

EUROPEAN PARLIAMENT



Directorate General for Research

EXECUTIVE SUMMARY
OF
WORKING PAPER W12

THE DYNAMICS OF ECONOMIC
CHANGE IN ASIA

External Economic Relations Series

W - 12A

6 - 1996

EUROPEAN PARLIAMENT



Directorate General for Research

EXECUTIVE SUMMARY
OF
WORKING PAPER W12

THE DYNAMICS OF ECONOMIC CHANGE IN ASIA

COMPACTUS
D36

External Economic Relations Series

W - 12A

This Executive Summary is available in all official EU languages. The complete study is available in English.

Details regarding other publications in the External Economic Relations Series can be found at the end of this document.

This study has been carried out for the European Parliament by Ms Kerstin Berglöf. The contents of this publication do not necessarily reflect the views of the European Parliament.

Reproduction and translation for non-commercial purposes are authorized provided the source is acknowledged and the publisher is given prior notice and sent a copy.

PUBLISHER: EUROPEAN PARLIAMENT
DIRECTORATE GENERAL FOR RESEARCH
L-2929 LUXEMBOURG.

EDITOR: Frank SCHUERMANS
EXTERNAL ECONOMIC RELATIONS DIVISION
Tel. (00352) 4300 3885
Fax. (00352) 4300 7724

Manuscript completed in December 1995

CONTENTS

	PAGE
1. RESUMÉ	7
2. ZUSAMMENFASSUNG	17
3. Π Ε Ρ Ι Λ Η Ψ Η	29
4. RESUMEN	41
5. SUMMARY	51
6. Υ Η Τ Ε Ε Ν Β Ε Τ Ο	61
7. SYNTHÈSE	71
8. SINTESI	83
9. SAMENVATTING	93
10. Í N D I C E	103
11. ÖVERSIKT	113

RESUMÉ

1. INDLEDNING

■ Den Europæiske Unions **strategiske interesse** i Asien er først og fremmest af økonomisk art. Kommissionen bekendtgjorde officielt i *Mod en ny strategi over for Asien*, at de økonomiske interesser er vigtigere end de politiske. Asiens betydning for Den Europæiske Union skyldes de ekstraordinære økonomiske resultater, som en række asiatiske lande har opnået. Ingen anden region kan opvise tilsvarende resultater med hensyn til den økonomiske udvikling på en række områder, som vil få vidtrækkende konsekvenser for handelspartnerne. Som det fremgår af oplysningerne i denne undersøgelse, er det klart, at den økonomiske udvikling i Asien vil få afgørende indflydelse på Den Europæiske Unions eksterne økonomiske forbindelser i fremtiden.

■ Den Europæiske Unions **strategiske mål** i Asien er at øge Unionens økonomiske tilstedeværelse i regionen. I henhold til *Mod en ny strategi over for Asien* er det vigtigste mål at styrke Den Europæiske Unions tilstedeværelse i regionen for dermed at sikre, at der tages hensyn til Unionens interesser i Asien. Som det fremgår af undersøgelsen, står det klart, at Den Europæiske Unions tilstedeværelse i Asien er temmelig begrænset.

2. DE ØKONOMISKE ÆNDRINGER I ASIEN

2.1. DEN ØKONOMISKE UDVIKLING I ASIEN OG KONSEKVENSERNE FOR HANDELSPARTNERNE

■ De **økonomiske ændringer** i Asien skyldes en række økonomiske faktorer, som ikke er set i nogen anden region. Som det fremgår af undersøgelsen, vil enhver af de pågældende økonomiske faktorer få særlige konsekvenser for handelspartnerne fremover. For det første vil den hurtige økonomiske vækst uundgåeligt medføre, at Asien i økonomisk henseende ifølge undersøgelsen vil "overhale" USA og, inden længe, Den Europæiske Union. For det andet vil det høje opsparings- og investeringsniveau gøre Asiens økonomi til den mest kapitalstærke i verden. For det tredje vil Asiens hurtigt voksende eksport skabe efterspørgsel efter import af halvfabrikata. For det fjerde vil den hurtigt voksende produktivitet øge efterspørgslen efter import af rationaliseringsfremmende kapitalgoder. For det femte vil den dynamiske ændring inden for en række økonomiske sektorer i Asien henimod tjenesteydelser skabe øget import af kommercielle tjenesteydelser. For det sjette vil den stadig større udjævning af indtægter og den nye asiatiske middelklasse få importen af forbrugsgoder til at stige. De enorme økonomiske fremskridt, der er sket i de asiatiske lande, som er omfattet af undersøgelsen, giver helt klart handelspartnere, som f.eks. Den Europæiske Union, en lang række gunstige muligheder for fremstød.

2.1.1. Hurtig økonomisk vækst - økonomiske giganter

■ Ingen anden region i verden har haft en større og mere stabil økonomisk vækst end en gruppe asiatiske lande. I de seneste 30 år har den gennemsnitlige vækstrate i de ti asiatiske lande, som undersøgelsen omfatter, ligget på over 7% (sammenlignet med en vækstrate i udviklingslandene på 4,8% og 3,3% i i-landene).

■ De asiatiske udviklingslande har stadig den hurtigste økonomiske vækst i verden. I 1994 uddistancerede de med en vækstrate på 8,2% ikke alene i-landene, men havde samtidig en vækstrate, der var 10 gange større end i Afrika og mere end dobbelt så stor som i Latinamerika. I henhold til prognoserne for undersøgelsens asiatiske udviklingslande vil vækstraten i 1995 ligge på 7,6% og på 7,4% i 1996. Kina vil ifølge prognoserne være det land, der har den største vækstrate på 9,8% i 1995 og 9,0% i 1996.

■ Som følge af den utrolige økonomiske vækst vil de pågældende asiatiske lande være en økonomisk magtfaktor, som bør tages i betragtning. Tallene for den reelle købekraft viser, at de ti asiatiske lande allerede har overhalet Den Europæiske Union og NAFTA. Ifølge undersøgelsens oplysninger, som er baseret på gennemsnitstal for BNI, vil de ti asiatiske lande økonomisk have overhalet både Den Europæiske Union og NAFTA i år 2005.

2.1.2. Et højt opsparings- og investeringsniveau - kapitalmobilisering

■ Ingen anden region har formået at hæve opsparings- og investeringsniveauet i samme grad som de asiatiske lande med den høje vækstrate. I 1965 var opsparingsniveauet i de pågældende asiatiske lande lavere end i Latinamerika, men det har nu overhalet Latinamerika med 20%. I tre af landene, Korea, Malaysia og Thailand, er opsparingen fordoblet i de seneste 20 år. I begyndelsen af 1960'erne var Korea et af de lande i verden, der havde det laveste opsparingsniveau, og regnes nu blandt de lande, der har det højeste opsparingsniveau. Investeringsniveauet i Asien lå mere eller mindre på linje med niveauet i Latinamerika i 1965, men det gennemsnitlige investeringsniveau i de asiatiske lande ligger i dag næsten 15% højere end i Latinamerika.

■ I dag udgør omfanget af opsparinger i de fleste asiatiske lande, der er omfattet af denne undersøgelse, godt 30% af BNP. Singapore har den højeste vækstrate, hvad angår opsparing, nemlig 48%. Ifølge prognoser vedrørende globale opsparinger vil hovedparten af det samlede udbud af opsparinger på verdensplan (til opfyldelse af efterspørgslen efter investeringer) komme fra de pågældende asiatiske lande.

■ Alle lande omfattet af undersøgelsen har overordentlig høje investeringsniveauer på mere end 30% af BNP undtagen Taiwan (24,1%) og Indien (22,5%). Thailand har det højeste investeringsniveau med 43% af BNP i 1994, og niveauet forventes at stige til mere end 45% i 1996. Prognoser for de to lande i regionen, Taiwan og Indien, der halter bagefter, viser en opadgående tendens i løbet af de næste to år.

■ De asiatiske udviklingslande omfattet af undersøgelsen er den eneste gruppe udviklingsøkonomier, hvor opsparingsniveauet er højere end investeringsniveauet, hvilket gør dem til **kapitaleksportører**. Alle disse asiatiske lande (undtagen Indien) er nu vigtige investeringseksportører. Ud over Japan er Korea og Taiwan nu netto investeringseksportører. Blandt udviklingslandene er Kina det land, der tegner sig for flest direkte investeringer i udlandet, som i 1992 udgjorde 4 mia dollars eller 44% af alle udenlandske investeringer fra udviklingslande.

■ De asiatiske lande har en fantastisk evne til at tiltrække sig udenlandske direkte investeringer. Ifølge de seneste data udgjorde de **udenlandske direkte investeringer** i de pågældende asiatiske lande i 1993 mere end 40 mia dollars, hvilket er en stigning på 45% i forhold til det foregående år hovedsagelig på grund af den kraftige forøgelse af udenlandske direkte investeringer i Kina, som er langt den største modtager med 26 mia dollars i 1993, hvilket var en stigning på 133% i forhold til det foregående år.

2.1.3. Stor vækst i eksporten - importører af halvfabrikata

■ Ingen anden region har opnået en så stor **forøgelse af eksporten** som de lande, der har en høj vækstrate i Asien. Allerede i 1960'erne blev der i 3 af undersøgelsens lande (Hongkong, Korea og Taiwan) registreret mindst det dobbelte af den gennemsnitlige forøgelse af eksporten i udviklingslandene i det pågældende årti. I Korea steg eksporten gennemsnitlig med 40% pr. år i 1960'erne. I perioden 1980-1993 var eksporten i 6 asiatiske lande dobbelt så stor som gennemsnittet på verdensplan.

■ Eksporten stiger fortsat i alle de pågældende asiatiske lande. I 1994 steg Kinas eksport med 30,5%, og stigningen i eksporten fra Singapore og Malaysia udgjorde 24%. Tilsammen tegner de 10 asiatiske lande sig for 26,4% af eksporten på verdensplan.

■ Som et direkte resultat af den kraftige stigning i vækstraten for eksport i de asiatiske lande er efterspørgslen efter **importerede halvfabrikata** steget. De seneste tilgængelige data vedrørende de produkter, der importeres til særlige anvendelsesformål, viser, at halvfabrikata utvivlsomt udgør den største del af alle asiatiske landes samlede import. Den øgede import af halvfabrikata stemmer overens med stigningen i vækstraten for import i samme periode. I Thailand steg importen af halvfabrikata gennemsnitligt med ca. 30% pr. år i perioden 1985-1992. I alle asiatiske lande med en høj vækstrate, undtagen Hongkong, har stigningen i importen af halvfabrikata været større end stigningen i den samlede import i perioden 1985-1992.

■ For fjerde år i træk er **importen** til de pågældende asiatiske lande steget hurtigere end eksporten.

2.1.4. Stor vækst i produktiviteten - importører af kapitalgoder

■ Ingen anden region har haft så hurtig en vækst i produktiviteten som de asiatiske lande med høj vækstrate. Væksten i produktiviteten i disse asiatiske lande er højere end i såvel de fleste udviklede lande som i industrilandene.

■ Som følge af effektiviseringens store betydning importeres der i stadig stigende grad kapitalgoder. Med undtagelse af to af undersøgelsens lande (Korea og Indien) er væksten i importen af kapitalgoder højere end i importen som helhed, således at kapitalgodernes andel af den samlede import vedvarende stiger. I fire af de asiatiske lande, Indonesien, Malaysia, Thailand og Kina, er kapitalgoder helt klart den gruppe af importvarer, der vokser hurtigst. I Thailand var den gennemsnitlige vækst i importen af kapitalgoder over 30% i perioden 1985-1992.

2.1.5. Dynamiske sektorbestemte ændringer - importører af tjenesteydelser

■ I ingen anden region har de sektorbestemte ændringer været så dynamiske som i asiatiske økonomier med en høj vækstrate. Landbrugets andel af produktion og beskæftigelse er faldet, samtidig med at produktiviteten i den pågældende sektor er øget.

■ Som følge af de dynamiske sektorbestemte ændringer har mange af undersøgelsens asiatiske lande udviklet sig til moderne servicesamfund. Med undtagelse af tre ud af de ti lande (Kina, Indonesien og Malaysia) udgør tjenesteydelser i dag den største enkeltstående økonomiske sektor. I Hongkong tegner servicesektoren sig for 80% af BNP. Tjenesteydelserne har bidraget væsentligt til den økonomiske vækst. Den årlige gennemsnitlige vækst inden for servicesektoren i de seneste fem år ligger over 5% i alle lande undtagen Japan. I Korea har vækstraten inden for servicesektoren været næsten dobbelt så stor som inden for industrisektoren i de seneste ti år.

■ Som følge af den øgede tendens henimod tjenesteydelser er den samlede import af tjenesteydelser i de asiatiske lande blevet tredoblet siden 1985. Thailand har haft den største vækstrate for import af tjenesteydelser med en årlig stigning på nær ved 30% siden 1985. Kina har for nylig kunnet opvise den mest forbløffende stigning i importen af tjenesteydelser, nemlig helt op til 134% i 1992.

2.1.6. Større indkomstudjævning - importører af forbrugsgoder

■ Ingen anden region end de asiatiske lande med en høj vækstrate har på samme tid opnået en høj vækstrate og en større indkomstudjævning. Det fremgår tydeligt, at indkomstudjævningen har været størst i asiatiske lande med den hurtigste vækstrate.

■ Den større indkomstudjævning har skabt grundlag for en ny asiatisk middelklasse. De hurtigt voksende realindtægter har ført til ændringer i mange asiaters forbrugsmønster og livsstil. Ifølge undersøgelsen er ændringerne størst

i Taiwan, idet forbrugsudgifternes andel af BNP fortsat er steget fra 51% i 1980 til 55,5% i 1994 og forventes at stige til over 60% ved århundredets afslutning. Prognoserne viser en omfattende vækst i forbrugsudgifterne i tre af undersøgelsens lande i perioden 1995-2000 (Korea 6,2%, Kina 5,2% og Taiwan 7,8%). I Japan er de samlede forbrugsudgifter steget hvert år siden 1980 på trods af den økonomiske krise.

■ **Importen af forbrugsgoder** er steget med en foruroligende hast, især i de højest udviklede lande, der er omfattet af undersøgelsen. I Japan, Hongkong, Korea og Singapore er forbrugsgoder den gruppe af importvarer, der helt klart vokser hurtigst. I Singapore har den årlige gennemsnitlige vækst i importen af forbrugsgoder været helt op til 39% siden 1985. Det står klart, at asiatiske forbrugere vil bidrage væsentligt til de globale forbrugsmarkeders fremtidige vækst.

2.2. ØKONOMISKE AKTIVITETER I ASIATISKE LANDE MED HØJ VÆKST

2.2.1. Asiatiske virksomhedssystemer

■ **Økonomiske aktiviteter** i asiatiske lande med høj vækst er baseret på en overordentlig effektiv organisationsstruktur, hvilket er enestående for regionen. **Asiatiske virksomhedssystemer** bygger i stor udstrækning på personlige netværk (med forskellig udformning i forskellige lande). Virksomheder i asiatiske lande med høj vækst er på flere måder forbundet med andre virksomheder, end det er tilfældet med vestlige virksomheder, og er indbyrdes forbundet i store kooperative netværk, hvilket er et fremtrædende træk i landenes industrisektorer og ofte i nyere industrier.

3. DEN EUROPÆISKE UNIONS ØKONOMISKE TILSTEDEVÆRELSE I ASIEN

3.1. ØKONOMISK UDVIKLING I ASIEN OG DEN EUROPÆISKE UNIONS MULIGHEDER

3.1.1. Asiatiske markeder med høj vækst og Den Europæiske Union

■ Den Europæiske Unions eksport til undersøgelsens ti asiatiske lande udgjorde sidste år 103 mia ecu, eller 19,1% af dens samlede eksport. Denne eksportandel er vedvarende steget fra 10,6% i 1985 til 15,9% i 1991. Desuden er Den Europæiske Unions eksport til denne gruppe af asiatiske lande nu højere end eksporten til USA (siden 1993). Stigningen i Den Europæiske Unions eksport til de pågældende asiatiske lande i 1980'erne har været større end til noget andet sted. Eksporten til de ti asiatiske lande er steget med mere end 20% pr. år siden 1980.

■ Den andel af Den Europæiske Unions eksport, der sendes til de pågældende ti asiatiske lande, er lille sammenlignet med andelen fra de øvrige vigtige handelspartnere. Andelen af USA's eksport til de pågældende ti lande udgør 27,1% (sammenlignet med 19,1% for EU). Japan sender 37,6% af sin eksport til de andre lande i gruppen. Det står klart, at Den Europæiske Union ikke fuldt ud udnytter de mest dynamiske internationale markeder.

3.1.2. Asiens varemarkeder og Den Europæiske Union

■ En sammenligning af Den Europæiske Unions vareeksport med andre store handelsnationers vareeksport viser, at Den Europæiske Union klart er den handelsnation, hvis procentuelle eksport til sektorer med en stor international efterspørgsel er lavest i forhold til Unionens samlede eksport. I 1994 eksporterede Den Europæiske Union 24,1% af sin samlede eksport til sektorer med stor efterspørgsel, mens USA's og Japans tilsvarende eksport lå på 28,6%. Den Europæiske Union er utvivlsomt den handelsnation, hvis procentuelle eksport til sektorer med en ringe efterspørgsel er højst med 29,7% i forhold til Unionens samlede efterspørgsel sammenlignet med 20,5% for USA og 17,8% for Japan.

■ Den Europæiske Unions dominans med hensyn til eksport til sektorer med ringe efterspørgsel er endnu større, hvad angår eksport til undersøgelsens ti asiatiske lande, hvilket er i stærk modsætning til de andre to store handelsnationer, hvis eksport til de asiatiske lande med høj vækstrate ligger væsentligt over gennemsnittet.

■ Den Europæiske Union eksporterer 28,5% af den samlede eksport til de asiatiske lande til sektorer med ringe efterspørgsel, mens USA's andel udgør 17,2%, hvilket er en væsentlig lavere procentsats i forhold til eksporten som helhed.

■ Den Europæiske Union sælger 24,4% af sin eksport til Asien til sektorer med stor efterspørgsel, hvilket svarer til procentdelen for eksporten som helhed. USA's procentuelle eksport til Asien til sektorer med stor efterspørgsel er højere end gennemsnittet for eksporten til alle regioner, nemlig 31,6% (sammenlignet med et gennemsnit på 28,6% for eksporten som helhed). USA har især haft succes med sin målrettede eksport til sektorer med høj efterspørgsel i en bestemt asiatisk delregion (bestående af syv lande), hvor 37,4% af eksporten går til sektorer med stor efterspørgsel.

3.1.3. Asiens investeringsmarkeder og Den Europæiske Union

■ Den Europæiske Unions direkte investeringer til de asiatiske lande, der er omfattet af undersøgelsen, udgjorde i alt 3,2 mia dollars i 1992, eller 11,7% af EU's direkte udenlandske investeringer. En sammenligning med USA viser, at 13,7% af USA's direkte udenlandske investeringer i 1992 gik til disse asiatiske lande. Japan investerede 18,8% af sine samlede direkte investeringer i de øvrige asiatiske lande.

■ Den Europæiske Unions direkte samlede investeringer i de pågældende asiatiske lande er væsentligt mindre end USAs og Japans tilsvarende investeringer. Kun i to lande, Indonesien og Malaysia, med hvilke Den Europæiske Union har stærke historiske bånd, har EU en stærkere position end USA.

3.2. ØKONOMISKE AKTIVITETER I ASIATISKE LANDE MED EN HØJ VÆKSTRATE OG HOS EU-AKTØRER

■ EU-virksomheder er kun i ringe udstrækning repræsenteret i Asien. Selv om en række sektorer i asiatiske lande med høj vækstrate allerede aftager 25% af de varer, der sælges på verdensplan, svarer denne procentsats ikke til andelen af europæiske virksomheders salg. De fleste europæiske virksomheder sælger kun 10% af deres varer til Asien. Af de 50 europæiske virksomheder, der er omfattet af undersøgelsen, opnåede kun få virksomheder et salg, der svarer til regionens andel af de varer, der sælges på verdensplan.

■ De store amerikanske og japanske virksomheder har etableret netværk, der har fungeret som basis for undertegnelsen af samarbejdsaftaler med virksomheder i hovedparten af de asiatiske lande. De fleste aftaler vedrører overførsel af forskning og udvikling samt teknologi. I 1980'erne udvidedes disse ordninger væsentligt inden for sektorer som elektronik, kemikalier, automobiler og computere. Derfor er de europæiske virksomheder relativt dårligt repræsenteret i de vigtige netværk på asiatiske markeder.

4. FREMTIDSPERSPEKTIVER FOR DEN EUROPÆISKE UNION I ASIEN*

4.1. HENIMOD EN NY ASIEN-STRATEGI

■ Fremtidsudsigterne for Den Europæiske Union i Asien er usikre som følge af Den Europæiske Unions aktuelle Asien-politik, der tilsyneladende ikke svarer til regionens betydning. Asiens økonomiske betydning for Den Europæiske Union kan ikke underdrives. De asiatiske markeder er i stadig vækst med deraf følgende stigende import af varer og tjenesteydelser. For fjerde år i træk er importen af varer vokset hurtigere end eksporten i Asien. Den Europæiske Union har ikke råd til at miste indtægterne fra øgede markedsandele i Asien, som er en forudsætning for en forbedring af europæiske virksomheders globale konkurrenceevne.

* Kapitel 4 er et selvstændigt kapitel, som giver forfatteren mulighed for at fremsætte personlige synspunkter.

4.1.1. Den vanskelige erhvervspolitik

■ De særlige forhold, der gør sig gældende for transaktioner i Asien, kræver tilsyneladende en instinktmæssig forståelse af **erhvervspolitikken** i modsætning til andre nationers mere aggressive tiltag. Modsætningsforholdet mellem sådanne metoder træder tydeligt frem i en region, hvor det er nødvendigt gradvis at opbygge tillid og et net af kontakter, inden der opnås gunstige resultater. En mere hensigtsmæssig fremgangsmåde vil være at koncentrere sig mindre om at tvinge de asiatiske regeringer til en obligatorisk forøgelse af handel og investering og mere om at støtte EU-virksomheder i deres bestræbelser på at deltage i det asiatiske netværk via joint ventures med lokale partnere.

■ Det vigtigste aspekt af et virksomhedsbaseret samarbejde, der er politisk fremmede, er måske, at det nu (på grund af den seneste økonomiske udvikling) er af gensidig interesse for alle de involverede parter og derfor vil kunne vinde genklang hos såvel Den Europæiske Union som i de asiatiske lande. Et **fælles politisk mål for samarbejdet mellem Asien og Europa** kunne være at fremme et virksomhedsbaseret samarbejde.

5. KONKLUSIONER

■ En af undersøgelsens **konklusioner** er Den Europæiske Unions store behov for at tilpasse sine produktionsmidler til vækstsektorer samt at deltage i joint ventures med asiatiske handelspartnere med henblik på at øge EU's eksport til Asien.

ZUSAMMENFASSUNG

1. EINLEITUNG

■ Das **strategische Interesse** der Europäischen Union in Asien ist hauptsächlich wirtschaftlicher Natur. In der Mitteilung der Kommission *"Auf dem Weg zu einer neuen Asien-Strategie"* wird offiziell festgestellt, daß den wirtschaftlichen Interessen Vorrang vor den politischen Interessen eingeräumt wird. Die Bedeutung Asiens für die Europäische Union ist aus dem von einer Gruppe asiatischer Länder erzielten, außergewöhnlichen Wirtschaftswachstum entstanden. Kein anderes Land kann vergleichbare Wachstumszahlen in bezug auf eine Reihe bestimmter wirtschaftlicher Entwicklungen vorweisen. Jede dieser wirtschaftlichen Entwicklungen hat weitreichende Auswirkungen auf die Handelspartner. Wie die in dieser Studie vorgelegten Daten zeigen, ist es offensichtlich, daß die wirtschaftliche Entwicklung in Asien die Zukunft der außenwirtschaftlichen Beziehungen der Europäischen Union entscheidend prägen wird.

■ Das **strategische Ziel** der Europäischen Union ist die Verstärkung der regionalen wirtschaftlichen Präsenz. In der Mitteilung *"Auf dem Weg zu einer neuen Asien-Strategie"* wird festgestellt, daß zur Gewährleistung einer Berücksichtigung der Interessen der Europäischen Union in Asien, eine verstärkte Präsenz der Europäischen Union in der Region das vorrangige Ziel sein muß. Die Zahlen in dieser Studie untermauern eindeutig die verhältnismäßig schwache Präsenz der Europäischen Union in Asien.

2. DIE VERÄNDERUNGEN DER WIRTSCHAFTLICHEN SITUATION IN ASIEN

2.1. DIE WIRTSCHAFTLICHE ENTWICKLUNG IN ASIEN UND DIE FOLGEN FÜR DIE HANDELSPARTNER

■ Die **Veränderung der wirtschaftlichen Situation in Asien** ist durch eine Reihe wirtschaftlicher Entwicklungen gekennzeichnet, die in keiner anderen Region zu verzeichnen waren. Wie aus dieser Studie hervorgeht, wird jede dieser wirtschaftlichen Entwicklungen eine ganz besondere Auswirkung auf die Handelspartner haben. Erstens wird das rasche Wirtschaftswachstum unweigerlich dazu führen, daß das Volumen der in dieser Studie genannten Volkswirtschaften Asiens das der Vereinigten Staaten und bald der Europäischen Union übertreffen wird. Zweitens werden die Volkswirtschaften Asiens aufgrund des hohen Sparniveaus und der hohen Investitionen in der Lage sein, weltweit die größte Kapitalmenge zur Verfügung zu stellen. Drittens werden die rasch steigenden Exporte aus den asiatischen Ländern die Nachfrage nach den Importen von Zwischenprodukten steigern. Viertens wird durch das rasche Produktivitätswachstum die Nachfrage nach Importen von leistungsorientierten Investitionsgütern steigen. Fünftens werden die sich in einigen Sektoren der asiatischen Volkswirtschaften vollziehenden dynamischen Verlagerungen zu den Dienstleistungen zu einem wachsenden Import kommerzieller Dienstleistungen

führen. Sechstens wird die wachsende Einkommensangleichung und die Herausbildung einer asiatischen Mittelklasse den Import von Konsumgütern positiv beeinflussen. Unbestreitbar bieten die enormen wirtschaftlichen Fortschritte der in dieser Studie untersuchten asiatischen Länder den Handelspartnern, wie z.B. der Europäischen Union, eine Vielzahl von Möglichkeiten.

2.1.1. Durch rasches Wirtschaftswachstum auf dem Weg zu Wirtschaftsgiganten

■ Weltweit gibt es in keiner Region ein stärkeres, beständigeres Wirtschaftswachstum als in einer Gruppe asiatischer Länder. In den letzten 30 Jahren überstieg die durchschnittliche Wachstumsrate in zehn, in dieser Studie genannten asiatischen Länder 7% (im Vergleich zu einer Wachstumsrate von 4,8% für die Entwicklungsländer und 3,3% für die Industrieländer).

■ Weltweit erzielen heutzutage weiterhin die asiatischen Entwicklungsländer das rascheste Wirtschaftswachstum. 1994 wurden nicht nur die Industrieländer mit einer Wachstumsrate von 8,2% überflügelt, sondern diese war auch zehnmal so hoch wie in Afrika und zweimal so hoch wie in Lateinamerika. Prognosen für die in dieser Studie genannten asiatischen Entwicklungsländer sagen eine Durchschnittswachstumsrate von 7,6% für 1995 und von 7,4% für 1996 voraus. Für China wird mit 9,8% für 1995 und 9,0% für 1996 die größte Wachstumsrate vorausgesagt.

■ Aufgrund dieses erstaunlichen Wirtschaftswachstum muß zweifellos mit der Wirtschaftsgröße dieser asiatischen Länder gerechnet werden. Nimmt man die effektiven Kaufkraftzahlen (PPP) als Grundlage, übertrifft das Volumen der zehn asiatischen Volkswirtschaften bereits das der Europäischen Union und auch der NAFTA. Die auf durchschnittlichen BSP-Zahlen beruhenden Prognosen in dieser Studie sagen voraus, daß das Volumen der zehn asiatischen Volkswirtschaften im Jahre 2005 sowohl das der Europäischen Union als auch der NAFTA übertreffen wird.

2.1.2. Durch hohe Spar- und Investitionsquoten auf dem Weg zu Kapitalgebern

■ Keine andere Region konnte ihre Spar- und Investitionsquoten so beträchtlich steigern, wie die wachstumsstarken Länder Asiens. 1965 waren die Sparquoten der in dieser Studie genannten asiatischen Volkswirtschaften niedriger als in Lateinamerika, inzwischen aber haben sie diese Region um 20% übertroffen. In drei Ländern, nämlich Korea, Malaysia und Thailand, konnten in den letzten 20 Jahren die Sparquoten verdoppelt werden. Zu Beginn der sechziger Jahre war Korea eines der Länder mit der weltweit niedrigsten Sparquote - heute hat es eine der höchsten. Während die Investitionsquoten 1965 in Asien etwa genau so hoch wie in Lateinamerika waren, liegen sie heute in den asiatischen Ländern um durchschnittlich fast 15% höher.

■ Gegenwärtig liegen die Sparquoten in den meisten asiatischen Ländern dieser Studie bei über 30% des BIP. Singapur ist mit beeindruckenden 48% das Land mit der höchsten Quote. Prognosen über weltweite Sparquoten sagen voraus, daß die weltweite Gesamtversorgung mit Spareinlagen (um den weltweiten Investitionsbedarf zu decken) hauptsächlich von diesen asiatischen Ländern getragen wird.

■ In allen Ländern dieser Studie liegen die Investitionsquoten bei über 30% des BIP; Ausnahmen sind Taiwan (24,1%) und Indien (22,5%). Mit 43% des BIP erreichte Thailand 1994 die höchste Investitionsquote, die 1996 auf über 45% steigen soll. Prognosen für die derzeit etwas zurückliegenden Regionen, Taiwan und Indien, sagen für die nächsten zwei Jahre ansteigende Investitionen voraus.

■ Die hier untersuchten asiatischen Entwicklungsländer sind die einzige Gruppe der Entwicklungswirtschaften, in denen die Spar- die Investitionsquoten übersteigen. Dies macht sie zu Kapitalexporteurs. All diese asiatischen Länder (außer Indien) sind wichtige Auslandsinvestoren. Nettoauslandsinvestoren sind neben Japan auch Korea und Taiwan. In den Entwicklungsländern ist China gewewärtig der größte ausländische Direktinvestor. 1992 lagen Chinas Auslandsinvestitionen bei vier Milliarden US\$ bzw. 44% der gesamten Auslandsinvestitionen der Entwicklungsländer.

■ Die asiatischen Länder verstehen es hervorragend, Anreize für ausländische Direktinvestitionen zu bieten. Aktuelle Zahlen über den Zufluß von ausländischen Direktinvestitionen zufolge, flossen 1993 über 40 Milliarden US\$ in diese asiatischen Länder. Im Vergleich zum letzten Jahr bedeutet dies einen Anstieg um 45%, zu dem es vor allen Dingen durch die stark ansteigenden ausländischen Direktinvestitionen in China kam. Mit 26 Milliarden US\$ für 1993 steht China an der Spitze der Empfänger. Dies bedeutet im Vergleich zum Vorjahr einen Anstieg um 133%.

2.1.3. Durch eine hohe Exportsteigerungsrate auf dem Weg zu Importeuren von Zwischenprodukten

■ In keiner anderen Region konnte ein so starkes Exportwachstum wie in den wachstumsstarken Ländern Asiens verzeichnet werden. Schon in den sechziger Jahren war die Exportwachstumsrate in drei Ländern dieser Studie (Hongkong, Korea und Taiwan) mindestens doppelt so hoch wie die durchschnittliche Exportwachstumsrate der Entwicklungsländer in jenem Jahrzehnt. 1960 wies Korea ein durchschnittliches, jährliches Exportwachstum um 40% auf. 1980-1993 war das von sechs asiatischen Länder erzielte Exportwachstum doppelt so hoch wie das weltweite Durchschnittswachstum.

■ Auch heute steigen die Exporte all dieser asiatischen Ländern weiter an. 1994 stiegen die Exporte in China um 30,5%. Sowohl Singapur als auch Malaysia erreichten Exportwachstumsquoten von 24%. Zusammen erzielten die zehn asiatischen Länder 26,4% der weltweiten Exporte.

■ Als direkte Folge des kräftigen Exportwachstums in den asiatischen Ländern ist die Nachfrage nach den Importen von **Zwischenprodukten** stark gestiegen. Die allerneusten verfügbaren Daten über die Importkategorien "Endverbrauchsprodukte" zeigen eindeutig, daß die Zwischenprodukte den größten Anteil der Gesamtimporte aller asiatischen Länder ausmachen. Der Anstieg der Importe von Zwischenprodukten steht in Einklang mit dem jahrelang steigenden Exportwachstum. In Thailand stiegen im Zeitraum von 1985-1992 die Importe von Zwischenprodukten jährlich um durchschnittlich knapp 30%. Von 1985-1992 war für alle wachstumsstarken Länder Asiens (außer in Hongkong) ein höherer Anstieg bei den Importen von Zwischenprodukten als bei den Gesamtimporten zu verzeichnen.

■ Die Importe dieser asiatischen Länder sind im vierten aufeinanderfolgenden Jahr sogar schneller angestiegen als die Exporte.

2.1.4. Durch eine hohe Produktivitätssteigerung auf dem Weg zu Importeuren von Investitionsgütern

■ Keine andere Region hat solch eine rasche Produktivitätssteigerung wie die wachstumsstarken Länder Asiens erreicht. Die Produktivitätssteigerung in diesen asiatischen Ländern ist höher als in den meisten Entwicklungs- und Industrieländern.

■ Durch die starke Konzentration auf leistungsorientierte Aktivitäten besteht ein wachsender Bedarf an Investitionsgüterimporten. Mit Ausnahme von zwei Ländern dieser Studie (Korea und Indien), ist die Importsteigerung bei Investitionsgütern höher als bei den Importen allgemein, so daß der Anteil der Investitionsgüter an den Gesamtimporten beständig wächst. In vier asiatischen Ländern, und zwar in Indonesien, Malaysia, Thailand und China, gehören die Investitionsgüter zu der am schnellsten wachsenden Gruppe von Importgütern. In Thailand belief sich in der Zeit von 1985-1992 die jährliche, durchschnittliche Steigerung bei den Importen von Investitionsgütern auf über 30%.

2.1.5. Durch dynamische Bereichsverlagerungen auf dem Weg zu Importeuren von Dienstleistungen

■ In keiner anderen Region kam es zu solch dynamischen **Bereichsverlagerungen** wie in der Gruppe der wachstumsstarken Volkswirtschaften Asiens. Der sinkende Anteil der Landwirtschaft an der Produktion und Beschäftigung ging mit einer Produktivitätssteigerung in jenem Sektor einher.

■ Als Folge dieser dynamischen Bereichsverlagerungen haben sich viele in dieser Studie behandelte asiatische Länder zu modernen Dienstleistungsgesellschaften entwickelt. In sieben von zehn Ländern (außer in China, Indonesien und Malaysia) stellen die Dienstleistungen den größten Wirtschaftssektor dar. In Hongkong erwirtschaftet der Dienstleistungsbereich 80% des BIP. Dienstleistungen haben wesentlich zum Wirtschaftswachstum beigetragen. Das durchschnittliche Jahreswachstum im Dienstleistungsbereich betrug in den letzten vier Jahren für

alle Länder außer Japan mehr als 5%. In Korea war das Wachstum im Dienstleistungsbereich in den letzten zehn Jahren fast zweimal so hoch wie in der Industrie.

■ Infolge der verstärkten Ausrichtung auf die Dienstleistungen stiegen seit 1985 in den asiatischen Ländern dieser Studie die Dienstleistungsimporte insgesamt um das Dreifache. In Thailand ist mit einem seit 1985 jährlichen Anstieg von fast 30% das stärkste Wachstum bei den Dienstleistungsimporten zu verzeichnen. China hat in den letzten Jahren einen verblüffenden Anstieg bei den Dienstleistungsimporten erreicht - 134% für das Jahr 1992.

2.1.6. *Durch höhere Einkommen auf dem Weg zu Importeuren von Konsumgütern*

■ Nur die wachstumsstarken Länder Asiens konnten sowohl ein rasches Wirtschaftswachstum als auch höhere Einkommensangleichungen erzielen. Es ist offensichtlich, daß in den Ländern mit dem raschesten Wirtschaftswachstum die Einkommensunterschiede am stärksten zurückgegangen sind.

■ Aufgrund der verbesserten Einkommenslage entsteht eine asiatische Mittelklasse. Das rasch wachsende Realeinkommen hat das Konsumverhalten und die Lebensweise vieler Asiaten verändert. Gemäß dieser Studie vollzogen sich in Taiwan die größten Verhaltensänderungen. Dort stieg der Anteil der Ausgaben der Verbraucher am BIP im Zeitraum von 1980-1994 von 51% auf 55,5%. Für das Ende des Jahrhunderts wird eine Quote von über 66% erwartet. Prognosen zufolge wird der Verbraucher in drei Ländern dieser Studie im Zeitraum von 1995-2000 beträchtlich mehr Geld ausgeben (Korea 6,2%, China 5,2% und Taiwan 7,8%). Trotz der Rezession sind in Japan die Gesamtausgaben der Verbraucher seit 1980 jedes Jahr gestiegen.

■ Die Importe von Konsumgütern steigen insbesondere in den fortgeschrittensten Ländern dieser Studie erstaunlich schnell an. Die Konsumgüter sind die Importgütergruppe, die in Japan, Hongkong, Korea und Singapur am allerschnellsten wächst. In Singapur beträgt das jährliche Durchschnittswachstum bei den Importen von Konsumgütern seit 1985 verblüffende 39%. Es ist offensichtlich, daß die Verbraucher in Asien einen bedeutenden Anteil zum zukünftigen Wachstum der Weltverbrauchermärkte beitragen werden.

2.2. WIRTSCHAFTLICHE TÄTIGKEITEN IN DEN WACHSTUMSSTARKEN LÄNDERN ASIENS

2.2.1. *Unternehmensstrukturen in Asien*

■ Die wirtschaftlichen Aktivitäten in den wachstumsstarken Ländern Asiens werden in einer für die Region einzigartigen Weise sehr effektiv organisiert. Die Unternehmensstrukturen in Asien sind stark von einem Netzwerk persönlicher Beziehungen durchzogen (obwohl dies je nach Land unterschiedliche Formen

annehmen kann). Die Firmen in den wachstumsstarken Ländern Asiens bauen mehr Verbindungen zu anderen Firmen auf, als dies bei westlichen Firmen der Fall ist und sie sind untereinander durch ein Flechtwerk großer kooperativer Netzwerke verbunden. Dieses vorherrschende Charakteristikum findet man in den industriellen Sektoren und auch in den neueren Industriezweigen.

3. WIRTSCHAFTLICHE PRÄSENZ DER EUROPÄISCHEN UNION IN ASIEN

3.1. DIE WIRTSCHAFTLICHE ENTWICKLUNG IN ASIEN UND DIE MÖGLICHKEITEN DER EUROPÄISCHEN UNION

3.1.1. Die wachstumsstarken Märkte Asiens und die Europäische Union

■ Die Exporte der Europäischen Union in die zehn in dieser Studie untersuchten Länder Asiens beliefen sich im letzten Jahr auf 103 Milliarden ECU oder 19,1% der Gesamtexporte. Dieser Exportanteil ist kontinuierlich von 10,6% für 1985 auf 15,9% für 1991 angewachsen. Die Exporte der EU in diese Gruppe asiatischer Länder übersteigen nun auch die Exporte in die Vereinigten Staaten (zum ersten Mal 1993). In den achtziger Jahren waren es die Exporte der Europäischen Union in die asiatischen Länder dieser Studie, die am schnellsten anstiegen. Die Exporte in die zehn asiatischen Länder sind seit 1980 jährlich um mehr als 20% gestiegen.

■ Aber im Vergleich mit anderen wichtigen Handelspartnern ist der Anteil der Exporte der Europäischen Union in die zehn asiatischen Länder dieser Studie niedrig. Der Anteil der US-Exporte in diese zehn Länder beträgt 27,1% (im Vergleich zum Anteil der EU mit 19,1%). Japan liefert 37,6% seiner Exporte an die anderen Länder dieser Gruppe. Es ist offensichtlich, daß die Europäische Union die Möglichkeiten der international dynamischsten Märkte nicht voll ausnutzt.

3.1.2. Asiens Warenmärkte und die Europäische Union

■ Ein Vergleich der Warenexporte der Europäischen Union mit denen der anderen wichtigen Handelspartner, weist die Europäische Union eindeutig als den Handelspartner mit dem niedrigsten Anteil an Exporten in die Sektoren mit einer starken internationalen Nachfrage aus. 1994 ging 24,1% der Exporte der Europäischen Union in die Sektoren mit einer starken Nachfrage. Der Anteil dieser Exporte lag sowohl für die USA als auch für Japan bei 28,6%. Zweifellos ist die Europäische Union der Handelspartner mit dem höchsten Anteil an Exporten, die in Sektoren mit einer schwachen Nachfrage gehen. Der Anteil der EU hier liegt bei 29,7% im Vergleich zu den USA mit 20,5% und Japan mit 17,8%.

■ Die Spitzenstellung der Europäischen Union im Bereich der Exporte in Sektoren mit schwacher Nachfrage ist in bezug auf die Exporte in die zehn asiatischen Länder dieser Studie sogar noch deutlicher. Dies steht in starkem Kontrast zu den beiden anderen Haupthandelspartnern, für die die wachstumsstarken Länder Asiens eine Region sind, in der sie überdurchschnittliche Exportergebnisse erzielen.

■ 28,5% der Exporte der Europäischen Union in die asiatischen Länder dieser Studie gehen in Sektoren mit einer schwachen Nachfrage. Für die USA beträgt der Anteil des Exports in diese asiatischen Länder für die Sektoren mit einer schwachen Nachfrage 17,2% und liegt somit beträchtlich unter dem Gesamtexportanteil.

■ Die Exporte der Europäischen Union nach Asien in Sektoren mit starker Nachfrage entsprechen mit 24,4% ungefähr den Gesamtexporten. Der Anteil der Exporte der Vereinigten Staaten nach Asien für die Sektoren mit einer starken Nachfrage ist mit 31,6% höher als die durchschnittlichen Exporte in alle Regionen (verglichen mit durchschnittlich 28,6% für die Gesamtexporte). Besonders erfolgreich erreichen die Vereinigten Staaten den Sektor mit einer starken Nachfrage in einer der asiatischen Subregionen (sieben Länder), in der sie 37,4% ihrer Exporte an die Sektoren mit einer starken Nachfrage liefern.

3.1.3. *Asiens Investitionsmärkte und die Europäische Union*

■ Die Direktinvestitionen der Europäischen Union in den asiatischen Ländern dieser Studie beliefen sich 1992 auf 3,2 Millionen US\$ bzw. 11,7% der ausländischen Direktinvestitionen der EU. Ein Vergleich mit den Vereinigten Staaten zeigt, daß 1992 13,7% der amerikanischen Direktinvestitionen im Ausland in diese asiatischen Länder gingen. Japan investierte 18,8% seiner gesamten Direktinvestitionen in den anderen asiatischen Ländern.

■ Insgesamt betrachtet sind die Direktinvestitionen der Europäischen Union in diesen asiatischen Ländern beträchtlich niedriger als die der Vereinigten Staaten und von Japan. Nur in Indonesien und Malaysia, mit denen die Europäische Union starke historische Bindungen hat, steht die EU vor den USA.

3.2. WIRTSCHAFTLICHE AKTIVITÄTEN IN DEN WACHSTUMSSTARKEN LÄNDERN ASIENS UND DIE MARKT FÜHRER DER EUROPÄISCHEN UNION

■ Unternehmen aus der Europäischen Union sind in Asien nicht sehr zahlreich vertreten. Obwohl in den wachstumsstarken Ländern Asiens in bestimmten Sektoren bereits 25% der weltweiten Verkäufe getätigt werden, spiegelt sich dieser Anteil nicht in den Umsatzzahlen der europäischen Firmen wider. Die meisten europäischen Firmen erzielen nur 10% ihres Umsatzes in Asien. Es gelang nur wenigen der 50 in dieser Studie untersuchten europäischen Firmen, Umsätze zu erzielen, die dem weltweiten Absatz in der Region entsprachen.

■ Die großen amerikanischen und japanischen Firmen haben Netzwerke aufgebaut, mit deren Hilfe sie mit Firmen aus den meisten asiatischen Ländern

Kooperationsabkommen unterzeichnet haben. Größtenteils beinhalten diese Abkommen Forschungs- und Entwicklungs sowie Technologietransfers. Während der achtziger Jahre wurde eine beträchtliche Anzahl dieser Vereinbarungen im Elektronik-, Chemie-, Kraftfahrzeug- und Computersektor getroffen. Infolgedessen sind die europäischen Unternehmen innerhalb der in asiatischen Märkten so wichtigen Netzwerke vergleichsweise unterrepräsentiert.

4. ZUKUNFTSAUSSICHTEN FÜR DIE EUROPÄISCHE UNION IN ASIEN*

4.1. AUF DEM WEG ZU EINER NEUEN ASIEN-STRATEGIE

■ Die Zukunftsaussichten für die Europäische Union in Asien scheinen aufgrund der aktuellen Asienpolitik der Europäischen Union nicht sehr günstig zu sein, da diese nicht der Bedeutung der Region entspricht. Die wirtschaftliche Bedeutung Asiens für die Europäische Union darf nicht unterschätzt werden. Die asiatischen Märkte wachsen - und mit ihnen steigen die Waren- und Dienstleistungsimporte in ungewöhnlichen Dimensionen. Bereits in vier aufeinanderfolgenden Jahren ist in Asien bei den Warenimporten ein stärkerer Anstieg als bei den Exporten zu verzeichnen. Die Europäische Union kann es sich nicht leisten, die Einkünfte aus größeren Marktanteilen in der asiatischen Region einzubüßen. Die Beteiligung an diesen Märkten ist eine absolute Notwendigkeit, um die weltweite Wettbewerbsfähigkeit europäischer Firmen zu verbessern.

4.1.1. Der besondere Charakter der Unternehmenspolitik

■ Die Besonderheiten bei der Abwicklung von Geschäften in Asien machen offensichtlich ein äußerst behutsames Vorgehen in der Unternehmenspolitik nötig. Dies steht im Gegensatz zu den "forcierenden" Vorgehensweisen, wie sie von anderen Nationen ausgeübt werden. Die Kollision solcher Methoden wird in einer Region offensichtlich, in der es nötig ist, Schritt für Schritt Vertrauen und ein Netzwerk von Kontakten aufzubauen, bevor sich ein Erfolg einstellen kann. Bei einem behutsameren Vorgehen würde man sich weniger darauf konzentrieren, verpflichtende Handels- und Investitionssteigerungen von den asiatischen Regierungen zu fordern als sich vielmehr darauf konzentrieren, europäische Firmen in ihren Bemühungen zu unterstützen, durch "Joint Ventures" mit lokalen Partnern Aufnahme in die asiatischen Netzwerke zu finden.

* Kapitel 4 wurde hinzugefügt, um es dem Autor zu ermöglichen, seine persönliche Meinung zu einigen Punkten zu äußern.

- Der vielleicht wichtigste Aspekt einer Politik, die die Zusammenarbeit auf Firmenebene fördert, ist der nun (wegen der vollzogenen wirtschaftlichen Entwicklung) gegenseitige Nutzen aller beteiligten Parteien. Folglich ist dies eine Politik, die sowohl von der Europäischen Union als auch von den asiatischen Ländern befürwortet werden könnte. **Ein gemeinsames politisches Ziel für das Asien-Europa-Treffen** könnte die Erleichterung der Zusammenarbeit auf Firmenebene sein.

5. SCHLUSSFOLGERUNGEN

- Unter anderem ergibt sich aus dieser Studie für die Europäische Union die starke Notwendigkeit, ihre Produktionsmittel an die Wachstumssektoren anzupassen sowie sich in "Joint Ventures" mit asiatischen Partnern zu engagieren, um die Exporte der Europäischen Union in diese Region zu erhöhen.

Π Ε Ρ Ι Λ Η Ψ Η

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

■ Το στρατηγικό ενδιαφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ασία είναι κυρίως οικονομικής φύσεως. Αυτή η υπεροχή των οικονομικών συμφερόντων έναντι των πολιτικών αναφέρεται επίσημα εκ μέρους της Επιτροπής στην έκδοση προς μία νέα στρατηγική στην Ασία. Η σημασία της Ασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση αυξήθηκε από τις εξαιρετικές οικονομικές αποδόσεις και επιτεύξεις που παρουσίασε μία ομάδα ασιατικών χωρών. Καμία άλλη περιφέρεια δεν έχει να επιδείξει παρόμοια οικονομική απόδοση όσον αφορά έναν ιδιαίτερα μεγάλο αριθμό σημαντικών οικονομικών επιτευγμάτων. Κάθε μία από αυτά τα οικονομικά επιτεύγματα έχει μακροπρόθεσμες επιπτώσεις για τους εμπορικούς εταίρους. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην εν λόγω μελέτη, είναι σαφές ότι οι οικονομικές εξελίξεις στην Ασία θα επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά τις εξωτερικές οικονομικές σχέσεις της.

■ Ο στρατηγικός στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ασία είναι να αυξήσει την περιφερειακή οικονομική παρουσία της. Στην μελέτη προς μία νέα στρατηγική στην Ασία αναφέρεται ότι για να ληφθούν υπόψη τα συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ασία, ο κύριος στόχος είναι να ενισχυθεί η παρουσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην εν λόγω περιφέρεια. Όπως προκύπτουν από τα δεδομένα της ανωτέρω μελέτης είναι σαφές ότι η παρουσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ασία είναι σχετικά περιορισμένη.

2. Η ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΣΙΑ

2.1. ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥΣ ΕΤΑΙΡΟΥΣ

■ Η αλλαγή της οικονομικής κατάστασης στην Ασία χαρακτηρίζεται από μία σειρά οικονομικών εξελίξεων παρόμοιες με τις οποίες δεν εμφανίζονται σε καμία άλλη περιφέρεια. Όπως προκύπτει από την ανωτέρω μελέτη, κάθε μία από τις εν λόγω οικονομικές εξελίξεις έχει ειδικές μελλοντικές επιπτώσεις για τους εμπορικούς εταίρους. Κατ' αρχάς η ταχεία οικονομική ανάπτυξη θα έχει ως αναπόφευκτο αποτέλεσμα οι εν λόγω οικονομίες, από απόψεως μεγέθους, να ξεπεράσουν αυτήν των Ηνωμένων Πολιτειών και σύντομα την Ευρωπαϊκή Ένωση. Κατά δεύτερον λόγω, τα υψηλά επίπεδα αποταμιεύσεως και επενδύσεων θα καταστήσουν τις ασιατικές οικονομίες τους ισχυρότερους διακινητές κεφαλαίου της υφελίου. Κατά τρίτο λόγο, η ταχεία ανάπτυξη στις εξαγωγές των ασιατικών χωρών θα ενισχύσει τη ζήτηση για εισαγωγές ενδιάμεσων αγαθών. Τέταρτον, η ταχεία αύξηση της παραγωγικότητας θα ενισχύσει τη ζήτηση για εισαγωγές κεφαλαιουχικών αγαθών με σκοπό την καλύτερη απόδοση. Πέμπτον, η δυναμική μεταβατική περίοδο των ασιατικών οικονομιών προς τον τομέα των υπηρεσιών θα προκαλέσει μια αύξηση των εισαγωγών για εμπορικές υπηρεσίες. Έκτον, η αυξημένη ισορροπία ως προς το

εισόδημα και μια αναδυόμενη μέση ασιατική τάξη θα ενισχύσουν τις εισαγωγές καταναλωτικών αγαθών. Ασφαλώς, οι πολύ σημαντικές οικονομικοί πρόοδοι που πραγματοποίησαν οι ασιατικές χώρες της παρούσας μελέτης παρουσιάζουν μια πρόκληση για τους εμπορικούς εταίρους και αποτελούν μία ευρεία σειρά ευκαιριών για αυτούς, όπως παραδείγματος χάρη η Ευρωπαϊκή Ένωση.

2.1.1. Η ταχεία οικονομική ανάπτυξη δημιουργεί οικονομικού μεγέθους

■ Καμία άλλη περιοχή στον κόσμο δεν έχει καταγράψει υψηλότερη και σταθερότερη οικονομική ανάπτυξη από μία ομάδα ασιατικών χωρών. Για τα τελευταία τριάντα έτη, το μέσο ποσοστό ανάπτυξης στις 10 ασιατικές χώρες της παρούσας μελέτης υπερβαίνει το 7% (συγκρινόμενο με ένα ποσοστό ανάπτυξης 4.8% και 3.3% αντιστοίχως για τις αναπτυσσόμενες και αναπτυγμένες χώρες).

■ Σήμερα, οι ασιατικές αναπτυσσόμενες χώρες συνεχίζουν να καταγράφουν την ταχύτερη οικονομική ανάπτυξη στον κόσμο. Το 1994, το ποσοστό ανάπτυξης τους, το οποίο ανήλθε σε 8,2%, δεν υπερβαίνει κατά πολύ την οικονομική αποδοτικότητα του ανεπτυγμένου κόσμου αλλά είναι δέκα φορές υψηλότερο από αυτό της Αφρικής και υπερδιπλάσιο από αυτό της Λατινικής Αμερικής. Οι προβλέψεις για τις ασιατικές αναπτυσσόμενες χώρες της μελέτης, εκτιμούν το μέσο ποσοστό ανάπτυξης για το 1995 σε 7,6 % και 7,4% για το 1996. Η Κίνα είναι η χώρα που προβλέπεται να αναπτυχθεί ταχύτερα με ποσοστά έως 9,8% για το 1995 και 9% για το 1996.

■ Ως αποτέλεσμα αυτής της εκπληκτικής οικονομικής ανάπτυξης, το οικονομικό μέγεθος αυτών των ασιατικών χωρών είναι κάτι το οποίο θα πρέπει να λάβουμε σοβαρά υπόψιν. Εάν υπολογιστεί με βάση το πραγματικό εισόδημα από απόψεως αγοραστικής δύναμης, το μέγεθος των δέκα ασιατικών οικονομικών έχει πράγματι ήδη ξεπεράσει αυτό της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς επίσης και αυτό της NAFTA. Προβλέψεις σ' αυτήν την μελέτη βασισμένες σε σταθερά μεγέθη ΑΕΠ εκτιμούν ότι το μέγεθος των δέκα ασιατικών οικονομιών θα ξεπεράσει τόσο αυτό της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και αυτό της NAFTA μέχρι το έτος 2005.

2.1.2. Από την υψηλή αποταμίευση και τις επενδύσεις προς διακινητές Πόρων

■ Καμία άλλη περιφέρεια δεν έχει αυξήσει τα επίπεδα της σε αποταμιεύσεις και επενδύσεις τόσο σημαντικά όπως οι χώρες της Ασίας με υψηλή ανάπτυξη. Οι αποταμιεύσεις ήταν το 1965 χαμηλότερες στις ασιατικές οικονομίες της μελέτης από ότι οι αποταμιεύσεις στην Λατινική Αμερική αλλά έκτοτε έχουν ξεπεράσει την εν λόγω περιοχή κατά 20%. Τρεις από τις χώρες, η Κορέα, η Μαλαισία και η Ταϊλάνδη είδαν τα ποσοστά αποταμιεύσεως τους να διπλασιάζονται κατά τα τελευταία είκοσι έτη. Η Κορέα ήταν μία από τις χώρες με τα χαμηλότερα ποσοστά αποταμιεύσεων στον κόσμο στις αρχές της δεκαετίας του 1960 και είναι σήμερα μία από τις χώρες με τα υψηλότερα ποσοστά. Τα επίπεδα επενδύσεων στην Ασία ήσαν περίπου ίσα με αυτά της Λατινικής Αμερικής το 1965 αλλά οι ασιατικές χώρες έχουν φθάσει

σήμερα ένα επίπεδο που είναι περίπου 15% υψηλότερο από αυτό της Λατινικής Αμερικής.

■ Σήμερα, οι επενδύσεις στις περισσότερες ασιατικές χώρες της μελέτης ευρίσκονται σε επίπεδα που ανέρχονται στο 30% του ΑΕΠ. Η Σιγκαπούρη είναι η χώρα με το υψηλότερο επίπεδο, ένα εντυπωσιακό 48%. Οι προβλέψεις για τις συνολικές αποταμιεύσεις εκτιμούν ότι η συνολική προσφορά αποταμιεύσεων του κόσμου (για να αντιμετωπισθεί η ζήτηση για παγκόσμιες επενδύσεις) θα προέρχεται κυρίως από τις εν λόγω ασιατικές χώρες.

■ Εξαιρετικά επίπεδα επενδύσεων που υπερβαίνουν το 30% του ΑΕΠ καταγράφονται σε όλες τις χώρες αυτής της μελέτης με εξαίρεση την Ταϊβάν (24,1% και την Ινδία 22,5%). Η Ταϋλάνδη είναι η χώρα που έχει το υψηλότερο επίπεδο επενδύσεων το οποίο ανέρχεται στο 42% του ΑΕΠ το 1994, το οποίο αναμένεται να υπερβεί το 45% το 1996. Οι προβλέψεις για τις δύο χώρες που σήμερα "καθυστερούν", την Ταϊβάν και την Ινδία, αναφέρουν ανοδικές τάσεις σε επενδύσεις για τα επόμενα δύο έτη.

■ Οι ασιατικές αναπτυσσόμενες χώρες που μελετούνται εδώ αποτελούν την μοναδική ομάδα των αναπτυσσομένων οικονομιών στην οποία οι αποταμιεύσεις υπερβαίνουν τις επενδύσεις. Αυτό τις καθιστά εξαγωγείς κεφαλαίου. Όλες αυτές οι ασιατικές χώρες (με εξαίρεση την Ινδία) είναι σήμερα σημαντικοί εξωτερικοί επενδυτές. Η Κορέα και η Ταϊβάν αποτελούν σήμερα μαζί με την Ιαπωνία καθαρούς εξωτερικούς επενδυτές. Η Κίνα είναι σήμερα η ευρύτερη πηγή άμεσων αλλοδαπών επενδύσεων μεταξύ των αναπτυσσομένων χωρών. Το 1992, εξωτερικές επενδύσεις από την Κίνα ανήρχοντο σε 4 δις δολάρια ΗΠΑ, ή 44% όλων των εξωτερικών επενδύσεων από τις αναπτυσσόμενες χώρες.

■ Μια τρομακτική δυνατότητα για να προσελκύουν άμεσες εξωτερικές επενδύσεις καταγράφεται από τις ασιατικές χώρες. Τα πλέον πρόσφατα στοιχεία όσον αφορά τις εισροές άμεσων εξωτερικών επενδύσεων αναφέρουν ότι πάνω από 40 δις δολάρια ΗΠΑ εισέρευσαν σε αυτές τις ασιατικές χώρες κατά το 1993. Αυτό το ποσό άμεσης εξωτερικής επένδυσης αποτελεί μία αύξηση κατά 45% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, αύξηση που οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη σημαντική άνοδο των άμεσων εξωτερικών επενδύσεων στην Κίνα. Η Κίνα είναι η χώρα που συγκεντρώνει τις περισσότερες επενδύσεις με 26 δις δολάρια ΗΠΑ το 1993, μία αύξηση σε σχέση με το προηγούμενο έτος κατά 133%.

2.1.3. Από υψηλή αύξηση εξαγωγών στην εισαγωγή ενδιάμεσων προϊόντων

■ Καμία άλλη περιφέρεια δεν έχει επιτύχει τόσο υψηλή εξαγωγική ανάπτυξη όπως οι γρήγορα αναπτυσσόμενες χώρες της Ασίας. Ήδη κατά τη δεκαετία του 1960 τρεις από τις χώρες της παρούσης μελέτης (Χόνγκ Κόνγκ, Κορέα και Ταϊβάν) είχαν να επιδείξουν το λιγότερο διπλάσια μέση ανάπτυξη εξαγωγών, σε σχέση με τις λοιπές αναπτυσσόμενες χώρες. Στην Κορέα, η μέση ετήσια αύξηση των εξαγωγών ανήρχετο σε 40% κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1960. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 1980-93, έξι ασιατικές χώρες κατέγραψαν ένα ποσοστό ανάπτυξης των εξαγωγών δύο φορές πιο σημαντικό από ότι ο παγκόσμιος μέσος όρος.

■ Σήμερα, οι εξαγωγές συνεχίζουν να αυξάνονται σε όλες αυτές τις ασιατικές χώρες. Το 1994, οι εξαγωγές της Κίνας αυξήθηκαν κατά 30,5% και τόσο η Σιγκαπούρη όσο και η Μαλαισία κατέγραψαν αύξηση των εξαγωγών κατά 24%. Μαζί, οι δέκα ασιατικές χώρες αντιπροσωπεύουν το 26,4% των παγκόσμιων εξαγωγών.

■ Η σημαντική αύξηση των εξαγωγών στις ασιατικές χώρες προκαλεί μία έντονη ζήτηση για εισαγωγές ενδιάμεσων αγαθών. Τα τελευταία στατιστικά στοιχεία που είναι διαθέσιμα για τις κατηγορίες τελικών προϊόντων που εισάγονται δείχνουν ότι τα ενδιάμεσα αγαθά αποτελούν αναμφισβήτητα το μεγαλύτερο τμήμα των συνολικών εισαγωγών σε όλες τις ασιατικές χώρες. Η αύξηση των εισαγωγών ενδιάμεσων αγαθών αποτελεί συνέπεια των πολλών ετών κατά τα οποία καταγράφεται μία αύξηση των εξαγωγών. Στην Ταϊλάνδη, οι εισαγωγές ενδιάμεσων προϊόντων αυξήθηκαν κατά μέσο όρο περίπου 30% ανά έτος κατά τη διάρκεια της περιόδου 1985-1992. Για όλες τις ασιατικές χώρες με υψηλό ποσοστό ανάπτυξης, με εξαίρεση το Χόνγκ-Κόνγκ, η αύξηση των εισαγωγών ενδιάμεσων προϊόντων ήταν σημαντικότερη από αυτή των συνολικών εισαγωγών κατά τη διάρκεια της περιόδου 1985-92.

■ Οι εισαγωγές στις εν λόγω ασιατικές χώρες αυξάνονται για το τέταρτο συνεχές έτος ταχύτερα από ότι οι εξαγωγές.

2.1.4. Από την υψηλή ανάπτυξη της παραγωγικότητας σε εισαγωγείς κεφαλαιουχικών αγαθών

■ Καμία άλλη περιφέρεια δεν έχει γνωρίσει την ταχεία ανάπτυξη της παραγωγικότητας όπως οι ασιατικές χώρες με υψηλό ποσοστό ανάπτυξης. Αυτή η ανάπτυξη της παραγωγικότητας στις εν λόγω χώρες είναι μεγαλύτερη απ' ό,τι στις περισσότερες αναπτυγμένες και βιομηχανικές χώρες.

■ Ως αποτέλεσμα των δραστηριοτήτων με ιδιαίτερη έμφαση στην αποτελεσματικότητα, υπάρχει αυξημένη ζήτηση για εισαγωγές κεφαλαιουχικών αγαθών. Με εξαίρεση δύο από τις χώρες της μελέτης (Κορέα και Ινδία), η ανάπτυξη των κεφαλαιουχικών αγαθών είναι μεγαλύτερη από ότι για τις εισαγωγές σε γενικές γραμμές με αποτέλεσμα το ποσοστό των κεφαλαιουχικών αγαθών στο σύνολο των εισαγωγών να αυξάνεται με σταθερό ρυθμό. Για τέσσερις από τις ασιατικές χώρες την Ινδονησία, τη Μαλαισία τη Ταϊλάνδη και την Κίνα, τα κεφαλαιουχικά αγαθά είναι η ομάδα εισαγωγών που αυξάνεται με τους απόλυτα ταχύτερους ρυθμούς. Στην Ταϊλάνδη, η μέση ετήσια αύξηση σε εισαγωγές κεφαλαιουχικών αγαθών υπερβαίνει το 30% για την περίοδο 1985-1992.

2.1.5. Από τη δυναμική τομεακή μετατόπιση προς εισαγωγείς υπηρεσιών

■ Καμία άλλη περιφέρεια δεν παρουσιάζει τέτοια δυναμική τομεακή μετατόπιση όπως η ομάδα των υψηλά αναπτυσσόμενων οικονομιών στην Ασία. Το τμήμα της παραγωγής και της απασχόλησης στον τομέα της γεωργίας μειώθηκε ενώ η παραγωγικότητα στον εν λόγω τομέα αυξήθηκε.

■ Ως αποτέλεσμα αυτής της δυναμικής τομεακής εξέλιξης, οι περισσότερες από τις ασιατικές χώρες της παρούσης μελέτης έχουν εξελιχθεί σε σύγχρονες κοινωνίες υπηρεσιών. Με εξαίρεση τρεις από τις δέκα χώρες (Κίνα, Ινδονησία και Μαλαισία), οι υπηρεσίες αποτελούν σήμερα τον μεγαλύτερο ενιαίο τομέα της οικονομίας. Στο Χόνγκ-Κόνγκ, ο τομέας των υπηρεσιών αντιπροσωπεύει 80% του ΑΕΠ. Οι υπηρεσίες συμβάλλουν σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη. Η μέση ετήσια ανάπτυξη για τον τομέα των υπηρεσιών κατά τα τελευταία τέσσερα χρόνια υπερβαίνει το 5% για όλες τις χώρες με εξαίρεση την Ιαπωνία. Η Κορέα παρουσιάζει μία ανάπτυξη του τομέα των υπηρεσιών δύο φορές μεγαλύτερη σε σχέση με την βιομηχανία κατά τη διάρκεια των τελευταίων δέκα ετών.

■ Ως αποτέλεσμα του αυξημένου προσανατολισμού προς τις υπηρεσίες, το σύνολο των εισαγωγών υπηρεσιών στις ασιατικές χώρες της μελέτης αυξήθηκε τρεις φορές από το 1985. Η Ταϊβάνη κατέγραψε την μεγαλύτερη ανάπτυξη σε εισαγωγές υπηρεσιών με ετήσια αύξηση περίπου 30% από το 1985. Η Κίνα πρόσφατα γνώρισε μία εκπληκτική αύξηση κατά 134% στις εισαγωγές των υπηρεσιών για το έτος 1992.

2.1.6. Από μία αυξημένη ισορροπία εισοδημάτων προς εισαγωγείς καταναλωτικών αγαθών

■ Καμία άλλη περιφέρεια εκτός από τις γρήγορα αναπτυσσόμενες ασιατικές χώρες δεν έχει επιτύχει τόσο ταχεία ανάπτυξη και ταυτόχρονη αυξημένη ισορροπία εισοδημάτων. Μεταξύ αυτών των χωρών, είναι προφανές ότι στις χώρες οι οποίες είχαν την πλέον ταχεία ανάπτυξη, η ανισότητα στην κατανομή των εισοδημάτων μειώθηκε περισσότερο.

■ Ως αποτέλεσμα της αυξημένης ισορροπίας στα εισοδήματα, δημιουργείται μια αναδυόμενη μέση ασιατική τάξη. Ταχέως αυξανόμενα πραγματικά εισοδήματα οδήγησαν σε αλλαγές στους τρόπους κατανάλωσης και ζωής σε πολλούς ασιάτες. Στη μελέτη αυτή, η Ταϊβάν δείχνει την πλέον σημαντική αλλαγή όσον αφορά την δαπάνη για κατανάλωση ως ποσοστό του ΑΕΠ, ποσοστό το οποίο συνεχίζει να αυξάνεται από 51% το 1980 σε 55,5% το 1994 και αναμένεται να φθάσει το 60% στο τέλος του αιώνα. Προβλέψεις δείχνουν σημαντική αύξηση στις δαπάνες για καταναλωτικά αγαθά για τρεις από τις χώρες της μελέτης για την περίοδο 1995 έως 2000 (Κορέα 6.2%, Κίνα 5.2% και Ταϊβάν 7.8%). Στην Ιαπωνία, το σύνολο των δαπανών κατανάλωσης δεν σταμάτησε να αυξάνεται κάθε έτος από το 1980 και αυτό παρά την οικονομική ύφεση.

■ Οι εισαγωγές καταναλωτικών αγαθών αυξάνονται με εκπληκτικό ρυθμό, και αυτό κυρίως στις πιο αναπτυσσόμενες από τις χώρες υπό μελέτη. Στην Ιαπωνία, το Χόνγκ Κόνγκ, την Κορέα και τη Σιγκαπούρη τα καταναλωτικά αγαθά είναι η ομάδα εισαγωγών η οποία αυξάνεται με τους απόλυτα ταχύτερους ρυθμούς. Στη Σιγκαπούρη, η μέση ετήσια αύξηση των εισαγωγών για καταναλωτικά αγαθά ανέρχεται σε ένα εκπληκτικό 39% από το 1985. Σαφέστατα, οι Ασιάτες καταναλωτές θα συμβάλλουν σημαντικά στη μελλοντική ανάπτυξη των παγκόσμιων καταναλωτικών αγορών.

2.2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΜΕ ΥΨΗΛΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

2.2.1. Τα Ασιατικά Εμπορικά Συστήματα

■ Οι οικονομικές δραστηριότητες στις χώρες της Ασίας με υψηλή ανάπτυξη οργανώνονται κατά τρόπο λίαν αποτελεσματικό, μοναδικό στην περιοχή. Τα Ασιατικά εμπορικά συστήματα εξαπλώνονται κυρίως χάρη στη δημιουργία προσωπικών δικτύων (παρόλο που έχουν διαφορετικές μορφές ανάλογα με τις χώρες). Οι επιχειρήσεις των χωρών της Ασίας με υψηλή ανάπτυξη προχωρούν σε πολύ περισσότερες διασυνδέσεις με άλλες εταιρείες από ότι ισχύει στις περισσότερες δυτικές εταιρείες και έχουν μεταξύ τους διασυνδέσεις στο πλαίσιο ευρυτάτων δικτύων συνεργασίας. Αυτό το καθοριστικό χαρακτηριστικό παρουσιάζεται σε όλους τους βιομηχανικούς τομείς και αναπαραγάγεται συχνά στις νέες εταιρείες και βιομηχανίες.

3. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΣΙΑ

3.1. ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

3.1.1. Οι Αγορές με υψηλό ποσοστό ανάπτυξης της Ασίας και η Ευρωπαϊκή Ένωση

■ Οι εξαγωγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις δέκα χώρες της Ασίας που εξετάζονται στην παρούσα μελέτη ανέρχονται σε 103 δις Ecu το τελευταίο έτος, ή 19.1 % του συνόλου των εξαγωγών. Αυτό το ποσοστό των εξαγωγών αυξάνεται σταθερά από 10,6% το 1985 και 15,9% το 1991. Επιπρόσθετα, οι εξαγωγές της ΕΕ σ' αυτή την ομάδα των ασιατικών χωρών υπερβαίνουν σήμερα τώρα τις εξαγωγές προς τις Ηνωμένες Πολιτείες (για πρώτη φορά το 1993). Οι αγορές όπου οι εξαγωγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης αυξήθηκαν ταχύτερα κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 80 είναι οι ασιατικές χώρες της παρούσης μελέτης. Οι εξαγωγές σ' αυτές τις δέκα ασιατικές χώρες αυξήθηκαν περισσότερο από 20% ετησίως από το 1980.

■ Αλλά το ποσοστό των εξαγωγών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που πηγαίνει σ' αυτές τις 10 ασιατικές χώρες είναι χαμηλό σε σχέση με άλλους σημαντικούς εμπορικούς εταίρους. Το ποσοστό των εξαγωγών των Ηνωμένων Πολιτειών σε αυτές τις δέκα χώρες είναι 27,1% (συγκρινόμενο με 19,1% της ΕΕ). Η Ιαπωνία αποστέλλει 37,6% των εξαγωγών της σε χώρες της ομάδας αυτής. Σαφέστατα, η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν επωφελείται πλήρως των πλέον δυναμικών διεθνών αγορών.

3.1.2. Οι Ασιατικές Αγορές Αγαθών και η Ευρωπαϊκή Ένωση

■ Μία σύγκριση των Εξαγωγών Αγαθών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με αυτές των άλλων σημαντικών εμπορικών εταίρων αυτών των χωρών δείχνει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι σαφέστατα ο εμπορικός εταίρος που κατέχει το πιο χαμηλό ποσοστό εξαγωγών στους τομείς με υψηλή διεθνή ζήτηση. Το 1994, η Ευρωπαϊκή Ένωση εξήγαγε 24.1% των εξαγωγών της σε τομείς με υψηλή ζήτηση. Το αντίστοιχο ποσοστό τόσο για τις Ηνωμένες Πολιτείες όσο και για την Ιαπωνία ήταν 28,6%. Αναμφίβολα, η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο εμπορικός εταίρος του οποίου το σημαντικότερο τμήμα των εξαγωγών πηγάζει σε τομείς με χαμηλή ζήτηση. Το ποσοστό της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε αυτούς τους τομείς είναι 29,7% συγκρινόμενο με αυτό των Ηνωμένων Πολιτειών που είναι 20,5% και της Ιαπωνίας που ανέρχεται σε 17,8%.

■ Η κυριαρχία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε εξαγωγές προς τομείς με χαμηλή ζήτηση ισχύει ακόμη περισσότερο για τις εξαγωγές προς τις δέκα ασιατικές χώρες της παρούσης μελέτης. Αυτό έρχεται σε σημαντική αντίθεση με τους άλλους δύο βασικούς εμπορικούς εταίρους για τους οποίους οι ασιατικές χώρες με υψηλή ανάπτυξη αποτελούν μια περιφέρεια όπου οι εξαγωγές τους υπερβαίνουν κατά πολύ το μέσο ποσοστό των εξαγωγών.

■ Η Ευρωπαϊκή Ένωση πωλεί 28.5% των εξαγωγών της σε τομείς με χαμηλή ζήτηση στις ασιατικές χώρες της μελέτης. Οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν ένα αντίστοιχο ποσοστό που ανέρχεται σε 17,2%, το οποίο είναι σημαντικά χαμηλότερο από ότι για τις εξαγωγές στο σύνολό τους.

■ Η Ευρωπαϊκή Ένωση πωλεί 24,4% των εξαγωγών της στην Ασία σε τομείς με υψηλή ζήτηση πράγμα το οποίο αντιπροσωπεύει περίπου και το ίδιο ποσοστό για το σύνολο των εξαγωγών της. Το ποσοστό των Ηνωμένων Πολιτειών που αφορά εξαγωγές στην Ασία σε τομείς με υψηλή ζήτηση είναι σημαντικότερο από το μέσο ποσοστό των εξαγωγών της για όλες τις περιφέρειες, δηλαδή 31,6% (συγκρινόμενο με ένα μέσο όρο 28.6% για το σύνολο των εξαγωγών). Οι Ηνωμένες πολιτείες έχουν επιτύχει ιδιαίτερα να στοχεύσουν σε ορισμένους τομείς με υψηλή ζήτηση σε μία υποπεριφέρεια της Ασίας (που αποτελείται από επτά χώρες) όπου έχουν επιτύχει 37,4% των εξαγωγών τους να προορίζεται για τομείς με υψηλή ζήτηση.

3.1.3. Οι Ασιατικές Αγορές Επενδύσεως και η Ευρωπαϊκή Ένωση

■ Οι άμεσες επενδύσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ασιατικές χώρες της μελέτης ανέρχονται σε 3,2 δις δολάρια ΗΠΑ το 1992, ή 11.7% των άμεσων εξωτερικών επενδύσεων της ΕΕ. Μία σύγκριση με τις Ηνωμένες Πολιτείες δείχνει ότι 13,7% των άμεσων επενδύσεων των ΗΠΑ στην αλλοδαπή κατά το 1992 αφορούσε αυτές τις χώρες της Ασίας. Η Ιαπωνία επένδυσε 18.8% του συνόλου των άμεσων επενδύσεών της σε άλλες ασιατικές χώρες.

■ Η συνολική θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά τις άμεσες επενδύσεις σε αυτές τις ασιατικές χώρες είναι σημαντικά χαμηλότερη από αυτή των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ιαπωνίας. Μόνο σε δύο χώρες, με τις οποίες η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει σημαντικούς ιστορικούς δεσμούς, την Ινδονησία και τη Μαλαισία, κατέχει η ΕΕ καλύτερη θέση από ότι η ΗΠΑ.

3.2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΜΕ ΥΨΗΛΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

■ Οι επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν περιορισμένη παρουσία στην Ασία. Παρόλο που οι ασιατικές χώρες με υψηλή ανάπτυξη απορροφούν το 25% των συνολικών πωλήσεων σε ορισμένους τομείς, το ποσοστό τους δεν είναι ανάλογο στις πωλήσεις των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Οι περισσότερες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις δεν πραγματοποιούν παρά το 10% μόνο των πωλήσεων τους στην Ασία. Από τις πενήντα ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που εξετάζονται στη μελέτη αυτή, μόνο λίγες εταιρείες επιτυγχάνουν πωλήσεις ίσες με την δυνατότητα της περιοχής για απορρόφηση των παγκόσμιων πωλήσεων.

■ Οι μεγάλες αμερικανικές και ιαπωνικές επιχειρήσεις έχουν δημιουργήσει δίκτυα μέσω των οποίων έχουν υπογράψει συμφωνίες συνεργασίας με επιχειρήσεις από τις χώρες της Ασίας. Η πλειοψηφία των εν λόγω συμφωνιών αφορά μεταφορές έρευνας και ανάπτυξης καθώς και τεχνολογίας. Κατά τη διάρκεια των ετών της δεκαετίας του 1980, οι εν λόγω συμφωνίες αναπτύχθηκαν σημαντικά σε τομείς όπως τα ηλεκτρονικά, τα χημικά προϊόντα, τα αυτοκίνητα και οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές. Ως εκ τούτου, οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις εκπροσωπούνται σχετικά λίγο στα σημαντικά δίκτυα που διαμορφώνονται στις αγορές της Ασίας.

4. ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΣΤΗΝ ΑΣΙΑ*

4.1. ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΝΕΑ ΣΧΕΤΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

■ Οι μελλοντικές προοπτικές για την Ευρωπαϊκή Ένωση στην Ασία εμφανίζονται ασαφείς στο πλαίσιο της πολιτικής που ακολουθεί σήμερα η Ευρωπαϊκή Ένωση έναντι της Ασίας και που δεν αντιστοιχεί στη σημασία της εν λόγω περιφέρειας. Η οικονομική σημασία της Ασίας για την Ευρωπαϊκή Ένωση δεν πρέπει να υποτιμηθεί. Οι ασιατικές αγορές ευρίσκονται σε πλήρη ανάπτυξη, οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών αυξάνονται με ιδιαίτερα σημαντικούς ρυθμούς. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων τεσσάρων ετών, οι εισαγωγές αγαθών στην Ασία αυξήθηκαν ταχύτερα από ότι οι εξαγωγές. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν μπορεί να επιτρέψει στον εαυτόν της να χάσει εισοδήματα από αυξημένα τμήματα αγορών που θα μπορούσε να επιτύχει σ' αυτήν την ασιατική περιφέρεια. Η εγκατάσταση της ΕΕ

* Το κεφάλαιο 4 δημιουργήθηκε για να επιτρέψει την συμπερίληψη ορισμένων απόψεων του συντάκτη

σε αυτές τις αγορές αποτελεί απόλυτη ανάγκη για τη βελτίωση της συνολικής ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων.

4.1.1. Ο ευαίσθητος χαρακτήρας της εμπορικής πολιτικής

■ Τα ειδικά χαρακτηριστικά που συνδέονται με την εκμετάλλευση των επιχειρήσεων στην Ασία καλούν για μία "ευαίσθητη" προσέγγιση στον τομέα της εμπορικής πολιτικής. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με τις πλέον "άμεσες" προσπάθειες που καταβάλλουν άλλες χώρες. Η σύγκρουση αυτών των μεθόδων καθίσταται πλέον προφανής σε μία περιφέρεια όπου είναι απαραίτητο να δημιουργούμε σταδιακά την εμπιστοσύνη των εταίρων και ένα δίκτυο επαφών για να μπορέσουμε να επιτύχουμε. Θα πρέπει να εξετάσουμε μία πλέον προσεκτική προσέγγιση, που θα βασίζεται λιγότερο στην αύξηση με κάθε τρόπο των ανταλλαγών και των επενδύσεων εκ μέρους των ασιατικών κυβερνήσεων και περισσότερο στην ενίσχυση των επιχειρήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις προσπάθειές τους να συμμετάσχουν επιτέλους στα ασιατικά δίκτυα μέσω κοινών θυγατρικών εταιρειών με τους τοπικούς εταίρους.

■ Πιθανότατα η πλέον σημαντική πτυχή μίας πολιτικής που θα προωθεί την συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων είναι ότι αντιπροσωπεύει ένα αμοιβαίο πλεονέκτημα για όλα τα ενεχόμενα μέρη (λόγω των οικονομικών εξελίξεων που έχουν επέλθει) και, ως εκ τούτου αποτελεί μία πολιτική την οποία θα μπορούσε να υιοθετήσει τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και οι ασιατικές χώρες. Η Διάσκεψη Ασίας-Ευρώπης θα μπορούσε να έχει ως κοινό στόχο να διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

■ Μεταξύ των συμπερασμάτων αυτής της μελέτης ας αναφέρουμε την άμεση ανάγκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση να προσαρμόσει τα μέσα παραγωγής της στους τομείς με ιδιαίτερη ανάπτυξη καθώς και να δημιουργήσει κοινές θυγατρικές εταιρείες με ασιατικούς εταίρους ώστε να αυξήσει τις εξαγωγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην εν λόγω περιοχή.

RESUMEN

1. INTRODUCCIÓN

■ El interés estratégico de la Unión Europea en Asia es fundamentalmente de naturaleza económica. Esta superioridad de los intereses económicos sobre los políticos es reconocida oficialmente por la Comisión en "*Hacia una nueva estrategia para Asia*". La importancia que Asia tiene para la Unión Europea se debe a los extraordinarios resultados económicos conseguidos por un grupo de países asiáticos. Ninguna otra región ha conseguido resultados equivalentes en una serie de distintos adelantos económicos. Cada uno de estos avances económicos tiene efectos trascendentales para los socios comerciales. Como ponen de relieve los datos indicados en el estudio, es evidente que el desarrollo económico de Asia modelará profundamente el futuro de las relaciones económicas exteriores de la Unión Europea.

■ El objetivo estratégico de la Unión Europea en Asia consiste en incrementar su presencia económica regional. "*Hacia una nueva estrategia para Asia*" señala que para asegurar que se toman en consideración los intereses de la Unión Europea en Asia, el objetivo primario debe consistir en el reforzamiento de la presencia de la Unión Europea en la región. Como demuestran las cifras incluidas en el estudio, es evidente que la presencia de la Unión Europea en Asia es relativamente escasa.

2. CAMBIANTE SITUACIÓN ECONÓMICA EN ASIA

2.1. AVANCES ECONÓMICOS EN ASIA Y REPERCUSIONES PARA LOS SOCIOS COMERCIALES

■ La cambiante situación económica de Asia se caracteriza por un conjunto de avances económicos único en su género. Como se indica en el estudio, cada uno de estos avances económicos tendrá repercusiones concretas para los socios comerciales. En primer lugar, el rápido crecimiento económico dará lugar inevitablemente a que el volumen de las economías asiáticas incluidas en el estudio supere al de las economías de los Estados Unidos y de la Unión Europea. En segundo lugar, los elevados niveles de ahorro e inversión convertirán a las economías asiáticas en los mayores movilizados de capital del mundo. En tercer lugar, el rápido crecimiento de las exportaciones procedentes de los países asiáticos fomentará la demanda de bienes de producción importados. En cuarto lugar, el rápido crecimiento de la productividad incrementará la demanda de importaciones de bienes de capital para la mejora del rendimiento. En quinto lugar, el cambio de orientación de sectores de las economías asiáticas hacia los servicios dará origen a un incremento de las importaciones de servicios comerciales. En sexto lugar, una mayor igualdad en los ingresos y el surgimiento de una clase media asiática favorecerán las importaciones de bienes de consumo. Sin duda, los enormes adelantos económicos conseguidos por los países asiáticos contemplados en el presente estudio ofrecen toda una serie de oportunidades a socios comerciales como, por ejemplo, la Unión Europea.

2.1.1. Un rápido crecimiento económico que los convierte en gigantes económicos

■ Ninguna otra región del mundo ha experimentado un crecimiento económico tan elevado y sostenido como el de este grupo de países asiáticos. Durante los últimos 30 años, la tasa de crecimiento media de los 10 países asiáticos del presente estudio supera el 7% (frente a un crecimiento del 4,8% en los países en desarrollo y del 3,3% en los países desarrollados).

■ Actualmente, los países en desarrollo asiáticos continúan teniendo el más rápido crecimiento económico del mundo. En 1994, su tasa de crecimiento del 8,2% no sólo superó los resultados obtenidos por el mundo desarrollado sino que además fue 10 veces superior a la de África y más del doble que la de América Latina. Las previsiones sobre los países en desarrollo asiáticos incluidos en el presente estudio pronostican una tasa de crecimiento media del 7,6% en 1995 y del 7,4% en 1996. China es el país que crecerá más rápido con tasas de hasta un 9,8% en 1995 y un 9,0% en 1996.

■ Debido a su asombroso crecimiento económico, debe tomarse en consideración el volumen económico de estos países asiáticos. Si se calcula atendiendo al poder adquisitivo real, la envergadura de las 10 economías asiáticas ha sobrepasado ya claramente tanto las de la Unión Europea como las del TLC de América del Norte. Las proyecciones del presente estudio basadas en las cifras habituales del PNB indican que, el año 2005, la magnitud de las 10 economías asiáticas alcanzará tanto a las de la Unión Europea como a las del TLC.

2.1.2. Elevadas tasas de ahorro e inversión que los convierte en movilizadores de recursos

■ Ninguna otra región ha aumentado sus niveles de ahorro e inversión de modo tan substancial como lo han hecho estos países asiáticos con elevada tasa de crecimiento. En 1965 la tasa de ahorros era más baja en las economías asiáticas del presente estudio que en América Latina, pero actualmente son superiores en 20 puntos porcentuales. Tres países, Corea, Malasia y Tailandia, han doblado sus tasas de ahorro en los últimos 20 años. Corea era uno de los países del mundo con una tasa de ahorro más baja a principios de la década de los 60 y es actualmente uno de los países con una tasa de ahorro más elevada. Los niveles de inversión en Asia eran más o menos iguales a los de América Latina en 1965 pero actualmente son casi 15 puntos porcentuales superiores.

■ Actualmente, en la mayoría de los países asiáticos estudiados, los ahorros se encuentran a niveles por encima del 30% del PIB. Singapur es el país con la tasa de ahorro más elevada, un notable 48%. Las previsiones de volumen global de ahorro señalan que el suministro total de ahorros a escala mundial (para satisfacer la demanda mundial de inversiones) procederá fundamentalmente de estos países asiáticos.

■ Todos los países incluidos en el presente estudio, con excepción de Taiwán (24,1%) e India (22,5%), disfrutaron de extraordinarias **tasas de inversión** superiores al 30% del PIB. Tailandia es el país con las tasas de inversión más elevadas: el 43% del PIB en 1994, más del 45% previsto para 1996. Las previsiones para los dos países actualmente más rezagados de la región, Taiwán e India, indican una tendencia hacia tasas de inversión más elevadas en los próximos dos años.

■ Los países asiáticos en desarrollo objeto del presente estudio constituyen el único grupo de economías en desarrollo en el que el ahorro excede a la inversión. Ello los convierte en **exportadores de capital**. Todos estos países asiáticos (excepto India) son, en la actualidad, importantes inversores en el exterior. Al igual que Japón, Corea y Taiwán se han convertido en inversores en el exterior netos. Actualmente, China es la mayor fuente de inversión directa exterior en los países en desarrollo. En 1992, la inversión en el exterior de China fue de 4.000 millones de dólares estadounidenses, es decir, el 44% de toda la inversión exterior de los países en desarrollo.

■ Los países asiáticos tienen una enorme capacidad para atraer inversión directa exterior. Los datos más recientes sobre entrada de **inversión directa exterior** indican que más de 40.000 millones de dólares estadounidenses afluyeron a estos países asiáticos en 1993. Esta cuantía de la inversión directa exterior representa un aumento del 45% respecto al año anterior debido en gran parte al elevado incremento de la inversión directa exterior en China. China es con mucho la nación destinataria más importante con 26.000 millones de dólares estadounidenses en 1993, un incremento respecto al año anterior del 133%.

2.1.3. Elevado crecimiento de las exportaciones que los convierte en importadores de bienes de producción

■ Ninguna otra región ha alcanzado un **crecimiento de las exportaciones** tan elevado como estos países asiáticos. Ya en la década de los 60, tres de los países estudiados (Hong Kong, Corea y Taiwán) experimentaron una tasa media de crecimiento de las exportaciones al menos dos veces superior a la que tuvieron los países en desarrollo durante estos mismos años. En este período, la tasa anual media de crecimiento de las exportaciones de Corea fue del 40%. Durante el período 1980-93, seis países asiáticos experimentaron una tasa de crecimiento de las exportaciones dos veces superior a la media mundial.

■ Actualmente, **las exportaciones** continúan creciendo en todos estos países asiáticos. En 1994, las exportaciones de China crecieron en un 30,5% y las tasas de crecimiento de las exportaciones tanto de Singapur como de Malasia fueron del 24%. Considerados conjuntamente, los diez países asiáticos representan el 26,4% de las exportaciones mundiales.

■ Como un resultado directo de este fuerte crecimiento de las exportaciones en estos países asiáticos, existe un reforzamiento de la demanda de **importaciones de bienes de producción**. Los datos más recientes existentes sobre categorías de importaciones atendiendo al destino final del producto muestran que los bienes de producción constituyen sin duda la mayor proporción del total de importaciones en todos los países asiáticos. El crecimiento de las importaciones de bienes de

producción está en consonancia con los años de mejor crecimiento de las exportaciones. En Tailandia, las importaciones de bienes de producción crecieron a una tasa media anual de casi el 30% durante el período 1985-92. En todos los países asiáticos de rápido crecimiento con excepción de Hong Kong, el crecimiento de las importaciones de bienes de producción fue mayor que el de las importaciones totales a lo largo del período 1985-92.

■ **Las importaciones** en estos países asiáticos están creciendo por cuarto año consecutivo a un ritmo mucho más rápido que las exportaciones.

2.1.4. Elevado crecimiento de la productividad que los convierte en importadores de bienes de capital

■ Ninguna otra región ha experimentado el rápido crecimiento de la productividad de los países asiáticos de elevada tasa de crecimiento. El crecimiento de la productividad en estos países asiáticos es más elevado que en la mayoría de los países desarrollados e industrializados.

■ Debido a la gran importancia que se concede a la mejora del rendimiento, existe un aumento de la demanda de **importaciones de bienes de capital**. En todos los países estudiados excepto en dos (Corea e India), el crecimiento de las importaciones de bienes de capital es superior al de las importaciones en general por lo que los bienes de capital representan una proporción en constante crecimiento del total de las importaciones. En cuatro de estos países asiáticos (Indonesia, Malasia, Tailandia y China), los bienes de capital son el grupo de importaciones que crece más rápido en términos absolutos. En Tailandia, la tasa anual media de crecimiento de las importaciones de bienes de capital fue de más del 30% en el período 1985-1992.

2.1.5. Cambios de orientación sectorial que los convierte en importadores de servicios

■ Ninguna otra región presenta unos **cambios de orientación sectorial** tan dinámicos como este grupo de economías asiáticas de rápido crecimiento. La participación de la agricultura en la producción total y el empleo han disminuido al mismo tiempo que se ha incrementado la productividad del sector.

■ Debido a los cambios de orientación sectorial, muchos de los países asiáticos estudiados han evolucionado hacia sociedades de servicios modernas. En todos estos países menos en tres (China, Indonesia y Malasia), los servicios constituyen hoy el sector más importante de la economía. En Hong Kong, el sector de los servicios representa el 80% del PIB. Los servicios han contribuido significativamente al crecimiento económico. La tasa media anual de crecimiento del sector de los servicios en los últimos cuatro años supera el 5% en todos los países con excepción de Japón. Corea ha registrado en los últimos 10 años un crecimiento del sector de los servicios casi dos veces superior al de la industria.

■ Debido a la mayor orientación hacia los servicios, **las importaciones de servicios** totales de los países asiáticos estudiados ha aumentado tres veces desde 1985. El crecimiento más fuerte en importaciones de servicios lo tiene Tailandia con un incremento anual cercano al 30% desde 1985. Recientemente, China ha conseguido un asombroso incremento en las importaciones de servicios, hasta un 134% en 1992.

2.1.6. Mayor igualdad que los convierte en importadores de bienes de consumo

■ Los países asiáticos con una elevada tasa de crecimiento son la única región que ha conseguido a la vez un rápido crecimiento y un aumento en la **igualdad de los ingresos**. Es evidente que aquéllos de estos países que tienen un crecimiento más rápido son los que presentan una mayor disminución de la desigualdad.

■ Debido al incremento de la igualdad de la renta, está surgiendo una clase media asiática. El rápido crecimiento de los salarios reales ha llevado a modificaciones en las pautas de consumo y en el modo de vivir de muchos asiáticos. De todos estos países, Taiwán es el que muestra cambios más importantes ya que la proporción de los gastos en consumo del PIB se mantiene al alza desde el 51% de 1980 al 55,5% de 1994 y se espera que a finales de siglo supere el 60%. Las proyecciones indican un considerable aumento en los gastos de consumo en tres de los países estudiados durante el período 1995-2000 (Corea 6,2%, China 5,2% y Taiwán 7,8%). En Japón, los gastos en consumo totales no han dejado de subir todos los años desde 1980 a pesar de la recesión.

■ **Las importaciones de bienes de consumo** están creciendo a un ritmo asombroso, de modo especialmente claro en los países más avanzados del grupo. En Japón, Hong Kong, Corea y Singapur, los bienes de consumo constituyen el grupo de importaciones que crece más rápido en términos absolutos. En Singapur, el crecimiento medio anual de las importaciones de bienes de consumo es un asombroso 39% desde 1985. Claramente, los consumidores asiáticos contribuirán de modo importante al crecimiento futuro del mercado mundial de bienes de consumo.

2.2. ACTIVIDADES ECONÓMICAS EN LOS PAÍSES ASIÁTICOS CON ELEVADA TASA DE CRECIMIENTO

2.2.1. Estructuras económicas asiáticas

■ Las actividades económicas en esta región asiática de elevado crecimiento están organizadas de un modo muy eficaz que es único en la región. **Las estructuras económicas asiáticas** tienen un fuerte componente de redes personales (aunque adoptan distintas formas en los distintos países). Las empresas de estos países establecen más conexiones con otras empresas de lo que es habitual en Occidente y están vinculadas y conectadas entre sí en vastas redes de colaboración. Esta característica dominante se da en todos los sectores industriales y, con frecuencia, aparece también en las industrias más nuevas.

3. LA PRESENCIA ECONÓMICA DE LA UNIÓN EUROPEA EN ASIA

3.1. ADELANTOS ECONÓMICOS EN ASIA Y OPORTUNIDADES DE LA UNIÓN EUROPEA

3.1.1. Los mercados asiáticos de elevado crecimiento y la Unión Europea

■ Las exportaciones de la Unión Europea a los 10 países de Asia sobre los que se centra el presente estudio ascendieron a 103.000 millones de ecus el pasado año, es decir el 19,1% de las exportaciones totales. Este porcentaje se ha venido incrementando persistentemente desde el 10,6% de 1985 al 15,9% de 1991. Además, las exportaciones de la UE a este grupo de países asiáticos sobrepasan actualmente las exportaciones hacia los Estados Unidos (en 1993 por primera vez). Los mercados en los que ha habido un crecimiento más rápido de las exportaciones de la Unión Europea durante el decenio de 1980 son los países asiáticos objetos del estudio. Las exportaciones a los 10 países asiáticos se han incrementado anualmente en más de un 20% desde 1980.

■ No obstante, la proporción de exportaciones de la Unión Europea que se dirigen a estos países es baja en comparación con otros grandes socios comerciales. En los Estados Unidos, estas exportaciones suponen el 27,1% del total frente al 19,1% de la UE. Japón dirige el 37,6% de sus exportaciones a los otros países del grupo. Claramente, la Unión Europea no está aprovechando los mercados internacionales más dinámicos.

3.1.2. Los mercados de bienes asiáticos y la Unión Europea

■ Una comparación entre las exportaciones de bienes de la Unión Europea y las de otros grandes socios comerciales pone de relieve que la Unión Europea es sin duda el socio comercial en el que es más bajo el porcentaje de sus exportaciones que se dirigen a sectores con fuerte demanda internacional. En 1994, el 24,1% de las exportaciones de la Unión Europea se dirigió a sectores de fuerte demanda. En cambio, en el caso de los Estados Unidos y del Japón, el porcentaje fue del 28,6%. Sin duda, la Unión Europea es el socio comercial cuyo porcentaje de exportaciones dirigidas a sectores de débil demanda es más elevado: un 29,7% frente al 20,5% de los Estados Unidos y al 17,8% de Japón.

■ El predominio que se da en la Unión Europea de exportaciones dirigidas a sectores de débil demanda es todavía mayor en el caso de las exportaciones a los 10 países asiáticos estudiados. Ello contrasta claramente con los otros dos grandes socios comerciales que consiguen resultados considerablemente superiores a la media en sus exportaciones a estos países.

■ El 28,5% del total de las exportaciones de la Unión Europea a estos países asiáticos se venden en sectores de débil demanda. En cambio, los Estados Unidos destinan el 17,2% de sus exportaciones a estos países asiáticos a sectores de débil demanda, un porcentaje considerablemente inferior al que se da en el conjunto global de sus exportaciones.

■ La Unión Europea vende el 24,4% de sus exportaciones asiáticas a sectores de fuerte demanda, porcentaje más o menos similar al de sus exportaciones totales. En cambio, el porcentaje de las exportaciones totales de los Estados Unidos dirigidas a sectores de fuerte demanda es el 28,6%, frente al porcentaje superior a la media del 31,6% en el caso de las exportaciones a Asia. Estados Unidos ha conseguido resultados especialmente buenos en una subregión asiática integrada por siete países en la que el 37,4% por de sus exportaciones se dirigen a sectores de fuerte demanda.

3.1.3. Los mercados de inversiones asiáticos y la Unión Europea

■ Las inversiones directas de la Unión Europea en los países asiáticos estudiados ascendieron a 3.200 millones de dólares estadounidenses en 1992, es decir el 11,7% de las inversiones directas de la UE en el exterior. La comparación con los Estados Unidos pone de relieve que el 13,7% de las inversiones directas de los Estados Unidos en el exterior en 1992 se dirigieron a estos países asiáticos. Japón invirtió el 18,8% de su inversión directa total en otros países asiáticos.

■ El estado acumulado de la inversión directa de la Unión Europea en estos países asiáticos es considerablemente inferior al de los Estados Unidos y el Japón. Únicamente en dos países con los que la Unión Europea tiene fuertes vínculos históricos, Indonesia y Malasia, la posición de la UE es más fuerte que la de los Estados Unidos.

3.2. ACTIVIDADES ECONÓMICAS EN LOS PAÍSES ASIÁTICOS DE ELEVADO CRECIMIENTO Y LOS ACTORES DE LA UNIÓN EUROPEA

■ Las empresas de la Unión Europea tienen una presencia muy escasa en Asia. Aunque los países asiáticos de elevado crecimiento absorben ya el 25% del total de las ventas mundiales en algunos sectores, en las ventas de las empresas europeas no se da una proporción semejante. La mayoría de las empresas europeas sólo consiguen un 10% de ventas en Asia. De las 50 empresas europeas estudiadas en el presente estudio, apenas unas pocas consiguieron un nivel de ventas proporcional a la tasa de absorción de las ventas mundiales que tiene la región.

■ Las grandes empresas estadounidenses y japonesas han establecido redes a través de las cuales han firmado acuerdos de cooperación con empresas en la mayoría de los países asiáticos. Estos acuerdos implican en la mayoría de los casos transferencias tanto de investigación y desarrollo como de tecnología. Durante la década de los 80, se llevaron a cabo muchos acuerdos de este tipo en sectores tales como la electrónica, productos químicos, automóviles y ordenadores. Debido

a ello, las empresas europeas tienen una representación relativamente escasa en estas redes cruciales creadas en los mercados asiáticos.

4. PERSPECTIVAS FUTURAS PARA LA UNIÓN EUROPEA EN ASIA *

4.1. HACIA UNA NUEVA ESTRATEGIA PARA ASIA

■ Las perspectivas para la Unión Europea en Asia no parecen buenas en el marco de una política comunitaria sobre Asia como la actual que no parece estar a la altura de la importancia de la región. No debe subestimarse la importancia económica de Asia para la Unión Europea. Los mercados asiáticos están creciendo e incrementando las importaciones de bienes y servicios a un ritmo extraordinario. Las importaciones de bienes están creciendo más rápido que las exportaciones por cuarto año consecutivo en Asia. La Unión Europea no puede permitirse perder los ingresos que se derivarían de un aumento de su participación en el mercado asiático. Además, la participación en estos mercados es un requisito indispensable para la mejora de la competitividad global de las empresas europeas.

4.1.1. Una política económica con finura

■ Las características especiales propias de las actividades empresariales en Asia requieren aparentemente finura en el planteamiento de la política económica, frente a las actitudes más "belicosas" de otros países. La inadecuación de estos métodos es evidente en una región en la que son necesarias medidas de construcción de la confianza y una red de contactos antes de que se puedan obtener resultados. Un planteamiento con más finura podría consistir no tanto en obligar a los gobiernos asiáticos a incrementar las relaciones comerciales y las inversiones sino en prestar asistencia a las empresas comunitarias que traten de participar en las redes asiáticas a través de empresas mixtas con socios locales.

■ Quizás el aspecto más importante de una política de fomento de la cooperación empresarial consiste en que, actualmente (gracias a las mejoras económicas que han tenido lugar), sería beneficiosa para todas las partes afectadas y, por consiguiente, podría ser defendida tanto por los países de la Unión Europea como por los países asiáticos. Un objetivo de política común con miras a la reunión Asia-Europa podría consistir en la promoción de la cooperación empresarial.

5. CONCLUSIONES

■ Una de las conclusiones del presente estudio es la necesidad de que la Unión Europea adapte sus medios de producción a los sectores de crecimiento y de que participe en empresas mixtas con socios asiáticos con objeto de incrementar las exportaciones de la UE a la región.

* El capítulo 4 se ha elaborado para permitir la introducción de algunas opiniones del autor.

SUMMARY

1. INTRODUCTION

■ The strategic interest of the European Union in Asia is primarily economic in nature. This superiority of economic interests over political is officially stated by the Commission in *Towards a New Asia Strategy*. The importance of Asia to the European Union has arisen out of the extraordinary economic performance achieved by a group of Asian countries. No other region has an equivalent record of performance in regards to a number of distinct economic developments. Each of these economic developments carry far-reaching implications for trading partners. As data presented in this study shows, it is clear that economic developments in Asia will profoundly shape the future of the European Union's external economic relations.

■ The strategic objective of the European Union in Asia is to increase its regional economic presence. *Towards a New Asia Strategy* states that to ensure the interests of the European Union in Asia are taken into account, the primary objective is to strengthen European Union presence in the region. As the figures in this study demonstrate, it is clear that European Union presence in Asia is relatively modest.

2. CHANGING ECONOMIC SITUATION IN ASIA

2.1. ECONOMIC DEVELOPMENTS IN ASIA AND IMPLICATIONS FOR TRADING PARTNERS

■ The changing economic situation in Asia is characterised by a set of economic developments not experienced in any other region. As drawn out in this study, each of these economic development have specific future implications for trading partners. First, rapid economic growth will inevitably result in the size of the Asian economies in this study overtaking that of the United States and soon the European Union. Second, high levels of savings and investments will make the Asian economies into the world's strongest mobilisers of capital. Third, rapid growth in exports from the Asian countries will fuel demand for imports of intermediate goods. Fourth, rapid productivity growth will increase demand for imports of efficiency-seeking capital goods. Fifth, dynamic shifts across sectors of the Asian economies towards services will result in mounting imports of commercial services. Sixth, increased income equality and an emerging Asian middle class will spur imports of consumer goods. Certainly, the enormous economic advances made by the Asian countries of this study present a whole range of opportunities for trading partners, such as the European Union.

2.1.1. Rapid Economic Growth towards Giants in Economic Size

■ No other region in the world has experienced higher and steadier economic growth than has a group of Asian countries. For the last thirty years, the average growth rate in the ten Asian countries of this study exceeds 7 per cent (compared to a growth for developing countries of 4.8 per cent and 3.3 per cent for developed countries).

■ Today, the Asian developing countries continue to perform the fastest economic growth in the world. In 1994, their 8.2 per cent growth rate outstrips not only the growth performance of the developed world but is ten times as high as in Africa and more than twice as high as that of Latin America. Forecasts for the Asian developing countries of this study, predict an average growth rate of 7.6 per cent in 1995 and 7.4 per cent in 1996. China is the country projected to grow fastest with rates of up to 9.8 per cent for 1995 and 9.0 per cent for 1996.

■ As a result of astounding economic growth, the economic size of these Asian countries is clearly to be reckoned with. If calculated on the basis of real purchasing power figures (PPP), the magnitude of the ten Asian economies has indeed already surpassed those of the European Union as well as NAFTA. Projections in this study based on standard GNP figures suggest that the magnitude of the ten Asian economies will overtake both the European Union and NAFTA by 2005.

2.1.2. High Saving and Investment towards Mobilisers of Resources

■ No other region has raised their levels of savings and investments as substantially as has the Asian high-growth countries. Savings were in 1965 actually lower in the Asian economies of this study than in Latin American but have now surpassed that region by 20 percentage points. Three of the countries, Korea, Malaysia and Thailand, have all seen their savings rates double over the last twenty years. Korea was one of the world's lowest-saving countries in the early 1960s and is now one of the highest-saving. Investment levels in Asia were about equal to those of Latin America in 1965 but the Asian countries have today reached an average of almost 15 percentage points higher than that region.

■ Today, savings in most of the Asian countries of this study are at levels above 30 per cent of GDP. Singapore is the country with the highest rate, an impressive 48 per cent. Forecasts of global savings predict that the world's overall supply of savings (to meet the world's investment demand) will emanate primarily from these Asian countries.

■ Extraordinary investment levels of over 30 per cent of GDP are enjoyed by all countries of this study except Taiwan (24.1%) and India (22.5%). Thailand is the country attaining the highest investments with a level of 43 per cent of GDP in 1994, one which is expected to move beyond 45 per cent in 1996. Forecasts for the two current regional lagers, Taiwan and India, indicate upward trends in investment over the next two years.

■ The Asian developing countries studied here compose the only group of developing economies in which savings exceeds investments. This makes them **exporters of capital**. All these Asian countries (except for India) are now substantial outward investors. Korea and Taiwan have joined Japan as net outward investors. China is today the largest source of foreign direct investment among developing countries. In 1992, outward investment from China was 4 billion US dollars, or 44 per cent of all outward investment from developing countries.

■ A tremendous capacity to attract foreign direct investment is displayed by the Asian countries. The most recent data on inflows of **foreign direct investment** suggest over 40 billion US dollars going to these Asian countries in 1993. This amount of foreign direct investment represent an increase of 45 per cent over the year before much due to the steep increase in foreign direct investment to China. China is by far the largest recipient with 26 billion US dollars in 1993, an increase from the previous year by 133 per cent.

2.1.3. High Export Growth towards Importers of Intermediate Goods

■ No other region has achieved as high **export growth** as has the high-growth countries of Asia. Already in the 1960s, three of the countries of this study (Hong Kong, Korea and Taiwan) experienced at least double the average export growth rate of developing countries for that decade. For Korea, exports experienced an annual average export growth of 40 per cent during the 1960. During the period 1980-93, six Asian countries experienced export growth double the world average.

■ Today, **exports** continue to rise in all these Asian countries. In 1994, China's exports grew by 30.5 per cent and both Singapore and Malaysia had export growth rates of 24 per cent. Together, the ten Asian countries account for 26.4 per cent of world exports.

■ As a direct result of the vigorous export growth in the Asian countries, there is a fuelled demand for **imports of intermediate goods**. The most recent data available on the end-use product categories of imports show that intermediate goods undoubtedly constitute the largest share of total imports in all the Asian countries. The rise of imports in intermediate goods is in consonance with years of improved export growth. In Thailand, imports of intermediate goods grew at an annual average of close to 30 per cent over the 1985-92 period. For all the high-growth Asian countries except Hong Kong, the growth in imports of intermediate goods has been stronger than that for total imports over the 1985-92 period.

■ **Imports** to these Asian countries are for the fourth consecutive year growing at an even faster pace than exports.

2.1.4. High Productivity Growth towards Importers of Capital Goods

- No other region has experienced the rapid productivity growth of the Asian high-growth countries. The productivity growth in these Asian countries is higher than for both most developed and industrialised countries.
- As a result of the strong emphasis on efficiency-seeking activities, there is an increased demand for imports of capital goods. In except for two of the countries in this study (Korea and India), growth of capital goods is higher than for imports in general such that the share of capital goods in total imports is steadily increasing. For four of the Asian countries, Indonesia, Malaysia, Thailand and China, capital goods is the group of imports growing absolutely fastest. In Thailand, the annual average growth in imports of capital goods is beyond 30 per cent over the period 1985-92.

2.1.5. Dynamic Sectoral Shifts towards Importers of Services

- No other region presents such dynamic sectoral shifts as the group of high-growth economies in Asia. Agriculture's share of output and employment has declined at the same time as productivity for that sector has increased.
- As a result of dynamic sectoral shifts, many of the Asian countries of this study have developed into modern-day service societies. In except for three of the ten countries (China, Indonesia and Malaysia), services today constitute the single largest sector of the economy. In Hong Kong, the services sector account for 80 per cent of GDP. Services have contributed significantly to economic growth. The annual average growth for the services sector over the last four years exceeds 5 per cent for all countries except Japan. Korea displays almost twice the growth in services relative to industry over the last ten years.
- As a result of the increased orientation towards services, total imports of services in the Asian countries of this study has increased by three times since 1985. Thailand has reached the strongest growth in imports of services with an annual increase of close to 30 per cent since 1985. China has recently achieved flabbergasting increase in imports of services, up 134 per cent in 1992.

2.1.6. Increased Equality towards Importers of Consumer Goods

- No region other than the Asian high-growth countries has achieved both rapid growth and increased income equality. Among these countries, it is apparent that it is in those with the most rapid growth that inequality has decreased the most.
- As a result of increased income equality, there is an emerging Asian middle class. Rapidly increasing real incomes have led to changes in the consumption patterns and lifestyles of many Asians. In this study, Taiwan is showing the most significant pattern of change with consumer spending in GDP continuing to rise from 51 per cent in 1980 to 55.5 per cent in 1994 and an expected rate of over 60 per cent by the end of the century. Projections show considerable growth in

consumer expenditure for three of the countries of this study over the period 1995-2000 (Korea 6.2%, China 5.2% and Taiwan 7.8%). In Japan, aggregate consumer spending has not failed to rise in any year since 1980 despite the recession.

■ **Imports of consumer goods** are growing at an astounding pace, and decidedly so in the most advanced of the countries studied. In Japan, Hong Kong, Korea and Singapore consumer goods is the group of imports growing absolutely fastest. In Singapore, the annual average growth in imports of consumer goods is a flabbergasting 39 per cent since 1985. Clearly, Asian consumers will contribute significantly to the future growth of world consumer markets.

2.2. ECONOMIC ACTIVITIES IN HIGH-GROWTH ASIA

2.2.1. Asian Business Systems

■ **Economic activities in high-growth Asia** are organised in a highly effective way which is unique for the region. **Asian business systems** are pervaded by a strong element of personal networks (though taking different forms in different countries). Firms in the Asian high-growth countries form more connections with other firms than is the case among Western firms and are interlinked and connected to one another in vast cooperative networks. This dominant characteristic occur across industrial sectors and are often reproduced in newer industries.

3. EUROPEAN UNION ECONOMIC PRESENCE IN ASIA

3.1. ECONOMIC DEVELOPMENTS IN ASIA AND EUROPEAN UNION OPPORTUNITIES

3.1.1. Asia's High-Growth Markets and the European Union

■ **European Union exports** to the ten countries of Asia focused on in this study amounted to 103 billion ECU last year, or 19.1 per cent of total exports. This share of exports has been steadily increasing, from 10.6 per cent back in 1985 and 15.9 per cent in 1991. In addition, EU exports to this group of Asian countries now surpass exports to the United States (for the first time in 1993). The markets where European Union exports have expanded most rapidly during the 1980s are the Asian countries of this study. Exports to the ten Asian countries has increased with more than 20 per cent annually since 1980.

■ **But the share of European Union exports** going to the ten Asian countries of this study is low compared with the other major traders. The share of the United States exports going to these ten countries is 27.1 per cent (compared to the EU share of 19.1 per cent). Japan sends 37.6 per cent of its exports to the other

countries of the group. Clearly, the European Union is not fully taking advantage of the most dynamic international markets.

3.1.2. Asia's Goods Markets and the European Union

■ A comparison of European Union exports of goods with those of the other major traders, show that the European Union is the clearly the trader with the lowest share of its exports going to sectors with strong international demand. In 1994, the European Union exported 24.1 per cent of its export to strong-demand sectors. The equivalent share for both the US and Japan was 28.6. Undoubtedly, the European Union is the trader with the highest share of its exports going to sectors with weak demand. The EU share to these sectors is 29.7 compared to that of 20.5 per cent for the United States and 17.8 per cent for Japan.

■ The European Union dominance of exports to weak-demand sectors applies is even stronger for exports to the ten Asian countries of this study. This is in stark contrast to the other two major trader for whom the Asian high-growth countries is a region where they fare considerably better than average exports.

■ Of its exports to the Asian countries of this study, the European Union sell 28.5 per cent in sectors with weak demand. The United States has a 17.2 per cent share of its exports to these Asian counties destined for weak-demand sectors, a share considerable lower than for exports as a whole.

■ The European Union sells 24.4 per cent of its Asian export to sectors with strong demand which is about the same as for total exports. The United States' share of exports to Asia aimed at strong-demand sectors is higher the average for exports to all regions, 31.6 per cent (compared to the average of 28.6 per cent for total exports). The United States has had particular success in targeting strong-demand sectors in one Asian sub-region (consisting of seven countries) where it has 37.4 per cent of its exports going to sectors with strong demand.

3.1.3. Asia's Investment Markets and the European Union

■ European Union direct investments to the Asian countries of this study totalled 3.2 billion US dollars in 1992, or 11.7 per cent of EU direct investments abroad. A comparison with the United States show that 13.7 per cent of US direct investment abroad in 1992 went to these Asian countries. Japan invested 18.8 per cent of its total direct investment in the other Asian countries.

■ The accumulated position of European Union direct investment in these Asian countries is considerably lower than that of the United States and Japan. Only in two countries with which the European Union has strong historical ties, Indonesia and Malaysia, does the EU hold a stronger position than the US.

3.2. ECONOMIC ACTIVITIES IN HIGH-GROWTH ASIA AND EUROPEAN UNION ACTORS

■ **European Union firms** have only a modest presence in Asia. Although the Asian high-growth countries already absorb 25 per cent of world sales in certain sectors, their shares are not proportionate in the sales of European firms. Most European firms only achieve 10 per cent of sales in Asia. Of the fifty European firms surveyed in this study, only a handful of companies achieved sales equivalent to the region's absorption of world sales.

■ The large US and Japanese firms have set up networks through which they have signed co-operation agreements with firms in most of the Asian countries. The majority of these agreements involve transfers of research and development as well as technology. During the 1980s, there was a considerable development of these arrangements in such sectors as electronics, chemicals, automobiles and computers. As a consequence, European enterprises are relatively little represented in the crucial networks formed in Asian markets.

4. FUTURE PROSPECTS FOR THE EUROPEAN UNION IN ASIA *

4.1. TOWARDS A NEW ASIA STRATEGY

■ **Future prospects for the European Union in Asia** appear dim under a current European Union policy on Asia seemingly not matching up to the importance of the region. The economic importance of Asia to the European Union cannot be understated. The Asian markets are growing, increasing imports of goods and services at extraordinary rates. Imports of goods are growing faster than exports for the fourth consecutive year in Asia. The European Union cannot afford to forfeit the revenues of increased market shares in the Asia region. Participation in these markets is also an absolute necessity for improving the global competitiveness of European firms.

4.1.1. Delicacy of Business Policy

■ The specific characteristics associated with firm operations in Asia seemingly call for a delicate approach to **business policy**. This is as opposed to more "bullying" efforts of other nations. The clash of such methods becomes obvious in a region where there is a need to progressively build up trust and a network of contacts before any success may be reaped. A more delicate approach would concentrate less on forcing mandatory increases in trade and investment from Asian governments and more on assisting European Union firms in their efforts to participate in Asian networks through joint ventures with local partners.

* Chapter 4 was created to separately allow for the incorporation of a few opinions of the author.

■ Perhaps the most important aspect of a policy promoting firm-based cooperation is that it is now (because of the economic developments which have taken place) mutual benefit to all parties involved and consequently a policy which could be advocated by both the European Union and the Asian countries. A common policy goal for the Asia-Europe Meeting could be the facilitation of firm-based cooperation.

5. CONCLUSIONS

■ Among the conclusions of this study is the strong need for the European Union to adapt its means of production to growth sectors as well as to engage in joint ventures with Asian partners in order to increase EU exports to the region.

YHTEENVETO

1. JOHDANTO

■ Euroopan unionin **strateginen mielenkiinto** Aasiaa kohtaan on luonteeltaan etupäässä taloudellista. Komissio on virallisesti todennut tämän taloudellisen mielenkiinnon ensisijaisuuden poliittiseen mielenkiintoon verrattuna asiakirjassa *Kohti uutta Aasian strategiaa*. Aasian merkitys Euroopan unionille johtuu eräiden Aasian maiden erittäin hyvästä taloudellisesta suoriutumisesta. Millään muulla alueella ei ole vastaavia saavutuksia taloudellisen kehityksen useiden eri tekijöiden osalta. Kullakin näistä taloudellisista kehityksistä on kauaskantoisia merkityksiä kauppakumppaneille. Kuten tässä tutkimuksessa esitettävät tiedot osoittavat, on selvää, että Aasian taloudellinen kehitys muokkaa syvällisesti Euroopan unionin ulkoisia taloussuhteita tulevaisuudessa.

■ Euroopan unionin Aasiaa koskevana **strategisena tavoitteena** on lisätä alueellista taloudellista läsnäoloaan. Asiakirjassa *Kohti uutta Aasian strategiaa* todetaan, että sen varmistamiseksi, että Euroopan unionin edut Aasiassa otetaan huomioon, ensisijainen tavoite on lujittaa Euroopan unionin läsnäoloa tuolla alueella. Kuten tämän tutkimuksen luvut osoittavat, on selvää, että Euroopan unionin läsnäolo Aasiassa on suhteellisen vaatimaton.

2. AASIAN MUUTTUVA TALOUDELLINEN TILANNE

2.1. TALOUDELLINEN KEHITYS AASIASSA JA SEN MERKITYS KAUPPAKUMPPANEILLE

■ **Aasian muuttuvalle taloudelliselle tilanteelle** on luonteenomaista joukko taloudellisen kehityksen piirteitä, joita ei koeta millään muulla alueella. Kuten tässä tutkimuksessa osoitetaan, kullakin tällaisella taloudellisella kehityksellä on tiettyjä tulevia vaikutuksia kauppakumppaneihin. Ensiksikin nopea talouskasvu johtaa väistämättä siihen, että tämän tutkimuksen kohteena olevien Aasian talouksien koko ylittää Yhdysvaltojen ja pian Euroopan unionin talouden koon. Toiseksi säästöjen ja sijoitusten korkea taso tekee Aasian talouksista maailman vahvimmat pääoman liikuttajat. Kolmanneksi Aasian maista suuntautuvan viennin nopea kasvu lisää välituotteiden tuonnin kysyntää. Neljänneksi tuottavuuden nopea kasvu lisää tehokkuushakuisten pääomahyödykkeiden tuonnin kysyntää. Viidenneksi Aasian talouksien eri alojen dynaamiset muutokset kohti palveluita johtavat kaupallisten palvelujen tuonnin lisääntymiseen. Kuudenneksi tulojen lisääntyvä tasa-arvo ja aasialaisen keskiluokan syntyminen lisäävät kulutushyödykkeiden tuontia. On varmaa, että tähän tutkimukseen sisältyvien Aasian maiden valtava taloudellinen edistyminen tarjoaa suuren määrän mahdollisuuksia kauppakumppaneille, esimerkiksi Euroopan unionille.

2.1.1. Nopeasta talouskasvusta taloudellisen koon jättiläisiksi

■ Mikään muu alue maailmassa ei ole kokenut suurempaa ja tasaisempaa **talouskasvua** kuin ryhmä Aasian maita. Viimeisten 30 vuoden aikana tähän tutkimukseen sisältyvien kymmenen Aasian maan keskimääräinen kasvuvauhti ylittää seitsemän prosenttia (verrattuna kehitysmaiden 4,8 prosentin kasvuun ja kehittyneiden maiden 3,3 prosentin kasvuun).

■ Tällä hetkellä Aasian kehitysmaissa on edelleen maailman **nopein talouskasvu**. Vuonna 1994 niiden 8,2 prosentin kasvuvauhti ei vain ylittänyt kehittyneen maailman kasvulukuja, vaan se on kymmenen kertaa niin suuri kuin Afrikan ja yli kaksi kertaa niin suuri kuin Latalalaisen Amerikan talouskasvu. Tähän tutkimukseen sisältyviä Aasian kehitysmaita koskevissa ennustuksissa ennustetaan 7,6 prosentin keskimääräistä kasvua vuonna 1995 ja 7,4 prosentin kasvua vuonna 1996. Kiinan ennustetaan kasvavan nopeimmin kasvulukujen ollessa jopa 9,8 prosenttia vuodelle 1995 ja 9,0 prosenttia vuodelle 1996.

■ Hämmästyttävän talouskasvun seurauksena näiden Aasian maiden taloudellinen **koko** on ilman muuta otettava huomioon. Reaalisella ostovoimalla (PPP) laskettuna kymmenen Aasian talouden koko onkin jo ohittanut Euroopan unionin samoin kuin NAFTA:n talouksien koot. Tämän tutkimuksen tavanomaisiin BKT-lukuihin perustuvat ennustukset viittaavat siihen, että näiden kymmenen Aasian talouden koko ohittaa sekä Euroopan unionin että NAFTA:n vuoteen 2005 mennessä.

2.1.2. Korkeista säästöistä ja sijoituksista voimavarojen liikkeellesaajiksi

■ Mikään muu alue ei ole nostanut **säästö- ja sijoitustasoaan** yhtä huomattavasti kuin Aasian suuren kasvun maat. Vuonna 1965 säästöt olivat itse asiassa tähän tutkimukseen sisältyvissä Aasian talouksissa alhaisemmat kuin Latalalaisessa Amerikassa, mutta ne ovat nyt ohittaneet tuon alueen 20 prosenttiyksiköllä. Kolmessa näistä maista, Koreassa, Malesiassa ja Thaimaassa, säästövuhti on kaksinkertaistunut viimeisten 20 vuoden aikana. Korea oli yksi maailman alhaisimmat säästöluvut omaavista maista 1960-luvun alkupuolella, ja se on nyt yksi eniten säästäväistä maista. Sijoitustasot Aasiassa vastasivat suurin piirtein Latalalaisen Amerikan sijoitustasoja 1965, mutta Aasian maat ovat nyt saavuttaneet keskimäärin 15 prosenttiyksikköä korkeamman sijoitustason kuin tuo alue.

■ Nykyään useimpien tähän tutkimukseen sisältyvien Aasian maiden **säästöt** ovat tasoltaan yli 30 prosenttia BKT:stä. Singaporessa on korkein säästöaste, vaikuttava 48 prosenttia. Maailmanlaajuisia säästöjä koskevissa ennusteissa ennustetaan, että maailmansäästöjen kokonaistarjonta (maailman sijoitustarpeen tyydyttämiseksi) on tulevaisuudessa pääasiassa lähtöisin näistä Aasian maista.

■ Harvinaisen suuret, yli 30 prosenttia BKT:stä olevat **sijoitustasot** löytyvät kaikista tähän tutkimukseen sisältyvistä maista lukuun ottamatta Taiwania (24,1%) ja Intiaa (22,5%). Thaimaassa on suuremmat investoinnit, joiden taso oli 43 prosenttia BKT:stä vuonna 1994 ja joiden oletetaan ylittävän 45 prosenttia vuonna 1996. Alueen kahta tällä hetkellä vähiten sijoittavaa maata, Taiwania ja Intiaa,

koskevat ennustukset osoittavat sijoitusten kasvua kahden seuraavan vuoden aikana.

■ Tässä tutkitut Aasian kehitysmaat ovat ainoa kehittyvien talouksien ryhmä, jossa säästöt ylittävät sijoitukset. Tämä tekee niistä pääoman viejiä. Kaikki nämä Aasian maat (lukuun ottamatta Intiaa) ovat tällä hetkellä merkittäviä sijoittajia ulkomaille. Korea ja Taiwan ovat liittyneet Japanin kanssa ulkomaisiin nettosijoittajiin. Kiina on tällä hetkellä kehitysmaiden joukossa suurin ulkomaisten suorien sijoitusten lähde. Vuonna 1992 Kiinan ulkomaiset sijoitukset olivat neljä miljardia US-dollaria eli 44 prosenttia kaikista kehitysmaiden ulkomaisista sijoituksista.

■ Aasian mailla on valtava kapasiteetti ulkomaisten suorien sijoitusten houkuttelemiseksi. Uusimmat ulkomaisia suoria sijoituksia koskevat tiedot viittaavat siihen, että yli 40 miljardia US-dollaria meni näihin Aasian maihin vuonna 1993. Tämä ulkomaisten suorien sijoitusten määrä edustaa 45 prosentin kasvua edellisestä vuodesta, mikä suurelta osin johtuu Kiinaan tehtyjen ulkomaisten suorien sijoitusten jyrkästä kasvusta. Kiina on ylivoimaisesti suurin vastaanottaja, johon sijoitettiin 26 miljardia US-dollaria vuonna 1993, mikä merkitsi 133 prosentin kasvua edellisestä vuodesta.

2.1.3. Viennin suuresta kasvusta välituotteiden tuojiksi

■ Mikään muu alue ei ole saavuttanut yhtä suurta viennin kasvua kuin Aasian nopean kasvun maat. Jo 1960-luvulla kolmessa tähän tutkimukseen sisältyvässä maassa (Hong Kong, Korea ja Taiwan) oli vähintään kaksi kertaa niin suuri keskimääräinen viennin kasvuvauhti kuin muissa kehitysmaissa tuona vuosikymmenenä. Korean viennin keskimääräinen vuotuinen kasvu oli 40 prosenttia 1960-luvulla. Vuosina 1980 - 1993 kuudessa Aasian maassa viennin kasvu oli kaksinkertainen maailman keskiarvoon verrattuna.

■ Tällä hetkellä vienti kasvaa edelleen kaikissa näissä Aasian maissa. Vuonna 1994 Kiinan vienti kasvoi 30,5 prosenttia ja sekä Singaporen että Malesian viennin kasvuvauhti oli 24 prosenttia. Yhdessä nämä kymmenen Aasian maata vastasivat 26,4 prosentista maailman vientiä.

■ Suorana seurauksena viennin ripeästä kasvusta Aasian maissa välituotteiden tuonnin kysyntä kasvaa. Uusimmat käytössä olevat tiedot viennin loppukäytön tuoteryhmistä osoittavat, että välituotteet muodostavat kiistatta suurimman osuuden kokonaistuonnista kaikissa Aasian maissa. Välituotteiden tuonnin kasvu osuu yksiin lisääntyneen viennin vuosien kanssa. Thaimaassa välituotteiden tuonnin keskimääräinen vuotuinen kasvu oli lähes 30 prosenttia vuosina 1985 - 1992. Kaikissa Aasian suuren kasvun maissa Hong Kongia lukuun ottamatta välituotteiden tuonnin kasvu on ollut suurempi kuin kokonaistuonnin kasvu vuosina 1985 - 1992.

■ Tuonti näihin Aasian maihin kasvaa jo neljäntenä peräkkäisenä vuonna jopa nopeammin kuin vienti.

2.1.4. Korkeasta tuottavuuden kasvusta pääomahyödykkeiden tuojiksi

■ Mikään muu alue ei ole kokenut Aasian suuren kasvun maiden nopeata tuottavuuden kasvua. Tuottavuuden kasvu näissä Aasian maissa on korkeampi kuin sekä kehittyneimmissä maissa että teollistuneissa maissa.

■ Tehokkuushakuisten toimien voimakkaan painottamisen seurauksena pääomahyödykkeiden tuonnin kysyntä kasvaa. Lukuun ottamatta kahta tähän tutkimukseen sisältyvää maata (Korea ja Intia) pääomahyödykkeiden kasvu on suurempi kuin tuonnin kasvu yleisesti, niin että pääomahyödykkeiden osuus kokonaistuonnista kasvaa tasaisesti. Neljässä Aasian maassa, Indonesiassa, Malesiassa, Thaimaassa ja Kiinassa, pääomahyödykkeet ovat ehdottomasti nopeimmin kasvava tuonnin ryhmä. Thaimaassa pääomahyödykkeiden tuonnin keskimääräinen vuotuinen kasvu ylitti 30 prosenttia vuosina 1985 - 1992.

2.1.5. Dynaamisesta elinkeinorakenteen muutoksesta palvelujen tuojiksi

■ Millään muulla alueella ei ole samanlaista dynaamista elinkeinorakenteen muutosta kuin Aasian voimakkaasti kasvavissa talouksista. Maatalouden osuus tuotannosta ja työllisyydestä on vähentynyt, samalla kun tämän alan tuottavuus on kasvanut.

■ Dynaamisten elinkeinorakenteen muutosten seurauksena monet tähän tutkimukseen sisältyvistä Aasian maista ovat kehittyneet nykyaikaisiksi palveluyhteiskunniksi. Lukuun ottamatta kolmea näistä kymmenestä maasta (Kiina, Indonesia ja Malesia) palvelut muodostavat nykyään talouden suurimman yksittäisen alan. Hong Kongissa palveluala vastaa 80 prosenttia BKT:stä. Palvelut ovat osaltaan vaikuttaneet huomattavasti talouskasvuun. Palvelualan keskimääräinen vuotuinen kasvu neljän viime vuoden aikana ylittää viisi prosenttia kaikissa maissa lukuun ottamatta Japania. Koreassa palvelut ovat kasvaneet lähes kaksinkertaisesti verrattuna teollisuuteen kymmenen viime vuoden aikana.

■ Kun suuntaus kohti palveluja on lisääntynyt, tähän tutkimukseen sisältyvien Aasian maiden palvelujen kokonaistuonti on kolminkertaistunut vuoden 1985 jälkeen. Thaimaassa palvelujen tuonti on kasvanut voimakkaimmin vuotuisen kasvun ollessa lähes 30 prosenttia vuodesta 1985 lähtien. Kiina on äskettäin saavuttanut ällistyttävän palvelujen tuonnin kasvun, 134 prosenttia vuonna 1992.

2.1.6. Lisääntyneestä tasa-arvosta kulutushyödykkeiden tuojiksi

■ Mikään muu alue kuin Aasian voimakkaasti kasvavat maat ei ole saavuttanut sekä nopeaa kasvua että tulojen lisääntynyttä tasa-arvoa. On ilmeistä, että niissä maissa, joiden kasvu on ollut nopeinta, eriarvoisuus on vähentynyt eniten.

■ Tulojen lisääntyneen tasa-arvoisuuden seurauksena on syntymässä Aasian keskiluokka. Nopeasti kasvavat reaalitytulot ovat aiheuttaneet muutoksia monien aasialaisten kulutustottumuksissa ja elämäntyyliin. Tässä tutkimuksessa Taiwan osoittaa merkittävintä tottumusten muutosta kulutushyödykkeisiin käytetyn BKT:n

osuuden noustessa jatkuvasti 51 prosentista vuonna 1980 55,5 prosenttiin vuonna 1994 ja oletettavasti yli 60 prosenttiin vuosisadan loppuun mennessä. Ennusteet osoittavat kulutushyödykkeisiin käytetyn osuuden kasvavan merkittävästi kolmessa tähän tutkimukseen kuuluvassa maassa vuosina 1995 - 2000 (Korea 6,2%, Kiina 5,2% ja Taiwan 7,8%). Japanissa kulutushyödykkeisiin käytetty kokonaissumma on kasvanut jokaisena vuonna vuodesta 1980 lähtien lamasta huolimatta.

■ **Kulutushyödykkeiden tuonti** kasvaa hämmästyttävällä nopeudella ja erityisesti edistyneimmissä tutkituista maista. Japanissa, Hong Kongissa, Koreassa ja Singaporessa kulutushyödykkeet ovat ehdottomasti nopeimmin kasvava tuontiryhmä. Singaporessa kulutushyödykkeiden tuonnin keskimääräinen vuosittainen kasvu on ollut hätkähdyttävä 39 prosenttia vuodesta 1985 lähtien. On selvää, että Aasian kuluttajat vaikuttavat tulevaisuudessa huomattavasti maailman kulutusmarkkinoiden kasvuun.

2.2. TALOUDELLINEN TOIMINTA VOIMAKKAAN KASVUN AASIASSA

2.2.1. Aasian liiketoimintajärjestelmät

■ Taloudellinen toiminta nopeasti kasvavassa Aasiassa on järjestetty hyvin tehokkaasti, mikä on ainutlaatuista tälle alueelle. **Aasialaisille liiketoimintajärjestelmille** ovat ominaisia voimakkaat henkilökohtaiset verkostot (joskin niiden muoto vaihtelee eri maissa). Nopeasti kasvavien Aasian maiden yritykset solmivat enemmän yhteyksiä muihin yrityksiin kuin länsimaiset yritykset, ja niillä on vuorovaikutusta ja yhteyksiä toisiinsa laajojen yhteistoimintaverkkojen kautta. Tämä hallitseva piirre esiintyy kaikilla teollisilla aloilla, ja se toistetaan usein uudemmilla teollisuusaloilla.

3. EUROOPAN UNIONIN TALOUDELLINEN LÄSNÄOLO AASIASSA

3.1. TALOUDELLINEN KEHITYS AASIASSA JA EUROOPAN UNIONIN MAHDOLLISUUDET

3.1.1. Aasian voimakkaan kasvun markkinat ja Euroopan unioni

■ Euroopan unionin vienti niihin kymmeneen Aasian maahan, joihin tässä tutkimuksessa keskitytään, oli viime vuonna 103 miljardia ecua eli 19,1 prosenttia kokonaisviennistä. Tämän viennin osuus on kasvanut jatkuvasti 10,6 prosentista vuonna 1985 ja 15,9 prosentista vuonna 1991. Lisäksi EU:n vienti tähän Aasian maiden ryhmään ylittää nyt viennin Yhdysvaltoihin (ensimmäisen kerran vuonna 1993). Markkinat, joilla Euroopan unionin vienti on lisääntynyt nopeimmin 1980-luvulla, ovat tähän tutkimukseen sisältyvät Aasian maat. Vienti näihin kymmeneen Aasian maahan on kasvanut yli 20 prosenttia vuosittain vuodesta 1980 lähtien.

■ Se osuus Euroopan unionin viennistä, joka menee tähän tutkimukseen sisältyviin kymmeneen Aasian maahan on kuitenkin alhainen verrattuna muihin suuriin kauppakumppaneihin. Yhdysvaltojen viennistä menee näihin kymmeneen maahan 27,1 prosenttia (verrattuna EU:n 19,1 prosentin osuuteen). Japani vie 37,6 prosenttia viennistään tämän ryhmän muihin maihin. On selvää, että Euroopan unioni ei käytä täysimääräisesti hyväkseen kaikkein dynaamisimpia kansainvälisiä markkinoita.

3.1.2. Aasian hyödykemarkkinat ja Euroopan unioni

■ Euroopan unionin ja muiden suurten kauppakumppaneiden hyödykeviennin vertailu osoittaa, että Euroopan unioni on se kauppakumppani, jonka viennistä vähäisin osa menee voimakkaan kansainvälisen kysynnän aloille. Vuonna 1994 Euroopan unioni vei 24,1 prosenttia viennistään voimakkaan kysynnän aloille. Sekä USA:n että Japanin vastaava osuus oli 28,6. Ei ole epäilystäkään siitä, etteikö Euroopan unioni ole se kauppakumppani, jonka viennistä suurin osa menee alhaisen kysynnän aloille. EU:n osuus näistä aloista on 29,7 verrattuna Yhdysvaltojen 20,5 prosenttiin ja Japanin 17,8 prosenttiin.

■ Euroopan unionin viennin hallitseva asema heikon kysynnän aloilla on vieläkin suurempi, kun tarkastelemme vientiä tähän tutkimukseen sisältyviin kymmeneen Aasian maahan. Tämä muodostaa voimakkaan vastakohtan kahdelle muulle suurimmalle kauppakumppanille, joille Aasian voimakkaan kasvun maat ovat alue, jossa niiden asema on huomattavasti parempi kuin viennin alalla keskimäärin.

■ Viennistään tähän tutkimukseen sisältyviin Aasian maihin Euroopan unioni myy 28,5 prosenttia heikon kysynnän aloille. Yhdysvaltojen viennistä näihin Aasian maihin 17,2 prosenttia menee heikon kysynnän aloille, mikä on huomattavasti alhaisempi osuus kuin osuus viennistä kokonaisuutena.

■ Euroopan unioni myy 24,4 prosenttia viennistään Aasiaan voimakkaan kysynnän aloille, mikä on suunnilleen sama osuus kuin kokonaisviennin osalta. Yhdysvaltain Aasiaan suuntautuvasta viennistä voimakkaan kysynnän aloille suunnattu osuus on suurempi kuin keskimääräinen osuus viennistä kaikille aloille, 31,6 prosenttia (verrattuna 28,6 prosentin keskiarvoon kokonaisviennistä). Yhdysvallat on ollut erityisen menestyksenkäs suuntautuessaan voimakkaan kysynnän aloille yhdellä Aasian osa-alueella (joka koostuu seitsemästä maasta), jolla 37,4 prosenttia sen viennistä menee voimakkaan kysynnän aloille.

3.1.3. Aasian sijoitusmarkkinat ja Euroopan unioni

■ Euroopan unionin suorat sijoitukset tähän tutkimukseen sisältyviin Aasian maihin olivat yhteensä 3,2 miljardia US-dollaria vuonna 1992 eli 11,7 prosenttia EU:n suorista sijoituksista ulkomaille. Vertailu Yhdysvaltoihin osoittaa, että 13,7 prosenttia USA:n suorista sijoituksista ulkomaille vuonna 1992 meni näihin Aasian maihin. Japani sijoitti 18,8 prosenttia suorista kokonaissijoituksistaan muihin Aasian maihin.

■ Euroopan unionin näihin Aasian maihin tekemien suorien sijoitusten kokonaisuus on huomattavasti alhaisempi kuin Yhdysvaltojen ja Japanin. Vain kahdessa maassa, joihin Euroopan unionilla on vahvat historialliset siteet, Indonesiassa ja Malesiassa, EU:lla on vahvempi asema kuin USA:lla.

3.2. TALOUDELLINEN TOIMINTA VOIMAKKAAN KASVUN AASIASSA JA EUROOPAN UNIONIN TOIMIJAT

■ Euroopan unionin yritysten läsnäolo Aasiassa on hyvin vaatimaton. Vaikka Aasian voimakkaan kasvun maihin menee jo 25 prosenttia maailmankaupasta tietyillä aloilla, niiden osuus Euroopan yritysten myynnistä ei vastaa tätä. Useimpien Euroopan yritysten myynti Aasiaan on vain kymmenen prosenttia. Tässä tutkimuksessa tarkastelluista 50 eurooppalaisesta yrityksestä vain kourallinen yhtiöitä oli saavuttanut myynnin, joka vastasi alueen osuutta maailmankaupasta.

■ Suuret amerikkalaiset ja japanilaiset yritykset ovat perustaneet verkostoja, joiden kautta ne ovat allekirjoittaneet yhteistyösopimuksia yritysten kanssa useimmissa Aasian maissa. Suurimpaan osaan näistä sopimuksista sisältyy tutkimuksen ja kehityksen sekä teknologian siirtoa. 1980-luvulla nämä järjestelyt kehittyivät merkittävästi sellaisilla aloilla kuten elektroniikka, kemikaalit, autot ja tietokoneet. Tämän seurauksena eurooppalaiset yritykset ovat suhteellisen heikosti edustettuina Aasian markkinoille muodostuneissa verkostoissa.

4. EUROOPAN UNIONIN TULEVAISUUDENNÄKYMÄT AASIASSA⁽¹⁾

4.1. KOHTI UUTTA AASIAN STRATEGIAA

■ Euroopan unionin tulevaisuudennäkymät Aasiassa näyttävät karuilta, koska Euroopan unionin Aasiaa koskeva tämän hetkinen politiikka ei näytä vastaavan alueen merkitystä. Aasian taloudellista merkitystä Euroopan unionille ei voida aliarvioida. Aasian markkinat kasvavat, ja hyödykkeiden ja palvelujen tuonti kasvaa hyvin nopeasti. Hyödykkeiden tuonti kasvaa nopeammin kuin vienti neljäntenä peräkkäisenä vuotena Aasiassa. Euroopan unionilla ei ole varaa menettää Aasian alueen lisääntyvästä markkinaosuudesta saatavia tuloja. Osallistuminen näihin markkinoihin on myös ehdottoman välttämätöntä eurooppalaisten yritysten yleismaailmallisen kilpailukyvyn parantamiseksi.

4.1.1. Liiketoimintapolitiikan hienovaraisuus

■ Yritysten toimintaan Aasiassa liittyvät erityispiirteet näyttävät vaativan hienovaraista lähestymistapaa liiketoimintapolitiikkaan. Tämä muodostaa vastakohtan muiden kansakuntien "komentelevammille" ponnisteluille. Näiden menetelmien

¹ Luku 4 laadittiin erikseen kirjoittajan eräiden mielipiteiden ottamiseksi mukaan.

ristiriita on ilmeinen alueella, jolla täytyy asteittain rakentaa luottamusta ja yhteysverkostoa, ennen kuin siellä voi menestyä. Hienovaraisempi lähestymistapa keskittyisi vähemmän siihen, että pakotetaan Aasian hallituksia lisäämään kauppaa ja sijoituksia, ja se keskittyisi enemmän auttamaan Euroopan unionin yrityksiä niiden ponnisteluissa osallistua Aasian verkkoihin paikallisten kumppanien kanssa perustettujen yhteisyritysten kautta.

■ Yrityspohjaista yhteistyötä edistävän politiikan kenties tärkein piirre on, että se nyt (tapahtuneen taloudellisen kehityksen vuoksi) edistää kaikkien mukana olevien osapuolien yhteistä etua, ja tämän vuoksi se on politiikka, jota sekä Euroopan unioni että Aasian maat voisivat edistää. Aasian ja Euroopan kokouksen yhteinen poliittinen tavoite voisi olla yrityspohjaisen yhteistyön helpottaminen.

5. PÄÄTELMÄT

■ Tämän tutkimuksen päätelmiin kuuluu Euroopan unionin voimakas tarve sopeuttaa tuotantovälineensä kasvualoille ja osallistua yhteisyrityksiin aasialaisten kumppaneiden kanssa lisätäkseen EU:n vientiä tälle alueelle.

SYNTHESE

1. INTRODUCTION

■ **L'intérêt stratégique** de l'Union européenne en Asie est principalement de nature économique. Dans son document intitulé *Vers une nouvelle stratégie en Asie*, la Commission mentionne officiellement la supériorité des intérêts économiques par rapport aux intérêts politiques. L'importance de l'Asie pour l'Union européenne découle de l'extraordinaire performance économique dont fait preuve un groupe de pays asiatiques. Aucune autre région n'a atteint des performances comparables dans différents secteurs économiques distincts. Chacun de ces développements économiques a des implications étendues pour les partenaires commerciaux. La présente étude montre clairement que les développements économiques de l'Asie auront une influence profonde sur l'évolution des relations économiques de l'Union européenne avec les pays tiers.

■ **L'objectif stratégique** de l'Union européenne en Asie consiste à augmenter sa présence économique régionale. *Vers une nouvelle stratégie en Asie* note que la présence de l'Union européenne dans la région doit être renforcée afin de garantir que les intérêts de l'Union européenne en Asie soient pris en considération. Les données présentées par cette étude montrent clairement que la présence de l'Union européenne en Asie est relativement modeste.

2. L'EVOLUTION DE LA SITUATION ECONOMIQUE EN ASIE

2.1. LES DEVELOPPEMENTS ECONOMIQUES EN ASIE ET LES IMPLICATIONS POUR LES PARTENAIRES COMMERCIAUX

■ **L'évolution de la situation économique en Asie** se caractérise par une série de développements économiques que n'a connu aucune autre région. Comme la présente étude le montre, chaque développement économique a des implications futures spécifiques pour les partenaires commerciaux. Premièrement, en raison de la croissance économique rapide, la taille des économies asiatiques examinées dans cette étude finira par dépasser celle des Etats-Unis et, par la suite, celle de l'Union européenne. Deuxièmement, vu les hauts niveaux de l'épargne et des investissements, les économies asiatiques deviendront les plus grands mobilisateurs de capitaux au monde. Troisièmement, la croissance rapide des exportations en provenance des pays asiatiques alimentera la demande d'importations de produits intermédiaires. Quatrièmement, la croissance rapide de la productivité augmentera la demande de capitaux étrangers à haut rendement. Cinquièmement, la transition dynamique des économies asiatiques vers le secteur des services provoquera une augmentation des importations de services commerciaux. Sixièmement, le nivellement des revenus et l'émergence d'une classe moyenne asiatique stimuleront l'importation de biens de consommation. Le progrès économique énorme, réalisé par les pays asiatiques qui font l'objet de la présente étude, offre toute une gamme d'opportunités pour les partenaires commerciaux comme l'Union européenne.

2.1.1. De la croissance économique rapide à l'émergence de géants économiques

■ Aucune région au monde n'a connu une croissance économique plus importante et plus solide que ce groupe de pays asiatiques. Au cours de ces trente dernières années, le taux de croissance moyen dans les pays étudiés a dépassé 7 pour cent (contre une croissance de 4,8 pour cent pour les pays en développement et de 3,3 pour cent pour les pays développés).

■ Actuellement, les pays asiatiques en développement continuent à connaître la croissance économique la plus rapide au monde. En 1994, leur taux de croissance de 8,2 pour cent a non seulement dépassé la performance de croissance du monde développé, mais a été dix fois supérieur à celui de l'Afrique et plus du double de celui de l'Amérique latine. Selon les prévisions concernant les pays asiatiques en développement étudiés, le taux de croissance devrait atteindre 7,6 pour cent en 1995 et 7,4 pour cent en 1996. La Chine est le pays dont la croissance devrait être la plus rapide, avec des taux atteignant 9,8 pour cent en 1995 et 9,0 pour cent en 1996.

■ Etant donné cette croissance économique époustouflante, il est manifeste qu'il faut tenir compte de la taille économique de ces pays asiatiques. Si l'on fait des calculs sur la base des chiffres en termes de pouvoir d'achat réel, l'ampleur des dix économies asiatiques a en effet déjà dépassé celle de l'Union européenne et de l'ALENA. Les projections de cette étude, basées sur des chiffres normalisés du PNB, suggèrent que l'ampleur des dix économies asiatiques dépassera l'Union européenne et l'ALENA d'ici à 2005.

2.1.2. De l'épargne et de l'investissement à la mobilisation des ressources

■ Aucune région n'a augmenté de manière aussi substantielle ses niveaux d'épargne et d'investissement que les pays asiatiques à forte croissance. En 1965, l'épargne dans ces pays asiatiques étaient inférieures à celle des pays d'Amérique latine ; mais ils surpassent désormais cette région de 20 points de pourcentage. Dans trois pays, la Corée, la Malaisie et la Thaïlande, le niveau de l'épargne a doublé au cours de ces vingt dernières années. Au début des années 1960, la Corée était l'un des pays dont le niveau d'épargne était le plus bas alors qu'actuellement, il est un des plus élevés. Les niveaux d'investissement en Asie étaient environ égaux à ceux d'Amérique latine en 1965, mais les pays asiatiques ont aujourd'hui atteint une moyenne de quelque 15 points de pourcentage en plus.

■ Actuellement, dans la plupart des pays asiatiques étudiés, l'épargne atteint des niveaux supérieurs à 30 pour cent du PNB. C'est à Singapour que le taux est le plus élevé avec un chiffre impressionnant de 48 pour cent. Selon les prévisions en matière d'épargne globale, l'offre mondiale en terme d'épargne (afin de satisfaire la demande mondiale en investissements) émanera principalement de ces pays asiatiques.

■ Tous les pays étudiés, sauf Taïwan (24,1%) et l'Inde (22,5%), connaissent des **taux d'investissement** extraordinaires de plus de 30 pour cent. C'est en Thaïlande que le taux d'investissement est le plus élevé avec 43 pour cent du PNB en 1994, chiffre qui devrait passer à plus de 45 pour cent en 1996. Les prévisions concernant les deux retardataires actuels de la région, Taïwan et l'Inde, indiquent une tendance à la hausse pour les investissements au cours des deux prochaines années.

■ Les pays asiatiques en développement examinés ici constituent le seul groupe d'économies en développement dont l'épargne excède les investissements. Ceci en fait des **exportateurs de capitaux**. Tous ces pays asiatiques (sauf l'Inde) sont désormais des investisseurs extérieurs substantiels. La Corée et Taïwan ont rejoint le Japon comme investisseurs extérieurs nets. Actuellement, la Chine est la plus grande source d'investissements étrangers directs parmi tous les pays en développement. En 1992, les investissements extérieurs de la Chine ont atteint 4 milliards de dollars américains, soit 44 pour cent de tous les investissements extérieurs des pays en développement.

■ Les pays asiatiques ont une capacité énorme à attirer les investissements étrangers directs. Les données les plus récentes sur les entrées d'investissements étrangers directs indiquent que plus de 40 milliards de dollars américains ont été investis dans ces pays asiatiques en 1993. Ce montant d'investissements étrangers directs représente une augmentation de 45 pour cent pour l'année. Cette augmentation est en bonne partie due à la forte augmentation des investissements étrangers directs en Chine. La Chine est de loin le principal bénéficiaire avec 26 milliards de dollars américains en 1993, soit une augmentation de 133 pour cent par rapport à l'année précédente.

2.1.3. De la forte croissance des exportations à l'importation de biens intermédiaires

■ Aucune autre région n'a connu une **croissance des exportations** aussi élevée que ces pays d'Asie à forte croissance. Dans les années 1960 déjà, trois pays parmi ceux faisant l'objet de cette étude (Hong-Kong, la Corée et Taïwan) avaient connu durant cette décennie un taux de croissance des exportations au moins deux fois supérieur à celui des pays en développement. En Corée, la croissance annuelle moyenne des exportations avait été de 40 pour cent durant les années 60. Durant la période 1980-93, six pays asiatiques ont connu un taux de croissance des exportations deux fois plus important que le taux mondial moyen.

■ Actuellement, les **exportations** continuent à croître dans tous ces pays asiatiques. En 1994, les exportations de la Chine ont augmenté de 30,5 pour cent tandis que le taux de croissance des exportations de Singapour et de la Malaisie atteignait 24 pour cent. Ensemble, ces dix pays asiatiques assurent 26,4 pour cent des exportations mondiales.

■ L'importante croissance des exportations dans les pays asiatiques occasionne une forte demande en **importations de biens intermédiaires**. Les dernières données disponibles sur les catégories de produits finaux d'importation indiquent que les biens intermédiaires constituent indubitablement la plus grande partie des importations totales dans tous les pays asiatiques. L'augmentation des importations de biens intermédiaires est une conséquence des années de croissance des exportations. En Thaïlande, les importations de biens intermédiaires ont augmenté en moyenne de près de 30 pour cent par an au cours de la période 1985-92. Pour tous les pays asiatiques à forte croissance, sauf Hong-Kong, la croissance des importations de biens intermédiaires a été plus forte que celle des importations totales durant la période 1985-92.

■ Pour la quatrième année consécutive, les importations à destination des pays asiatiques augmentent plus rapidement que les exportations.

2.1.4. De la forte croissance de la productivité à l'importation de biens de capitaux

■ Aucune région n'a connu une croissance de productivité aussi rapide que les pays asiatiques à forte croissance. La croissance de la productivité dans ces pays asiatiques est supérieure à celle de la plupart des pays développés et industrialisés.

■ L'augmentation délibérée des activités très productives entraîne une hausse importante des **importations de biens de capitaux**. La croissance des biens de capitaux est supérieure aux importations en général, sauf pour deux des pays étudiés (Corée et Inde), ce qui fait que la part des biens de capitaux dans les importations totales est en nette augmentation. Pour quatre pays d'Asie, à savoir l'Indonésie, la Malaisie, la Thaïlande et la Chine, les biens de capitaux constituent le secteur des importations qui connaît la croissance la plus rapide. En Thaïlande, la croissance annuelle moyenne des importations de biens de capitaux a dépassé 30 pour cent pour la période 1985-92.

2.1.5. De la transition sectorielle dynamique à l'importation de services

■ Aucune région ne présente une **transition sectorielle** dynamique comparable à celle des économies asiatiques à forte croissance. La part de production et d'emploi dans le secteur agricole a diminué alors que la productivité de ce secteur a augmenté.

■ En raison de cette évolution sectorielle dynamique, la plupart des pays asiatiques étudiés se sont transformés en sociétés de service modernes. Hormis dans trois des dix pays étudiés (la Chine, l'Indonésie et la Malaisie), les services constituent aujourd'hui le principal secteur de l'économie. A Hong-Kong, le secteur des services représente 80 pour cent du PNB. Les services ont largement contribué à la croissance économique. La croissance annuelle moyenne du secteur des services au cours de ces quatre dernières années dépasse 5 pour cent pour tous les pays étudiés, sauf le Japon. La Corée a affiché une croissance des services deux fois supérieure par rapport à l'industrie au cours de ces dix dernières années.

■ En raison de la croissance du secteur des services, les importations totales de services dans les pays asiatiques étudiés ont été multipliées par trois depuis 1985. La Thaïlande a connu la plus forte augmentation des importations de services avec une augmentation annuelle proche de 30 pour cent depuis 1985. La Chine a connu une augmentation sidérante de 134 pour cent dans les importations de services en 1992.

2.1.6. Du nivellement des revenus à l'importation de biens de consommation

■ Aucune autre région que les pays asiatiques à forte croissance n'a connu une telle croissance et une telle amélioration en ce qui concerne l'égalité des revenus. Il apparaît clairement dans ces pays que les pays dans lesquels la croissance a été la plus rapide ont connu une plus grande diminution de l'inégalité.

■ Le nivellement des revenus entraîne l'émergence d'une classe moyenne asiatique. L'augmentation rapide des revenus réels a entraîné une modification des schémas de consommation et des modes de vie de nombreux Asiatiques. Dans cette étude, c'est à Taïwan que le changement a été le plus significatif, les consommateurs dépensant 55,5 pour cent du PNB en 1994 contre 51 pour cent en 1980, et ce chiffre devrait atteindre 60 pour cent d'ici à la fin du siècle. Les projections montrent une croissance considérable des dépenses des consommateurs pour trois des pays étudiés durant la période 1995-2000 (Corée 6,2%, Chine 5,2% et Taïwan 7,8%). Au Japon, le total des dépenses de consommation n'a pas cessé d'augmenter chaque année depuis 1980 et ce, en dépit de la récession.

■ Les importations de biens de consommation augmentent à un rythme étourdissant et ce, dans les pays étudiés les plus avancés. Au Japon, à Hong-Kong, en Corée et à Singapour, les biens de consommation constituent le secteur d'importation qui connaît la croissance la plus rapide. A Singapour, la croissance annuelle moyenne des importations de biens de consommation a crû de 39 pour cent depuis 1985. Il est manifeste que les consommateurs asiatiques apporteront une contribution significative à la croissance future des marchés mondiaux des consommateurs.

2.2. LES ACTIVITES ECONOMIQUES DANS LES PAYS D'ASIE A FORTE CROISSANCE

2.2.1. Les systèmes commerciaux asiatiques

■ Les activités économiques des pays d'Asie à forte croissance sont organisés d'une manière très efficace, unique dans la région. Les systèmes commerciaux asiatiques se sont étendus principalement grâce à la création de réseaux personnels (bien qu'en revêtant des formes différentes selon les pays). Les entreprises des pays d'Asie à forte croissance nouent davantage de liens avec d'autres entreprises que ne le font les entreprises occidentales ; et elles sont reliées et interconnectées au sein de vastes réseaux de coopération. Cette caractéristique dominante est présente dans tous les secteurs industriels et elle est souvent reproduite dans les nouvelles entreprises.

3. LA PRESENCE ECONOMIQUE DE L'UNION EUROPEENNE EN ASIE

3.1. LES DEVELOPPEMENTS ECONOMIQUES EN ASIE ET LES OPPORTUNITES POUR L'UNION EUROPEENNE

3.1.1. Les marchés à forte croissance de l'Asie et l'Union européenne

■ Les exportations de l'Union européenne à destination des dix pays d'Asie étudiés se sont élevées à 103 milliards d'ECU l'an dernier, soit 19,1 pour cent des exportations totales. Cette part des exportations a connu une augmentation constante, de 10,6 pour cent en 1985 à 15,9 pour cent en 1991. En outre, les exportations de l'UE à destination de ce groupe de pays asiatiques dépassent actuellement les exportations à destination des Etats-Unis (pour la première fois en 1993). Les pays asiatiques étudiés sont les marchés où les exportations de l'Union européenne se sont développées le plus rapidement durant les années 1980. Les exportations à destination des pays asiatiques ont augmenté de plus de 20 pour cent par an depuis 1980.

■ Mais la part des exportations de l'Union européenne à destination des dix pays d'Asie étudiés est faible comparée aux autres principaux partenaires commerciaux de ces pays. La part des exportations des Etats-Unis pour ces dix pays est de 27,1 pour cent (contre 19,1 pour cent pour l'UE). Le Japon consacre 37,6 pour cent de ses exportations aux autres pays du groupe. Il est manifeste que l'Union européenne ne profite pas pleinement des marchés internationaux les plus dynamiques.

3.1.2. Les marchés asiatiques des biens et l'Union européenne

■ Une comparaison des exportations de biens de l'Union européenne avec celles des autres principaux partenaires commerciaux de ces pays montre que l'Union européenne est clairement le partenaire commercial qui détient la part des exportations la plus faible dans les secteurs à forte demande internationale. En 1994, l'Union européenne a exporté 24,1 pour cent de ses exportations vers des secteurs à forte demande. La part équivalente pour les Etats-Unis et le Japon a été de 28,6 pour cent. Il apparaît clairement que l'Union européenne est le partenaire commercial dont la principale part des exportations va à des secteurs à faible demande. La part de l'UE dans ces secteurs est de 29,7 pour cent comparé à 20,5 pour cent pour les Etats-Unis et 17,8 pour cent pour le Japon.

■ La prépondérance des exportations de l'Union européenne vers des secteurs à faible demande est même plus forte pour les exportations à destination des dix pays asiatiques étudiés. Ceci contraste avec les deux autres principaux partenaires commerciaux pour lesquels les pays asiatiques à forte croissance constituent une région où ils dépassent largement la moyenne des exportations.

■ L'Union européenne a vendu 28,5 pour cent de ses exportations à des secteurs à faible demande dans les pays asiatiques étudiés. La part des exportations des Etats-Unis vers ces pays pour les secteurs à faible demande atteint 17,2 pour cent, une part nettement plus faible que pour l'ensemble des exportations.

■ L'Union européenne vend 24,4 pour cent de ses exportations asiatiques à des secteurs à forte demande, ce qui représente approximativement la même part que pour les exportations totales. La part des exportations des Etats-Unis vers l'Asie, destinées aux secteurs à forte demande, est supérieure à la moyenne des exportations de toutes les régions, soit 31,6 pour cent (comparé à une moyenne de 28,6 pour cent pour les exportations totales). Les Etats-Unis ont particulièrement bien réussi à cibler des secteurs à forte demande dans une sous-région asiatique (constituée de sept pays) où 37,4 pour cent de leurs exportations vont à des secteurs à forte demande.

3.1.3. Les marchés asiatiques d'investissement et l'Union européenne

■ Les investissements directs de l'Union européenne dans les pays asiatiques étudiés se sont élevés au total à 3,2 milliards de dollars américains en 1992, soit 11,7 pour cent des investissements directs de l'UE à l'étranger. Une comparaison avec les Etats-Unis indique que, en 1992, 13,7 pour cent des investissements directs des Etats-Unis à l'étranger sont allés à ces pays asiatiques. Le Japon a investi 18,8 pour cent de ses investissements directs totaux dans ces autres pays asiatiques.

■ La position cumulée des investissements directs de l'Union européenne dans ces pays asiatiques est considérablement plus faible que celle des Etats-Unis et du Japon. La position de l'UE est plus forte que celle des Etats-Unis dans deux pays avec lesquels l'Union européenne entretient des liens historiques forts, l'Indonésie et la Malaisie.

3.2. LES ACTIVITES ECONOMIQUES DANS LES PAYS D'ASIE A FORTE CROISSANCE ET LES ACTEURS DE L'UNION EUROPEENNE

■ Les entreprises de l'Union européenne n'ont qu'une présence modeste en Asie. Bien que les pays d'Asie à forte croissance absorbent déjà 25 pour cent des ventes mondiales dans certains secteurs, leurs parts ne sont pas proportionnées aux ventes des entreprises européennes. La plupart des entreprises européennes ne réalisent que 10 pour cent des ventes en Asie. Sur la cinquantaine d'entreprises européennes examinées dans cette étude, seule une poignée d'entre elles ont réalisé des ventes équivalant à l'absorption des ventes mondiales de la région.

■ Les grandes entreprises américaines et japonaises ont établi des réseaux par lesquels elles ont signé des accords de coopération avec des entreprises de la plupart des pays asiatiques. La majorité de ces accords impliquent des transferts de recherche et développement ainsi que de technologie. Durant les années 1980, ces accords se sont considérablement développés dans des secteurs tels que l'électronique, les produits chimiques, les automobiles et les ordinateurs. Par conséquent, les entreprises européennes sont relativement peu représentées dans les réseaux cruciaux qui se sont formés sur les marchés asiatiques.

4. LES PERSPECTIVES POUR L'UNION EUROPEENNE EN ASIE⁽¹⁾

4.1. VERS UNE NOUVELLE STRATEGIE EN ASIE

■ Les perspectives pour l'Union européenne en Asie semblent faibles dans le cadre de la politique menée actuellement par l'Union européenne à l'égard de l'Asie et qui ne correspond pas à l'importance de la région. L'importance économique de l'Asie pour l'Union européenne ne peut être sous-estimée. Les marchés asiatiques sont en pleine croissance, les importations de biens et de services augmentant à un rythme extraordinaire. Au cours de ces quatre dernières années, les importations de biens en Asie ont augmenté plus rapidement que les exportations. L'Union européenne ne peut se permettre de perdre les revenus des parts de marchés qui peuvent être acquises dans la région asiatique. S'implanter sur ces marchés est d'une absolue nécessité pour améliorer la compétitivité globale des entreprises européennes.

4.1.1. Le caractère délicat de la politique commerciale

■ Les caractéristiques spécifiques associées à l'exploitation des entreprises en Asie appelle une approche délicate en matière de **politique commerciale**. Ceci s'oppose aux efforts plus "directs" déployés par d'autres nations. La confrontation de ces méthodes devient évidente dans une région où il est nécessaire de construire progressivement la confiance et un réseau de contacts pour pouvoir réussir. Il y a lieu d'envisager une approche plus délicate, moins axée sur l'augmentation à tout prix des échanges et des investissements de la part des gouvernements asiatiques et davantage axée sur l'assistance des entreprises de l'Union européenne dans leurs efforts afin de participer aux réseaux asiatiques par le biais de filiales communes avec des partenaires locaux.

■ L'aspect le plus important d'une politique promouvant la coopération interentreprises est peut-être qu'elle présente un avantage mutuel pour toutes les parties concernées (en raison des développements économiques qui sont intervenus) et, par conséquent, une politique qui pourrait être défendue à la fois par l'Union européenne et par les pays asiatiques. La **conférence Asie-Europe** pourrait avoir pour objectif commun de faciliter la coopération interentreprises.

1 Le chapitre 4 a été rédigé séparément afin de permettre à l'auteur d'incorporer quelques considérations supplémentaires.

5. CONCLUSIONS

- Parmi les conclusions de cette étude, citons le besoin impérieux pour l'Union européenne d'adapter ses moyens de production aux secteurs en croissance ainsi que de s'engager dans des filiales communes avec des partenaires asiatiques afin d'augmenter les exportations de l'UE dans cette région.

SINTESI

1. INTRODUZIONE

■ L'interesse strategico dell'Unione europea nei confronti dell'Asia è in primo luogo di natura economica. Questo prevalere degli interessi economici sugli interessi politici è dichiarato ufficialmente dalla Commissione in *Towards a New Asia Strategy* (Verso una nuova strategia per l'Asia). L'importanza dell'Asia per l'Unione europea deriva dagli straordinari risultati economici raggiunti da un gruppo di paesi asiatici. Nessuna altra regione ha raggiunto livelli simili di sviluppo economico in relazione a tutta una serie di aspetti economici distinti. Lo sviluppo economico relativo a ciascuno di questi aspetti ha implicazioni di vasta portata per i partner commerciali. Come illustrano i dati che figurano nel presente studio, è chiaro che l'evoluzione dell'economia in Asia condiziona profondamente il futuro dei rapporti economici esterni dell'Unione europea.

■ L'obiettivo strategico dell'Unione europea in Asia è potenziare la propria presenza economica nella regione. In *Towards a New Asia Strategy* si afferma che per garantire che gli interessi dell'Unione europea nei confronti dell'Asia siano presi in considerazione, l'obiettivo primario è rafforzare la presenza dell'Unione europea in questa regione del mondo. Come mostrano chiaramente le cifre riportate nel presente studio, attualmente la presenza dell'Unione europea in Asia è relativamente modesta.

2. EVOLUZIONE DELLA SITUAZIONE ECONOMICA IN ASIA

2.1. SVILUPPI DELL'ECONOMIA IN ASIA E IMPLICAZIONI PER I PARTNER COMMERCIALI

■ La situazione economica che si sta evolvendo in Asia è caratterizzata da un insieme di sviluppi che non trova riscontri in nessun'altra regione. Come si osserva nel presente studio, ciascuno di questi sviluppi ha implicazioni specifiche per il futuro dei partner commerciali. Innanzitutto, la rapida crescita economica porterà inevitabilmente le economie asiatiche qui considerate a superare in dimensioni l'economia statunitense e presto anche quella dell'Unione europea. In secondo luogo, elevati livelli di risparmi e di investimenti renderanno le economie asiatiche le più forti del mondo nella mobilitazione di capitali. In terzo luogo, la rapida crescita delle esportazioni dai paesi asiatici alimenterà la domanda di importazioni di prodotti semilavorati. In quarto luogo, la rapida crescita della produttività aumenterà la domanda di importazioni di beni strumentali ad alto rendimento. In quinto luogo, lo spostamento dinamico che si registra in certi settori delle economie asiatiche verso i servizi avrà come risultato crescenti importazioni di servizi commerciali. In sesto luogo, la maggiore parità in termini di reddito e l'emergere di una classe media in Asia stimoleranno le importazioni di beni di consumo. Sicuramente gli enormi progressi economici dei paesi asiatici qui considerati presentano tutta una gamma di opportunità per i loro partner commerciali, come l'Unione europea.

2.1.1. Una rapida crescita che porterà alla nascita di giganti economici

■ Nessuna altra regione nel mondo ha sperimentato una **crescita economica** maggiore e più costante di quella di un gruppo di paesi asiatici. Negli ultimi trent'anni il tasso medio di crescita dei dieci paesi asiatici considerati nel presente studio è stato superiore al 7% (rispetto ad una crescita del 4,8% per i paesi in via di sviluppo e del 3,3% per i paesi sviluppati).

■ Oggi i paesi asiatici in via di sviluppo continuano a registrare la **crescita economica più rapida** del mondo. Nel 1994, il loro tasso di crescita, dell'8,2%, non solo ha superato quello del mondo sviluppato, ma è risultato dieci volte più alto di quello dell'Africa e più che doppio rispetto a quello dell'America latina. Le previsioni per i paesi asiatici in via di sviluppo qui considerati indicano un tasso di crescita medio del 7,6% per il 1995 e del 7,4% per il 1996. La Cina è il paese che, secondo le previsioni, avrà la crescita più rapida, con tassi fino al 9,8% per il 1995 e del 9,0% per il 1996.

■ Vista la straordinaria crescita economica, chiaramente occorre fare i conti con le **dimensioni economiche** di questi paesi asiatici. Se calcolata sulla base di cifre relative al potere d'acquisto reale, l'importanza delle dieci economie asiatiche ha in realtà già superato quella dell'Unione europea nonché quella dei paesi NAFTA. Nel presente studio, in base a cifre standard riferite al PIL, si prevede che le dieci economie asiatiche supereranno sia l'Unione europea che i paesi NAFTA entro il 2005.

2.1.2. Da elevati livelli di risparmio e di investimento alla mobilitazione di capitali

■ Nessuna altra regione ha innalzato i propri livelli di **risparmio e di investimento** in misura altrettanto sostanziale quanto i paesi asiatici ad elevata crescita. Nel 1965 i risparmi erano in realtà inferiori nelle economie asiatiche trattate nel presente studio rispetto ai paesi dell'America latina, ma ora hanno superato quest'ultima regione di 20 punti percentuali. Tre dei paesi in esame, la Corea, la Malesia e la Thailandia, hanno raddoppiato i propri tassi di risparmio negli ultimi venti anni. La Corea, all'inizio degli anni '60, era uno dei paesi con più i bassi tassi di risparmio del mondo, mentre attualmente è tra quelli con i livelli più alti. Nel 1965 i livelli di investimento in Asia erano all'incirca pari a quelli dell'America latina, mentre ora i paesi asiatici hanno raggiunto una media più elevata di quasi 15 punti percentuali rispetto a quella regione.

■ Oggi il tasso di **risparmio** nella maggioranza dei paesi asiatici presi in considerazione è superiore al 30% del PIL. Singapore è il paese dove il tasso, pari ad un impressionante 48%, è maggiormente elevato. Le previsioni sul risparmio globale indicano che il risparmio complessivamente disponibile nel mondo (per soddisfare la domanda mondiale di investimenti) proverrà principalmente da questi paesi asiatici.

■ Tutti i paesi considerati nel presente studio presentano straordinari livelli di investimenti, superiori al 30% del PIL, ad eccezione di Taiwan (24,1%) e dell'India (22,5%). La Thailandia è il paese dove si registrano i livelli più elevati, che nel 1994 hanno raggiunto il 43% del PIL, valore che secondo le previsioni salirà oltre il 45% nel 1996. Per i due paesi attualmente in coda, Taiwan e India, si prevede una tendenza all'aumento degli investimenti nel corso dei prossimi due anni.

■ I paesi asiatici in via di sviluppo qui considerati formano il solo gruppo di economie in via di sviluppo in cui il risparmio supera gli investimenti. Questo li rende esportatori di capitale. Tutti questi paesi asiatici (ad eccezione dell'India) investono attualmente notevoli risorse all'estero. La Corea e Taiwan si sono aggiunti al Giappone come investitori netti all'estero. La Cina è oggi tra i paesi in via di sviluppo la fonte più consistente di investimenti esteri diretti. Nel 1992 gli investimenti esteri della Cina sono stati di 4 miliardi di dollari USA, pari al 44% di tutti gli investimenti esteri dei paesi in via di sviluppo.

■ I paesi asiatici mostrano una fortissima capacità di attrarre investimenti diretti da altri paesi. I dati più recenti sul flusso in ingresso di investimenti diretti provenienti dall'estero indicano che nel 1993 sono stati investiti in questi paesi asiatici oltre 40 miliardi di dollari USA. Questa cifra rappresenta un incremento del 45% rispetto all'anno precedente, in gran parte dovuto al forte aumento degli investimenti esteri in Cina. Quest'ultimo è di gran lunga il paese dove confluiscono in maggiore quantità questi investimenti, con un totale di 26 miliardi di dollari USA nel 1993, che rappresenta un aumento del 133% rispetto all'anno precedente.

2.1.3. Da un'elevata crescita delle esportazioni all'importazione di prodotti semilavorati

■ Nessuna altra regione ha raggiunto una crescita delle esportazioni tanto elevata quanto quella dei paesi ad elevata crescita dell'Asia. Già negli anni '60 tre dei paesi in esame (Hong Kong, Corea e Taiwan) hanno registrato un tasso di crescita delle esportazioni almeno doppio rispetto alla media registrata in quel decennio dai paesi in via di sviluppo. Negli anni '60 in Corea le esportazioni sono aumentate in media del 40% annuo. Durante il periodo 1980-93, sei paesi asiatici hanno registrato una crescita delle esportazioni doppia rispetto alla media mondiale.

■ Oggi le esportazioni continuano ad aumentare in tutti questi paesi asiatici. Nel 1994 le esportazioni della Cina sono aumentate del 30,5% e sia Singapore che la Malesia hanno registrato un tasso di crescita delle esportazioni del 24%. Globalmente, i dieci paesi asiatici incidono per il 26,4% delle esportazioni mondiali.

■ Come diretta conseguenza della forte crescita delle esportazioni nei paesi asiatici si registra una domanda accresciuta di importazioni di prodotti semilavorati. I dati più recenti a disposizione sulle categorie dei prodotti finiti importati mostrano che i semilavorati costituiscono indubbiamente la parte più consistente delle importazioni complessive in tutti i paesi asiatici. L'aumento delle importazioni di prodotti semilavorati corrisponde agli anni in cui la crescita delle esportazioni è maggiore. In Thailandia, durante il periodo 1985-92, le importazioni di semilavorati sono aumentate ad una media annua vicina al 30%. Per tutti i paesi asiatici ad

elevata crescita, ad eccezione di Hong Kong, nel periodo 1985-92 la crescita delle importazioni di semilavorati è stata superiore a quella delle importazioni nel loro complesso.

■ Le importazioni di questi paesi asiatici stanno crescendo per il quarto anno consecutivo ad un ritmo ancora più elevato delle esportazioni.

2.1.4. *Da una crescita elevata della produttività a una maggiore importazione di beni strumentali*

■ Nessuna altra regione ha registrato la rapida crescita della produttività dei paesi asiatici ad elevata crescita. La crescita della produttività in questi paesi è più elevata rispetto sia ai paesi più sviluppati sia ai paesi industrializzati.

■ Come conseguenza del forte rilievo dato ad attività volte a potenziare la produttività, si registra un aumento della domanda di importazioni di beni strumentali. Ad eccezione di due dei paesi considerati nel presente studio (la Corea e l'India), la crescita relativa ai beni strumentali è più elevata di quella registrata per le importazioni in generale, tanto che la proporzione di tali beni in rapporto alle importazioni totali è costantemente in aumento. Per quattro dei paesi asiatici, l'Indonesia, la Malesia, la Thailandia e la Cina, i beni strumentali rappresentano in assoluto le importazioni in più rapida crescita. In Thailandia la crescita media annua delle importazioni di beni strumentali è di oltre il 30% superiore rispetto al periodo 1985-92.

2.1.5. *Cambiamenti settoriali dinamici che portano all'importazione di servizi*

■ Nessuna altra regione presenta cambiamenti settoriali così dinamici come il gruppo di economie asiatiche a crescita elevata. La quota di prodotto e di occupazione dell'agricoltura ha subito una diminuzione contemporaneamente all'aumento della produttività nel settore.

■ Come risultato dei cambiamenti settoriali dinamici, molti dei paesi asiatici in questo studio si sono trasformati in moderne società di servizi. Tranne che per tre dei dieci paesi (la Cina, l'Indonesia e la Malesia), i servizi costituiscono oggi il singolo settore più ampio dell'economia. A Hong Kong il settore dei servizi incide per l'80% del PIL. I servizi hanno contribuito in misura significativa alla crescita economica. La crescita media annua di tale settore negli ultimi quattro anni supera il 5% per tutti i paesi eccetto il Giappone. La Corea ha registrato negli ultimi dieci anni una crescita dei servizi quasi doppia rispetto all'industria.

■ In seguito al maggiore orientamento verso i servizi, le importazioni totali di servizi nei paesi asiatici qui considerati sono aumentate di tre volte dal 1985 a oggi. La Thailandia ha raggiunto la più forte crescita delle importazioni di servizi con un aumento annuo, a partire dal 1985, vicino al 30%. La Cina ha recentemente registrato un aumento sbalorditivo delle importazioni di servizi, che ha toccato il 134% nel 1992.

2.1.6. Maggiore parità in termini di reddito e importazione di beni di consumo

■ Nessuna regione al di fuori dei paesi asiatici ad elevata crescita ha realizzato sia una rapida crescita sia una maggiore parità in termini di reddito. Tra questi paesi, è evidente che è in quelli che hanno registrato la crescita più rapida che la disparità si è ridotta maggiormente.

■ Come risultato di questa maggiore parità in termini di reddito, sta emergendo in Asia una classe media. I rapidi aumenti dei redditi reali hanno portato a cambiamenti nei consumi e nello stile di vita di molti Asiatici. Nel presente studio, Taiwan mostra lo schema di cambiamento più significativo, con una spesa di consumo nel PIL in costante aumento, dal 51% nel 1980 al 55,5% nel 1994, e che salirà, secondo le previsioni, oltre il 60% entro la fine del secolo. Le proiezioni indicano una considerevole crescita delle spese in consumi per tre dei paesi qui in esame durante il periodo 1995-2000 (del 6,2% per la Corea, del 5,2% per la Cina e del 7,8% per Taiwan). In Giappone la spesa globale in consumi non ha smesso di aumentare ogni anno dal 1980 ad oggi, malgrado la recessione.

■ Le importazioni di beni di consumo sono in aumento ad un ritmo stupefacente, soprattutto nei paesi più avanzati tra quelli studiati. In Giappone, Hong Kong, Corea e Singapore i beni di consumo sono il genere di importazioni che in assoluto sta conoscendo la crescita più rapida. A Singapore la crescita media annua delle importazioni di beni di consumo è dal 1985 ad un livello sbalorditivo pari al 39%. Chiaramente i consumatori asiatici contribuiranno in misura significativa alla futura crescita dei mercati mondiali dei consumi.

2.2. ATTIVITÀ ECONOMICHE NEI PAESI DELL'ASIA AD ELEVATA CRESCITA

2.2.1. Sistemi asiatici di attività economica

■ Le attività economiche nei paesi asiatici ad elevata crescita sono organizzate in un modo altamente efficace, unico nella regione. I sistemi asiatici di attività economica sono caratterizzati da una forte presenza di reti personali (che assumono comunque forme differenti nei vari paesi). Le imprese nei paesi asiatici ad elevata crescita formano collegamenti con altre imprese in misura maggiore rispetto alle imprese occidentali, e sono intercollegate tra loro in vaste reti di cooperazione. Questa caratteristica dominante si ritrova in tutti i settori industriali e viene spesso riprodotta nelle industrie più recenti.

3. PRESENZA ECONOMICA DELL'UNIONE EUROPEA IN ASIA

3.1. SVILUPPI ECONOMICI IN ASIA E OPPORTUNITÀ PER L'UNIONE EUROPEA

3.1.1. I mercati ad elevata crescita dell'Asia e l'Unione europea

■ Le esportazioni dell'Unione europea verso i dieci paesi dell'Asia di cui tratta il presente studio ammontavano l'anno scorso a 103 miliardi di ecu, pari al 19,1% del totale delle esportazioni. Questa quota di esportazioni è andata costantemente aumentando, passando dal 10,6% nel 1985 al 15,9% nel 1991. Inoltre, le esportazioni UE verso questo gruppo di paesi asiatici superano attualmente le esportazioni verso gli Stati Uniti (ciò si è verificato per la prima volta nel 1993). I paesi asiatici qui considerati costituiscono infatti i mercati in cui le esportazioni dell'Unione europea sono aumentate più rapidamente nel corso degli anni '80. Le esportazioni verso questi dieci paesi sono aumentate di oltre il 20% l'anno a partire dal 1980.

■ Ma la quota delle esportazioni dell'Unione europea destinata ai dieci paesi asiatici qui considerati è modesta in confronto a quella degli altri principali partner commerciali. Le esportazioni degli Stati Uniti verso questi dieci paesi rappresentano una quota del 27,1% (contro il 19,1% dell'Unione europea). Il Giappone invia il 37,6% delle sue esportazioni agli altri paesi del gruppo. Chiaramente, l'Unione europea non sta approfittando pienamente dei mercati internazionali più dinamici.

3.1.2. I mercati asiatici e l'Unione europea

■ Un confronto tra le esportazioni di merci dell'Unione europea e quelle degli altri principali esportatori mostra che l'Unione è chiaramente l'esportatore con la più bassa quota di esportazioni destinata a settori a forte domanda internazionale. Nel 1994 l'Unione europea ha inviato il 24,1% delle sue esportazioni a settori a forte domanda. La quota corrispondente sia per gli Stati Uniti che per il Giappone è stata del 28,6%. Indubbiamente l'Unione europea è l'esportatore che destina la più elevata quota delle sue esportazioni a settori a debole domanda. La quota di esportazioni UE verso questi settori è del 29,7%, contro il 20,5% degli Stati Uniti e il 17,8% del Giappone.

■ Il prevalere delle esportazioni dell'Unione europea verso settori a bassa domanda è ancora più rilevante in relazione alle esportazioni verso i dieci paesi asiatici di questo studio. Questo è in netto contrasto con gli altri due principali partner commerciali, la cui situazione è notevolmente migliore nella regione dei paesi asiatici ad elevata crescita, rispetto alla media delle esportazioni.

■ Delle sue esportazioni verso i paesi asiatici di questo studio, l'Unione europea vende il 28,5% in settori a debole domanda. La quota corrispondente per gli Stati Uniti è del 17,2%, una porzione considerevolmente inferiore del totale delle esportazioni.

■ L'Unione europea vende il 24,4% delle sue esportazioni in Asia a settori a forte domanda, quota pressoché equivalente a quella riferita al totale delle esportazioni. La quota di esportazioni degli Stati Uniti verso l'Asia mirata a settori a forte domanda, pari al 31,6%, è più elevata della media per le esportazioni totali, pari al 28,6%. Gli Stati Uniti sono riusciti con particolare successo ad inserirsi in settori a forte domanda in una sottoregione asiatica (composta da sette paesi) dove il 37,4% delle esportazioni statunitensi è destinata a settori a forte domanda.

3.1.3. Il mercato asiatico degli investimenti e l'Unione europea

■ Gli investimenti diretti dell'Unione europea nei paesi asiatici oggetto di questo studio hanno raggiunto complessivamente nel 1992 3,2 miliardi di dollari USA, pari all'11,7% degli investimenti diretti dell'Unione europea all'estero. Sempre nel 1992 è andato a questi paesi asiatici il 13,7% degli investimenti esteri diretti degli Stati Uniti. Il Giappone ha investito il 18,8% del totale dei suoi investimenti diretti negli altri paesi asiatici.

■ Globalmente, gli investimenti diretti dell'Unione europea in questi paesi asiatici raggiungono un livello considerevolmente inferiore a quello degli Stati Uniti e del Giappone. Soltanto in due paesi con cui l'Unione europea ha forti legami storici, l'Indonesia e la Malesia, l'UE detiene una posizione più forte rispetto agli Stati Uniti.

3.2. ATTIVITÀ ECONOMICHE NEI PAESI DELL'ASIA AD ELEVATA CRESCITA E ATTORI DELL'UNIONE EUROPEA

■ Le imprese dell'Unione europea sono presenti solo in misura modesta in Asia. Sebbene i paesi asiatici ad elevata crescita assorbano già il 25% delle vendite mondiali in taluni settori, le loro quote non sono proporzionate alle vendite delle imprese europee. La maggioranza delle imprese europee raggiunge solo il 10% delle vendite in Asia. Delle cinquanta imprese europee interpellate per il presente studio, soltanto una piccola parte ha registrato vendite pari alla quota di vendite mondiali assorbita dalla regione.

■ Le grandi imprese statunitensi e giapponesi hanno creato reti attraverso le quali hanno stipulato accordi di cooperazione con imprese nella maggior parte dei paesi asiatici. La maggioranza di questi accordi comporta trasferimenti di ricerca e sviluppo nonché di tecnologia. Durante gli anni '80 si è registrata una notevole diffusione di questi accordi in settori quali l'elettronica, l'industria chimica, l'industria automobilistica e i computer. Di conseguenza, le imprese europee sono relativamente poco rappresentate nelle reti più importanti dei mercati asiatici.

4. PROSPETTIVE FUTURE PER L'UNIONE EUROPEA IN ASIA^{*)}

4.1. VERSO UNA NUOVA STRATEGIA IN ASIA

■ Le prospettive future per l'Unione europea in Asia appaiono scarse nel quadro dell'attuale politica dell'Unione riguardante l'Asia, che apparentemente non corrisponde all'importanza che riveste la regione. L'importanza economica dell'Asia per l'Unione europea non può essere sottovalutata. I mercati asiatici sono in crescita, e stanno aumentando le importazioni di beni e servizi a ritmi straordinari. Le importazioni di beni in Asia stanno aumentando più rapidamente delle esportazioni per il quarto anno consecutivo. L'Unione europea non può permettersi di perdere i profitti derivanti da maggiori quote di mercato nella regione asiatica. La partecipazione a questi mercati è altresì un'assoluta necessità per migliorare la competitività globale delle imprese europee.

4.1.1. Una politica commerciale delicata

■ Le specifiche caratteristiche associate con le operazioni delle imprese in Asia richiedono un approccio delicato alla politica commerciale. Questo contrasta con la crescente tendenza di altre nazioni ad agire con aggressività. L'inappropriatezza di tali metodi diviene evidente in una regione in cui vi è la necessità di conquistarsi progressivamente la fiducia e di crearsi una rete di contatti prima di poter ottenere qualsiasi risultato. Un approccio più delicato mirerebbe dunque non tanto a costringere i governi asiatici ad aumentare obbligatoriamente il commercio e gli investimenti quanto, piuttosto, ad assistere le imprese dell'Unione europea nei loro sforzi volti ad introdursi nelle reti asiatiche attraverso joint ventures con partner locali.

■ Forse l'aspetto più importante di una politica che promuova la cooperazione a livello di imprese è che attualmente (in seguito agli sviluppi in campo economico) questa va a vantaggio reciproco di tutte le parti interessate e che, di conseguenza, si tratta di una politica che può essere sostenuta sia dall'Unione europea sia dai paesi asiatici. Un obiettivo comune in materia per l'incontro tra Asia e Europa potrebbe essere proprio quello di favorire la cooperazione a livello di imprese.

5. CONCLUSIONI

■ Tra le conclusioni di questo studio emerge la forte necessità che l'Unione europea adegui i suoi mezzi produttivi ai settori in crescita e che si impegni in joint ventures con partner asiatici allo scopo di aumentare le proprie esportazioni verso la regione.

^{*)} Il capitolo 4 è stato inserito per poter introdurre separatamente alcuni pareri dell'autore.

SAMENVATTING

1. INLEIDING

■ De **strategische belangstelling** van de Europese Unie voor Azië heeft hoofdzakelijk economische ondertonen. In *Naar een nieuwe Azië-strategie* verklaart de Commissie officieel dat economische belangen voorrang hebben op politieke. Dat Azië belangrijk is voor de Europese Unie vloeit voort uit de buitengewone economische prestaties van een groep Aziatische landen. Geen ander gebied ter wereld heeft een vergelijkbare staat van dienst als het gaat om een aantal opmerkelijke economische ontwikkelingen. Elke daarvan heeft verstrekkende gevolgen voor de handelspartners. De gegevens uit deze studie tonen duidelijk aan dat de economische ontwikkelingen in Azië sterk bepalend zullen zijn voor de toekomst van de externe economische betrekkingen van de Europese Unie.

■ De **strategische doelstelling** van de Europese Unie in Azië is het versterken van haar economische aanwezigheid ter plaatse. In *Naar een nieuwe Azië-strategie* wordt gesteld dat, als men wil dat in Azië rekening wordt gehouden met de belangen van de Europese Unie, het allereerste doel de versterking van de EU-aanwezigheid in de regio moet zijn. Uit de cijfers in deze studie blijkt dat de EU slechts in bescheiden mate in Azië vertegenwoordigd is.

2. DE VERANDERENDE ECONOMISCHE SITUATIE IN AZIË

2.1. ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN IN AZIË EN GEVOLGEN VOOR DE HANDELSPARTNERS

■ De **veranderende economische situatie** in Azië wordt gekenmerkt door een aantal economische ontwikkelingen die geen enkele andere regio ooit heeft doorgemaakt. De studie beschrijft hoe elk van deze economische ontwikkelingen in de toekomst specifieke gevolgen voor de handelspartners zal hebben. Ten eerste zal een snelle economische groei onvermijdelijk tot gevolg hebben dat de Aziatische economieën de Amerikaanse en Europese economieën spoedig in omvang zullen overtreffen. Ten tweede zullen de grote besparingen en investeringen ertoe leiden dat de Aziatische economieën een voorname plaats in de wereld gaan innemen als het gaat om het mobiliseren van kapitaal. Ten derde zal een snelle groei van de export vanuit de Aziatische landen de vraag naar de invoer van halffabrikaten stimuleren. Ten vierde zal een snelle groei van de produktiviteit de vraag stimuleren naar de invoer van kapitaalgoederen waarmee de efficiëntie kan worden verbeterd. Ten vijfde zullen dynamische verschuivingen naar dienstverlening in diverse sectoren van de Aziatische economie leiden tot meer invoer van commerciële diensten. Ten zesde zullen de grotere inkomensnivellering en de opkomende Aziatische middenklasse de invoer van consumptiegoederen in de hand werken. De enorme economische vooruitgang in de Aziatische landen waarop de studie betrekking

heeft, biedt aan handelspartners zoals de Europese Unie stellig enorme mogelijkheden.

2.1.1. Snelle economische groei tot economische mastodonten

■ Geen ander gebied ter wereld heeft dezelfde hoge en constante **economische groei** doorgemaakt als een groep Aziatische landen. In de afgelopen dertig jaar lag de gemiddelde groei in de tien Aziatische landen van deze studie hoger dan 7% (vergeleken met een groei van 4,8% voor ontwikkelingslanden en 3,3% voor industrielanden).

■ Ook vandaag de dag blijven de Aziatische ontwikkelingslanden de snelste **economische groei** ter wereld vertonen. Hun groei van 8,2% in 1994 overtrof niet alleen die van de westerse industrielanden, maar is ook tien maal hoger dan het Afrikaanse en meer dan twee maal hoger dan het Latijnsamerikaanse groeipercentage. Voor de betrokken Aziatische ontwikkelingslanden wordt voor 1995 een gemiddelde groei van 7,6% en voor 1996 een groei van 7,4% voorspeld. De snelste groei wordt in China verwacht, met percentages tot 9,8% voor 1995 en 9,0% voor 1996.

■ Als gevolg van deze verbazingwekkende economische groei is de **omvang van de economie** van deze Aziatische landen zo toegenomen dat er terdege rekening mee moet worden gehouden. Berekend op basis van de reële koopkrachtcijfers (PPP) hebben de tien Aziatische economieën qua omvang in feite reeds zowel de Europese Unie als NAFTA ingehaald. Uit voorspellingen in de studie, gebaseerd op standaard BNP-cijfers, blijkt dat de tien Aziatische economieën de Europese Unie en NAFTA op die berekeningsgrondslag in het jaar 2005 zullen hebben ingehaald.

2.1.2. Van hoge spaar- en investeringsgroei naar kapitaalmobilisering

■ In geen enkel ander gebied is de groei van **spaartegoeden en investeringen** zo groot geweest als in de Aziatische hoge-groeilanden. In 1965 lagen de besparingen in de Aziatische economieën uit deze studie zelfs lager dan in Latijns-Amerika, maar thans liggen ze 20 procentpunten hoger. Drie landen, Korea, Maleisië en Thailand, zagen hun besparingen in de afgelopen twintig jaar verdubbelen. In het begin van de jaren '60 was Korea een van de landen met de laagste besparingen ter wereld, terwijl het nu een van de hoogste spaarquotes heeft. De investeringsniveaus in Azië kwamen in 1965 ongeveer overeen met die in Latijns-Amerika, maar op dit ogenblik ligt het Aziatische gemiddelde bijna 15 procentpunten hoger dan het Latijnsamerikaanse.

■ Op dit ogenblik vertegenwoordigen de **spaartegoeden** in de meeste Aziatische landen uit deze studie meer dan 30% van het BBP. Singapore heeft met een indrukwekkende 48% het hoogste percentage. Voorspeld wordt dat de totale reserve aan spaartegoeden (om aan de investeringsvraag in de wereld tegemoet te komen) in de toekomst voornamelijk door deze Aziatische landen zal zijn gegenereerd.

■ Buitengewone investeringspercentages van meer dan 30% van het BBP vindt men in alle landen uit deze studie, behalve in Taiwan (24,1%) en in India (22,5%). Het meest wordt er geïnvesteerd in Thailand, dat in 1994 een percentage van 43% van het BBP haalde, en waarvoor in 1996 een stijging tot meer dan 45% wordt verwacht. Voor de huidige twee achterblijvers in de regio, Taiwan en India, wordt er voor de volgende twee jaar een groei van de investeringen voorspeld.

■ De Aziatische ontwikkelingslanden waarop de studie betrekking heeft, zijn de enige groep ontwikkelingseconomieën waarin de besparingen hoger liggen dan de investeringen. Hierdoor zijn zij kapitaalexporteurs. Al deze Aziatische landen (met uitzondering van India) zijn nu belangrijke buitenlandse investeerders. Korea en Taiwan behoren nu met Japan tot de netto buitenlandse investeerders. De belangrijkste bron van directe buitenlandse investeringen onder de ontwikkelingslanden is China. In 1992 bedroegen de buitenlandse investeringen van China 4 mrd dollar, ofwel 44% van alle buitenlandse investeringen van ontwikkelingslanden.

■ De Aziatische landen beschikken over een ongelofelijk vermogen tot het aantrekken van directe buitenlandse investeringen. Uit de meest recente gegevens over directe buitenlandse investeringen blijkt in 1993 een bedrag van 40 mrd dollar naar deze Aziatische landen te zijn gevloeid. Dit betekent een stijging van 45% ten opzichte van het voorgaande jaar, vooral dankzij de sterke stijging van de directe buitenlandse investeringen in China. Naar dat land gaan verreweg de meeste investeringen: 26 mrd dollar in 1993, een stijging van 133% ten opzichte van het voorgaande jaar.

2.1.3. Van een grote exportgroei naar de invoer van halffabrikaten

■ In geen enkele ander gebied groeit de export zo snel als in de hoge-groeilanden van Azië. Reeds in de jaren '60 bedroeg deze in drie landen van de studie (Hongkong, Korea en Taiwan) minstens het dubbele van de gemiddelde exportgroei in de ontwikkelingslanden in dat decennium. In Korea nam de export in de jaren '60 gemiddeld jaarlijks met 40% toe. In de periode 1980-93 was de exportgroei in zes Aziatische landen het dubbele van het wereldgemiddelde.

■ Ook thans blijven de exportcijfers van de Aziatische landen stijgen. In 1994 steeg de export in China met 30,5% en in Singapore en Maleisië met 24%. Samen nemen de tien Aziatische landen 26,4% van de export in de wereld voor hun rekening.

■ Een onmiddellijk gevolg van de krachtige groei van de export in de Aziatische landen is een stijgende vraag naar de invoer van halffabrikaten. Uit de meest recente gegevens die over de invoer van goederen - ingedeeld in categorieën op grond van het uiteindelijk gebruik - beschikbaar zijn, blijkt duidelijk dat halffabrikaten het grootste deel van de totale invoer in alle Aziatische landen vertegenwoordigen. De stijging in de invoer van halffabrikaten valt samen met de jaren van hogere exportgroei. In Thailand steeg de invoer van halffabrikaten in de periode 1985-92 met een jaarlijks gemiddelde van bijna 30%. In de periode 1985-

92 overtrof de groei van de invoer van halffabrikaten in alle Aziatische hoge-groeilanden, behalve Hongkong, de groei van de totale invoer.

■ De invoer van deze Aziatische landen nam voor het vierde achtereenvolgende jaar sneller toe dan de uitvoer.

2.1.4. Van hoge produktiviteitsgroei naar de invoer van kapitaalgoederen

■ In geen enkel ander gebied nam de produktiviteit zo snel toe als in de Aziatische hoge-groeilanden. Deze ligt hier hoger dan in de meeste ontwikkelde landen en industrielanden.

■ Als gevolg van de sterke nadruk die op efficiëntieverhogende activiteiten wordt gelegd, stijgt de vraag naar ingevoerde kapitaalgoederen. Behalve in twee van de landen uit de studie (Korea en India) neemt de groei in de sector kapitaalgoederen sneller toe dan de totale invoer, zodat het aandeel kapitaalgoederen in de totale invoer gestaag groeit. In vier Aziatische landen, Indonesië, Maleisië, Thailand en China, vertegenwoordigen kapitaalgoederen de snelst groeiende invoercategorie. In de periode 1985-92 lag de jaarlijkse gemiddelde groei in Thailand voor wat de invoer van kapitaalgoederen betreft hoger dan 30%.

2.1.5. Dynamische verschuivingen binnen de sectoren naar de invoer van diensten

■ Nergens komen zulke dynamische verschuivingen binnen de sectoren voor als in de groep hoge-groei-economieën in Azië. Het productie en wergelegenheidsaandeel van de landbouwsector is gedaald naarmate de produktiviteit in deze sector is toegenomen.

■ Als gevolg van deze dynamische verschuivingen binnen de sectoren heeft een groot aantal van de Aziatische landen uit de studie zich tot hedendaagse dienstenmaatschappijen ontwikkeld. Behalve in drie van de tien landen (China, Indonesië en Maleisië) vormen de diensten tegenwoordig de allergrootste sector van de economie. In Hongkong vertegenwoordigt de dienstensector 80% van het BBP. De diensten hebben in belangrijke mate bijgedragen tot de economische groei. De laatste vier jaar bedroeg de gemiddelde jaarlijkse groei van deze sector voor alle landen meer dan 5%, behalve voor Japan. De Koreaanse dienstensector groeit de laatste tien jaar twee maal zo snel als de industrie.

■ Als gevolg van de grotere gerichtheid op diensten is de totale invoer van diensten in de Aziatische landen uit deze studie sinds 1985 verdrievoudigd. Met een jaarlijkse stijging van om en nabij de 30% sinds 1985 vertoont Thailand de sterkste groei inzake invoer van diensten. De recente uitzonderlijke groei van de Chinese invoer van diensten in 1992 bedroeg 134%.

2.1.6. Van grotere gelijkheid naar de invoer van consumptiegoederen

■ De Aziatische hoge-groeilanden zijn de enige landen ter wereld die zowel een snelle groei als een grotere **gelijkheid van inkomens** hebben bereikt. Het blijkt dat de ongelijkheid het meest is afgenomen in de landen met de snelste groei.

■ Als gevolg van deze grotere gelijkheid van inkomen is er een Aziatische middenklasse in opkomst. De snelle stijging van het reële inkomen heeft voor wijzigingen gezorgd in het consumptiepatroon en de levensstijl van vele Aziaten. De grootste patroonswijziging vindt men in de studie in Taiwan, waar de consumptieve uitgaven van 51% van het BBP in 1980 tot 55,5% in 1994 bleven stijgen, en waar naar verwachting voor het einde van de eeuw een percentage van meer dan 60% zal zijn bereikt. Voor drie landen uit de studie wordt voor de periode 1995-2000 een aanzienlijke groei in de consumptieve uitgaven verwacht (Korea 6,2%, China 5,2% en Taiwan 7,8%). In Japan zijn de totale consumptieve uitgaven ondanks de recessie vanaf 1980 elk jaar gestegen.

■ De invoer van consumptiegoederen neemt in een razend tempo toe, vooral in de meest geavanceerde van de bekeken landen. In Japan, Hongkong, Korea en Singapore vertegenwoordigen consumptiegoederen de snelst groeiende invoercategorie. In Singapore bedraagt de gemiddelde jaarlijkse groei van de invoer van consumptiegoederen sinds 1985 niet minder dan 39%. De Aziatische consumenten zullen ongetwijfeld in belangrijke mate bijdragen aan de toekomstige groei van de consumentenmarkten in de wereld.

2.2. ECONOMISCHE ACTIVITEITEN IN SNELGROEIEND AZIË

2.2.1. Structuur van de Aziatische zakenwereld

■ De economische activiteiten in de hoge-groeilanden van Azië zijn op een voor de regio unieke en bijzonder doeltreffende wijze georganiseerd. In de **Aziatische zakenwereld** geven in belangrijke mate persoonlijke netwerken de toon aan (die in de verschillende landen verschillende vormen aannemen). Tussen de bedrijven in de Aziatische hoge-groeilanden bestaan meer nauwe betrekkingen met andere bedrijven dan bij westerse bedrijven het geval is en ook maken ze meestal deel uit van coöperatieve netwerken. Dit overheersende kenmerk komt in alle industriële sectoren voor en wordt vaak overgenomen in nieuwere industrieën.

3. ECONOMISCHE AANWEZIGHEID VAN DE EUROPESE UNIE IN AZIË

3.1. ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN IN AZIË EN KANSEN VOOR DE EUROPESE UNIE

3.1.1. De Aziatische hoge-groeimarkten en de Europese Unie

■ De export van de Europese Unie naar de tien landen uit de studie bedroeg vorig jaar 103 mrd ecu, ofwel 19,1% van de totale export. Dit aandeel van de uitvoer is voortdurend gestegen, van 10,6% in 1985 naar 15,9% in 1991. Bovendien wordt er vanuit de EU nu meer naar deze groep Aziatische landen dan naar de Verenigde Staten uitgevoerd (dit gebeurde voor het eerst in 1993). Het waren de markten van de betrokken Aziatische landen waar de export van de Unie zich tijdens de jaren '80 het snelst uitbreidde. Sinds 1980 is de uitvoer naar deze tien Aziatische landen jaarlijks met meer dan 20% gestegen.

■ Maar het aandeel van de export van de Unie naar de tien Aziatische landen is klein in vergelijking met die van de andere belangrijke handelspartners. 27,1% van de export van de Verenigde Staten gaat naar deze tien landen (tegenover 19,1% van de Europese export). De Japanse uitvoer gaat voor 37,6% naar de andere negen landen van de groep. De Europese Unie benut duidelijk niet alle mogelijkheden die de meest dynamische internationale markten bieden.

3.1.2. De Aziatische goederenmarkten en de Europese Unie

■ Uit een vergelijking van de goederenexport van de Europese Unie met die van de andere belangrijke handelspartners blijkt de Europese Unie duidelijk de partner te zijn die het minst naar sectoren met een sterke internationale vraag uitvoert. In 1994 ging 24,1% van de export van de Unie naar sectoren met een sterke vraag. Het overeenkomstige aandeel van zowel de Verenigde Staten als Japan bedroeg 28,6%. De Europese Unie is ongetwijfeld de partner die vooral naar sectoren met een zwakke vraag uitvoert. Het aandeel van de EU in die sectoren bedraagt 29,7%, tegenover 20,5% voor de Verenigde Staten en 17,8% voor Japan.

■ Het overwicht van de EU in sectoren met een zwakke vraag geldt nog meer voor de export naar de tien Aziatische landen uit de studie. Dit in scherpe tegenstelling tot de twee andere belangrijkste handelspartners, waarvoor de Aziatische hoge-groeilanden een regio vormen waarin zij hun exportgemiddelde aanzienlijk overtreffen.

■ Van haar totale export naar de besproken Aziatische landen verkoopt de Europese Unie 28,5% in sectoren met een zwakke vraag. De Verenigde Staten leveren 17,2% van hun export naar deze Aziatische landen aan sectoren met een zwakke vraag, aanzienlijk minder dan het overeenkomstige aandeel van hun totale export.

■ De Europese Unie verkoopt 24,4% van haar export naar Azië aan sectoren met een sterke vraag, ongeveer hetzelfde aandeel als voor haar totale export geldt. Het aandeel van de exporten van de Verenigde Staten dat op sectoren met een sterke vraag is gericht, ligt hoger dan het gemiddelde naar alle regio's, nl. 31,6% (vergeleken met een gemiddelde van 28,6% voor de totale export). De Verenigde Staten hadden in sectoren met een sterke vraag bijzonder veel succes in één Aziatische subregio (bestaande uit zeven landen), waar 37,4% van hun export naar de betrokken sectoren gaat.

3.1.3. De Aziatische investeringsmarkten en de Europese Unie

■ De directe investeringen van de Europese Unie in de betrokken Aziatische landen bedroegen in 1992 3,2 mrd dollar in totaal, dat is 11,7% van de directe investeringen van de EU in het buitenland. Een vergelijking met de Verenigde Staten toont aan dat in 1992 13,7% van hun directe investeringen in het buitenland naar deze Aziatische landen ging. Japan investeerde 18,8% van zijn totale directe investeringen in de andere Aziatische landen.

■ De geaccumuleerde directe investeringen van de Europese Unie in deze landen van Azië liggen aanzienlijk lager dan die van de Verenigde Staten en Japan. Slechts in twee landen waarmee de Europese Unie sterke historische banden heeft, Indonesië en Maleisië, bekleedt de EU een sterkere positie dan de Verenigde Staten.

3.2. ECONOMISCHE ACTIVITEITEN IN SNELGROEIEND AZIË EN DE ACTOREN VAN DE EUROPESE UNIE

■ Europese bedrijven zijn slechts in bescheiden mate in Azië aanwezig. Hoewel de Aziatische hoge-groeilanden in sommige sectoren reeds 25% van de verkoop op wereldvlak opnemen, komt dit aandeel niet tot uiting in de verkoopcijfers van de Europese bedrijven. De meeste Europese bedrijven scoren slechts 10% van hun verkopen in Azië. Van de 50 Europese bedrijven die hier onderzocht werden, haalde slechts een klein aantal verkoopcijfers die in verhouding staan tot het absorptievermogen van deze markten op wereldschaal.

■ De grote Amerikaanse en Japanse ondernemingen hebben netwerken opgezet en via deze netwerken hebben zij met ondernemingen in de meeste Aziatische landen samenwerkingsovereenkomsten ondertekend. Meestal betreffen deze de uitwisseling van informatie over onderzoek, ontwikkelingen en technologie. In de jaren '80 werden deze regelingen vooral in de sectoren elektronica, chemie, auto's en computers verder uitgebreid. Hierdoor zijn de Europese bedrijven relatief ondervertegenwoordigd in de cruciale netwerken die op de Aziatische markten zijn gevormd.

4. TOEKOMSTPERSPECTIEVEN VOOR DE EUROPESE UNIE IN AZIË ⁽¹⁾

4.1. NAAR EEN NIEUWE AZIË-STRATEGIE

■ De vooruitzichten voor de Europese Unie in Azië zijn in het huidige Azië-beleid van de EU niet gunstig, aangezien dit beleid geen recht doet aan het toegenomen economische gewicht van de regio. Het economische belang van Azië voor de Europese Unie kan niet sterk genoeg benadrukt worden. De Aziatische markten groeien, waardoor ook de invoer van goederen en diensten in een razend tempo toeneemt. Voor het vierde opeenvolgende jaar groeit de invoer van goederen in Azië meer dan de uitvoer. De Europese Unie kan het zich niet veroorloven marktaandeelen in de Aziatische regio mis te lopen. Meedoen op deze markten is ook een absolute voorwaarde voor de versterking van de concurrentiekracht van de Europese ondernemingen in de wereld.

4.1.1. Voorzichtige benadering van het zakenbeleid

■ De specifieke kenmerken van bedrijfsactiviteiten in Azië vragen om een voorzichtige benadering van het zakenbeleid, dit in tegenstelling tot de meer "overdonderende" pogingen van andere naties. De botsing tussen dergelijke methoden treedt duidelijk aan de dag in een regio waar geleidelijk opgebouwd vertrouwen en een netwerk van contacten noodzakelijk zijn vooraleer enig succes kan worden behaald. Bij zo'n delicatesere aanpak moet minder de nadruk komen te liggen op het afdwingen van verhoogde handelsactiviteiten en investeringen van de Aziatische regeringen, en meer op steunverlening aan ondernemingen uit de Europese Unie die door middel van joint ventures met plaatselijke partners tot de Aziatische netwerken proberen door te dringen.

■ Misschien is het belangrijkste aspect van een beleid dat samenwerking tussen de bedrijven stimuleert nu het feit dat deze samenwerking (dankzij de economische ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden) voordelen heeft voor alle betrokken partijen en bijgevolg als beleid zowel de steun van de Europese Unie als de Aziatische landen kan krijgen. Deze samenwerking tussen bedrijven zou vergemakkelijkt kunnen worden door een **gemeenschappelijke beleidsdoelstelling voor de Europees-Aziatische Top**.

5. CONCLUSIES

■ Een van de conclusies uit deze studie is dat de Europese Unie dringend haar produktiemiddelen op groeiende sectoren moet afstemmen en joint ventures met Aziatische partners moet aangaan. Pas dan zal de EU-export naar dit gebied kunnen toenemen.

⁽¹⁾ In hoofdstuk 4 wordt een aantal standpunten van de auteur weergegeven.

ÍNDICE

1. INTRODUÇÃO

■ O interesse estratégico da União Europeia na Ásia é principalmente de natureza económica. Esta superioridade dos interesses económicos em relação aos políticos encontra-se oficialmente exposta no documento da Comissão intitulado *Uma nova estratégia para a Ásia*. A importância da Ásia para a União Europeia resulta dos extraordinários resultados económicos obtidos por um grupo de países asiáticos. Nenhuma outra região atingiu resultados equivalentes em diferentes sectores económicos distintos. Cada um destes desenvolvimentos económicos tem implicações de longo alcance para os parceiros comerciais. O presente estudo mostra de uma forma clara que os desenvolvimentos económicos da Ásia terão uma influência profunda na evolução das relações económicas da União Europeia com os países terceiros.

■ O objectivo estratégico da União Europeia na Ásia consiste em aumentar a sua presença económica regional. O documento *Uma nova estratégia para a Ásia* observa que, para assegurar que os interesses da União Europeia na Ásia sejam tomados em consideração, o primeiro objectivo deve ser o reforço da presença da União Europeia na região. Os dados apresentados neste estudo demonstram claramente que a presença da União Europeia na Ásia é relativamente modesta.

2. A EVOLUÇÃO DA SITUAÇÃO ECONÓMICA NA ÁSIA

2.1. OS DESENVOLVIMENTOS ECONÓMICOS NA ÁSIA E AS SUAS IMPLICAÇÕES PARA OS PARCEIROS COMERCIAIS

■ A evolução da situação económica na Ásia caracteriza-se por um conjunto de desenvolvimentos económicos que nenhuma outra região conheceu. Como se mostrará no presente estudo, cada um destes desenvolvimentos económicos tem implicações futuras específicas para os parceiros comerciais. Em primeiro lugar, devido ao rápido crescimento económico, a dimensão das economias da asiáticas examinadas neste estudo acabará inevitavelmente por ultrapassar a dos EUA e em breve a da União Europeia. Em segundo lugar, os elevados níveis de poupança e de investimento transformarão as economias asiáticas nos mais fortes mobilizadores de capital do mundo. Em terceiro lugar, o crescimento rápido das exportações dos países asiáticos incentivará a procura de importações de bens de consumo intermédio. Em quarto lugar, o crescimento rápido da produtividade aumentará a procura de importações de bens de capital de alta eficiência. Em quinto lugar, a transição dinâmica das economias asiáticas para o sector dos serviços provocará um aumento da importação de serviços comerciais. Em sexto lugar, a crescente igualdade de rendimentos e a emergente classe média asiática irão incentivar a importação de bens de consumo. O enorme progresso económico realizado pelos países asiáticos referidos neste estudo oferece certamente múltiplas oportunidades para parceiros comerciais como a União Europeia.

2.1.1. Do crescimento económico rápido à emergência de gigantes económicos

■ Nenhuma outra região do mundo assistiu a um crescimento económico tão elevado e regular como este grupo de países asiáticos. Ao longo dos últimos trinta anos, a taxa média de crescimento, nos dez países asiáticos abrangidos por este estudo, ultrapassou os 7 por cento (comparativamente a um crescimento nos países em vias de desenvolvimento de 4,8 por cento e de 3,3 por cento nos países desenvolvidos).

■ Actualmente, os países asiáticos em vias de desenvolvimento continuam a levar a cabo o crescimento económico mais rápido do mundo. Em 1994, a sua taxa de crescimento de 8,2 por cento não só ultrapassou os resultados de crescimento do mundo desenvolvido, como foi dez vezes superior ao da África e mais do dobro da taxa da América Latina. As previsões deste estudo para os países asiáticos em vias de desenvolvimento apontam para uma taxa média de crescimento de 7,6 por cento em 1995 e de 7,4 por cento em 1996. A China é o país para o qual se prevê um crescimento mais rápido, com taxas que atingem os 9,8 por cento em 1995 e 9,0 por cento em 1996.

■ Como resultado do extraordinário crescimento económico, torna-se claramente evidente que é necessário ter em conta a **dimensão económica** destes países asiáticos. Calculada em termos de paridade de poder de compra real (PPC), a amplitude das dez economias asiáticas já ultrapassou, de facto, as da União Europeia e as da ALENA. As projecções deste estudo, baseadas em dados padrão do PNB, sugerem que a amplitude das dez economias asiáticas ultrapassará, até ao ano 2005, a União Europeia e a ALENA.

2.1.2. Das elevadas taxas de poupança e de investimento à mobilização de recursos

■ Nenhuma outra região aumentou de uma forma tão substancial os seus níveis de poupança e de investimento como os países asiáticos de elevado crescimento. Em 1965, a poupança das economias asiáticas referidas neste estudo era na verdade mais baixa que as da América Latina, mas ultrapassa agora as dessa região em 20 pontos percentuais. Em três destes países, a Coreia, a Malásia e a Tailândia, as taxas de poupança duplicaram nos últimos vinte anos. A Coreia que, no princípio da década de sessenta, era um dos países do mundo com as mais baixas taxas de poupança, tem hoje uma das mais elevadas taxas de poupança. Em 1965, o nível de investimento na Ásia era praticamente igual ao da América Latina, enquanto que hoje os países asiáticos atingiram uma média de quase 15 pontos percentuais superior ao daquela região.

■ Actualmente, a poupança na maioria dos países asiáticos referidos neste estudo corresponde a níveis superiores a 30 por cento do PIB. Singapura é o país que possui a taxa mais elevada, com um valor impressionante de 48 por cento. Segundo as previsões em matéria de poupança global, a oferta mundial em termos de poupança (a fim de satisfazer a procura mundial de investimento) provirá principalmente destes países asiáticos.

■ Todos os países estudados, excepto a Formosa (24,1%) e a Índia (22,5%), possuem extraordinárias **taxas de investimento** superiores a 30 por cento do PIB. A Tailândia foi o país que realizou investimentos mais elevados, com uma taxa de 43 por cento do PIB em 1994, que se espera vir a aumentar para além de 45 por cento em 1996. As previsões para os dois retardatários actuais da região, a Formosa e a Índia, apontam para um crescimento dos investimentos durante os próximos dois anos.

■ Os países asiáticos em vias de desenvolvimento referidos neste estudo formam o único grupo, entre as economias em vias de desenvolvimento, em que as poupanças ultrapassam os investimentos. O que os torna **exportadores de capital**. Todos estes países asiáticos (excepto a Índia) são hoje importantes exportadores de investimento. A Coreia e a Formosa associaram-se ao Japão enquanto exportadores líquidos de investimento. A China é actualmente a maior fonte de investimento estrangeiro directo entre os países em vias de desenvolvimento. Em 1992, o investimento externo da China foi de 4 biliões de dólares americanos, ou seja 44 por cento do total dos investimentos externos dos países em vias de desenvolvimento.

■ Os países asiáticos revelaram ter uma enorme capacidade para atrair investimentos estrangeiros directos. Os mais recentes dados sobre a entrada de investimento estrangeiro directo sugere que, em 1993, foram investidos nestes países asiáticos mais de 40 biliões de dólares americanos. Este montante de **investimento directo estrangeiro** representa um aumento anual de 45 por cento, devido em grande parte ao brusco aumento do investimento directo estrangeiro na China. A China é de longe o maior beneficiário dos investimentos com 26 mil milhões de dólares americanos em 1993, um aumento de 133 por cento relativamente ao ano anterior.

2.1.3. Do elevado crescimento das exportações à importação de bens de consumo intermédio

■ Nenhuma outra região atingiu um crescimento tão grande das **exportações** como os países de elevado crescimento da Ásia. Já nos anos 60, três dos países abrangidos por este estudo (Hong Kong, Coreia e Formosa) tinham alcançado o dobro da taxa média de crescimento das exportações dos países em vias de desenvolvimento para a referida década. No período que decorreu entre 1980-93, seis países asiáticos obtiveram o dobro da média de crescimento das exportações do mundo.

■ Actualmente, as exportações continuam a aumentar em todos estes países asiáticos. Em 1994, as exportações da China aumentaram em 30,5 por cento e tanto a Singapura como a Malásia aumentaram as taxas de crescimento das exportações em 24 por cento. No seu conjunto, os dez países asiáticos totalizam 26,4 por cento das exportações mundiais.

■ Como consequência directa do enorme aumento das exportações nos países asiáticos, existe uma forte procura de **importações de bens de consumo intermédio**. Os últimos dados disponíveis sobre categorias de produtos acabados

de importações indicam que os bens de consumo intermédio constituem indiscutivelmente a maior parte das importações totais em todos os países asiáticos. O aumento das importações de bens de consumo intermédio é uma consequência de um crescimento, ao longo de vários anos, das exportações. Na Tailândia, as importações de bens de consumo intermédio aumentaram a uma média anual de quase 30 por cento no período 1985-92. Em todos os países asiáticos de elevado crescimento, excepto Hong Kong, o crescimento das importações de bens de consumo intermédio tem sido maior do que o do total das importações durante o período 1985-92.

■ As importações para estes países asiáticos têm aumentado, pelo quarto ano consecutivo, a um ritmo ainda mais rápido que as exportações.

2.1.4. Do elevado crescimento da produtividade à importação de bens de capital

■ Nenhuma outra região assistiu a um tão rápido crescimento da produtividade como os países de elevado crescimento da Ásia. O crescimento da produtividade nestes países asiáticos é superior ao da maioria dos países desenvolvidos e industrializados.

■ Como resultado da forte ênfase dada às actividades de elevada produtividade, existe um aumento da procura das importações de bens de capital. Com excepção de dois dos países estudados (a Coreia e a Índia) o crescimento dos bens de capital é maior que o das importações em geral, de modo que, a parte dos bens de capital no total das importações se encontra em claro crescimento. Em quatro dos países asiáticos, a Indonésia, a Malásia, a Tailândia e a China, os bens de capital constituem o sector das importações que tem crescido mais rapidamente. Na Tailândia, o crescimento anual médio das importações de bens de capital foi superior a 30 por cento no período 1985-92.

2.1.5. Da dinâmica intersectorial à importação de serviços

■ Nenhuma outra região apresenta uma dinâmica intersectorial comparável à do grupo das economias asiáticas de elevado crescimento. A contribuição da agricultura para a produção e o emprego diminuiu paralelamente a um aumento da produtividade no sector.

■ Como consequência da dinâmica intersectorial, muitos dos países asiáticos referidos neste estudo evoluíram no sentido das modernas sociedades de serviços. Com excepção de três dos dez países (a China, a Indonésia e a Malásia), os serviços constituem hoje o principal sector da economia. Em Hong Kong, o sector dos serviços totaliza 80 por cento do PIB. Os serviços contribuíram de uma forma significativa para o crescimento económico. O crescimento anual médio do sector dos serviços, nos últimos 4 anos, ultrapassou em 5 por cento todos os outros países, excepto o Japão. A Coreia atingiu, nos últimos dez anos, quase o dobro do crescimento no sector dos serviços do que no sector da indústria.

■ Em consequência de uma maior orientação para os serviços, o total das importações de serviços nos países asiáticos referidos neste estudo triplicou desde 1985. A Tailândia obteve o mais elevado crescimento das importações de serviços, com um crescimento anual de quase 30 por cento desde 1985. A China registou recentemente um aumento espantoso de 134 por cento das importações de serviços, em 1992.

2.1.6. Do maior equilíbrio de rendimentos à importação de bens de consumo

■ Nenhuma outra região registou, como a dos países asiáticos de elevado crescimento um tão rápido crescimento e melhoria do equilíbrio de rendimentos. Entre estes países, é evidente que é naqueles em que o crescimento é mais rápido que o desequilíbrio mais tem diminuído.

■ Como consequência do aumento do equilíbrio de rendimentos, está a emergir uma classe média asiática. O rápido crescimento dos rendimentos reais conduziu a alterações nos hábitos de consumo e nos estilos de vida de muitos asiáticos. Neste estudo, a Formosa apresenta a mudança mais significativa, com despesas de consumo a aumentarem no PIB de 51 por cento em 1980 para 55,5 por cento em 1994 e com uma taxa prevista de mais de 60 por cento até ao fim do século. As projecções apontam para um considerável aumento nas despesas de consumo para três dos países deste estudo para o período 1995-2000 (Coreia 6,2%, China 5,2% e Formosa 7,8%). No Japão, o total das despesas de consumo não deixou de aumentar todos os anos, desde 1980, apesar da recessão.

■ As importações de bens de consumo continuam a aumentar a um ritmo extraordinário e de uma forma evidente na maior parte dos países estudados mais avançados. No Japão, Hong Kong, Coreia e Singapura, os bens de consumo constituem o sector das importações em que se assiste a um crescimento mais rápido. Em Singapura, o crescimento médio anual das importações de bens de consumo aumentou 39 por cento desde 1985. Torna-se claro que os consumidores asiáticos irão contribuir significativamente para o futuro crescimento dos mercados mundiais de bens de consumo.

2.2. AS ACTIVIDADES ECONÓMICAS NA ÁSIA DE GRANDE CRESCIMENTO

2.2.1. Os sistemas comerciais asiáticos

■ As actividades económicas nos países asiáticos de elevado crescimento encontram-se organizadas de uma forma extremamente eficaz e única na região. Os sistemas comerciais asiáticos expandiram-se graças à constituição de fortes redes de relações pessoais (apesar de estas revestirem diferentes formas nos diferentes países). As empresas dos países asiáticos de elevado crescimento estabelecem muito mais ligações com outras empresas do que acontece com as empresas ocidentais, encontrando-se interligadas através de vastas redes de cooperação. Esta característica dominante ocorre em todos os sectores industriais e é frequentemente reproduzida nas novas empresas.

3. A PRESENÇA ECONÓMICA DA UNIÃO EUROPEIA NA ÁSIA

3.1. A EVOLUÇÃO ECONÓMICA NA ÁSIA E AS OPORTUNIDADES PARA A UNIÃO EUROPEIA

3.1.1. Os mercados asiáticos de elevado crescimento e a União Europeia

■ As exportações da União Europeia para os dez países abrangidos por este estudo totalizaram 103 mil milhões de ecus no ano passado, ou seja 19,11 por cento do total das exportações. Esta parte das exportações tem vindo a aumentar regularmente, de 10,6 por cento em 1985 e de 15,9 por cento em 1991. Além disso, as exportações da UE para este grupo de países asiáticos ultrapassa actualmente as exportações para os Estados Unidos (pela primeira vez em 1993). Os países asiáticos estudados constituem os mercados em que as exportações da União Europeia se desenvolveram mais rapidamente durante os anos 80. As exportações para os dez países asiáticos aumentaram mais de 20 por cento ao ano desde 1980.

■ Mas a parte das exportações da União Europeia para os dez países asiáticos estudados é fraca em comparação com a dos outros principais parceiros comerciais desses países. A parte das exportações dos Estados Unidos para estes dez países é de 27,1 por cento (contra 19,1 por cento para a UE). O Japão orienta 37,6 por cento das suas exportações aos outros países do grupo. É evidente que a União Europeia não beneficia plenamente dos mercados internacionais mais dinâmicos.

3.1.2. Os mercados asiáticos de bens e a União Europeia

■ Uma comparação entre as exportações de bens da União Europeia e as dos outros principais parceiros comerciais mostra que a União Europeia é claramente o parceiro comercial cuja parte das exportações é a mais fraca nos sectores de forte procura internacional. Em 1994, a União Europeia exportou 24,1 por cento das suas exportações para sectores de forte procura. A parte equivalente para os Estados Unidos e o Japão foi de 28,6 por cento. A União Europeia é sem dúvida o parceiro comercial cuja maior parte das exportações vai para sectores de baixa procura. A parte da UE nestes sectores é de 29,7 por cento comparativamente aos 20,5 por cento dos Estados Unidos e aos 17,8 por cento do Japão.

■ A preponderância das exportações da UE para sectores de baixa procura é ainda mais forte no caso das exportações para os dez países asiáticos estudados. Isto está em flagrante contraste com os dois outros principais parceiros comerciais, para os quais os países asiáticos de elevado crescimento constituem uma região onde ultrapassam largamente a média das exportações.

■ A União Europeia orientou 28,5 por cento do total das suas exportações para os países asiáticos estudados, para sectores de baixa procura. A parte das

exportações dos Estados Unidos para estes países asiáticos, para o sector de baixa procura, foi de 17,2 por cento, parte essa consideravelmente menor que para o conjunto das exportações.

■ A União Europeia orientou 24,4 por cento das suas exportações para a Ásia, para sectores de forte procura, o que representa aproximadamente a mesma parte que para as exportações totais. A parte das exportações dos Estados Unidos para a Ásia destinadas aos sectores de forte procura é superior à média das exportações de todas as regiões, ou seja, 31,6 por cento (comparativamente à média de 28,6 por cento das exportações totais). Os Estados Unidos têm tido particular sucesso na sua orientação para os sectores de forte procura numa sub-região asiática (constituída por sete países) onde 37,4 por cento das suas exportações vão para sectores de forte procura.

3.1.3. Os mercados asiáticos de investimento e a União Europeia

■ Os investimentos directos da União Europeia nos países asiáticos estudados totalizaram 3,2 mil milhões de dólares em 1992, ou seja, 11,7 por cento dos investimentos directos da UE no estrangeiro. Uma comparação com os Estados Unidos indica que, em 1992, 13,7 por cento dos investimentos directos dos Estados Unidos no estrangeiro foram para estes países asiáticos. O Japão investiu 18,8 por cento dos seus investimentos directos totais nos outros países asiáticos.

■ A posição da União Europeia enquanto investidor directo nestes países asiáticos é, no seu conjunto, consideravelmente mais fraca que a dos Estados Unidos ou do Japão. A UE goza de uma posição mais forte que os Estados Unidos apenas em dois países, com os quais tem fortes ligações históricas, a Indonésia e a Malásia.

3.2. AS ACTIVIDADES ECONÓMICAS NA ÁSIA DE ELEVADO CRESCIMENTO E OS ACTORES DA UNIÃO EUROPEIA

■ As empresas da União Europeia têm apenas uma presença modesta na Ásia. Apesar de os países da Ásia de elevado crescimento absorverem já 25 por cento das vendas mundiais em determinados sectores, as suas partes não são proporcionais às vendas das empresas europeias. A maior parte das empresas europeias só realiza 10 por cento das vendas na Ásia. Das cinquenta empresas europeias examinadas neste estudo, apenas algumas atingiram vendas equivalentes ao que a região absorveu das vendas mundiais.

■ As grandes empresas americanas e japonesas estabeleceram redes através das quais assinaram acordos de cooperação com empresas da maioria dos países asiáticos. A maioria desses acordos implica um intercâmbio no domínio da investigação e desenvolvimento, assim como da tecnologia. Durante os anos 80, esses acordos desenvolveram-se consideravelmente em sectores como a electrónica, a química, a indústria automóvel e os computadores. Consequentemente, as empresas europeias encontram-se relativamente mal representadas nas redes essenciais existentes nos mercados asiáticos.

4. AS PERSPECTIVAS PARA A UNIÃO EUROPEIA NA ÁSIA(*)

4.1. NOVA ESTRATÉGIA PARA A ÁSIA

■ As perspectivas para a União Europeia na Ásia parecem fracas no quadro da actual política da União Europeia relativamente à Ásia, não tendo aparentemente em conta a importância da região. A importância económica da Ásia para a União Europeia não pode ser subestimada. Os mercados asiáticos estão em pleno crescimento, as importações de bens e de serviços aumentaram a um ritmo extraordinário. Ao longo dos últimos quatro anos, as importações de bens na Ásia aumentaram mais rapidamente que as exportações. A União Europeia não pode dar-se ao luxo de perder as receitas dos mercados em crescimento na região asiática. Participar nestes mercados é também absolutamente necessário com vista à melhoria da competitividade das empresas europeias.

4.1.1. O carácter delicado da política comercial

■ As características específicas associadas às operações das empresas na Ásia, exigem uma abordagem delicada em matéria de política comercial. O que se opõe aos esforços de carácter mais "agressivo" de outras nações. O choque desse género de métodos torna-se evidente numa região onde é necessário construir progressivamente a confiança e uma rede de contactos para poder ser bem sucedido. Uma abordagem mais delicada concentrar-se-ia menos no esforço por um acréscimo obrigatório no comércio e no investimento por parte dos Governos asiáticos e mais numa assistência dada às empresas europeias nos seus esforços com vista a participar nas redes asiáticas através de *joint ventures* com os parceiros locais.

■ Provavelmente o aspecto mais importante de uma política que tenha o fim de promover uma cooperação interempresas é o de que hoje em dia (devido aos desenvolvimentos económicos realizados) apresenta vantagens para todas as partes envolvidas e, por consequência, constitui uma política que poderia ser defendida, quer pela União Europeia, quer pelos países asiáticos. A conferência Ásia-Europa poderia ter como objectivo comum facilitar a cooperação interempresas.

5. CONCLUSÕES

■ Uma das conclusões deste estudo é a forte necessidade de a União Europeia adaptar os seus meios de produção aos sectores em crescimento, assim como de estabelecer em *joint ventures* com os parceiros asiáticos, com vista a aumentar as exportações da UE para a região.

(*) O capítulo 4 foi redigido separadamente, a fim de integrar alguma opinião do autor.

ÖVERSIKT

1. INLEDNING

■ Europeiska unionens **strategiska intresse** i Asien är primärt ekonomiskt till sin natur. Att intresset för ekonomin är starkare än intresset för politiken i Asien, meddelas officiellt av kommissionen i *Towards a New Asia Strategy*. Asiens betydelse för Europeiska unionen har sin grund i den synnerligen starka ekonomiska utveckling som har skett i en grupp asiatiska länder. Ingen annan region kan uppvisa en liknande utveckling vad gäller ett antal distinkta ekonomiska nyckeltal. Denna utveckling får vittgående konsekvenser för de länder man handlar med. Precis som informationen i denna undersökning visar, är det tydligt att den ekonomiska utvecklingen i Asien på ett grundläggande sätt kommer att utforma Europeiska unionens framtida externa ekonomiska relationer.

■ Europeiska unionens **mål** är att öka dess ekonomiska närvaro regionalt. I *Towards a New Asia Strategy* meddelas att för att kunna tillgodose Europeiska unionens intressen i Asien, är just en ökad närvaro i regionen en mycket viktig faktor. Som siffrorna i denna undersökning visar, är det tydligt att Europeiska unionens närvaro i Asien för tillfället är ganska blygsam.

2. EN FÖRÄNDERLIG EKONOMISK SITUATION I ASIEN

2.1. DEN EKONOMISKA UTVECKLINGEN I ASIEN OCH KONSEKVENSER FÖR DESS HANDELSPARTNERS

■ Den **föränderliga ekonomiska situationen** i Asien är inte lik den i någon annan region. Som beskrivs i denna undersökning ger vart och ett av de ekonomiska nyckeltalen särskilda framtida konsekvenser för de länder som handlar med regionen. För det första kommer den snabba ekonomiska tillväxten oundvikligen resultera i att storleken på de länders ekonomi som är med i undersökningen blir större än USA:s, och snart även Europeiska unionens, ekonomi. För det andra kommer höga spar- och investeringskvoter att göra de asiatiska ekonomierna till världens starkaste kapitalkälla. För det tredje kommer den snabba tillväxten i exporten från länderna att öka efterfrågan på import av halvfabrikat. För det fjärde kommer en snabb tillväxt i produktiviteten att öka efterfrågan på importen av effektivitetssökande kapitalvaror. För det femte kommer dynamiska förändringar inom områden i den asiatiska ekonomin i riktning mot tjänstesektorn att resultera i en stigande import av kommersiella tjänster. För det sjätte kommer en utjämnad inkomststruktur och en växande asiatisk medelklass att sporra importen av konsumtionsvaror. De enorma ekonomiska framstegen i de asiatiska länderna i denna undersökning medför ett otal möjligheter deras handelspartners, till vilka Europeiska unionen tillhör.

2.1.1. En ekonomisk tillväxt mot topplacering av den ekonomiska styrkan i ett globalt perspektiv

■ Ingen annan region i världen har erfarit en så hög och stabil ekonomisk tillväxt som en grupp av asiatiska länder. Under de senaste 30 åren överskrider den genomsnittliga tillväxttakten i de tio studerade asiatiska länderna 7 % (jämfört med en tillväxt på 4,8 % för utvecklingsländerna och 3,3 % för industriländerna).

■ De asiatiska utvecklingsländerna visar idag upp den snabbaste ekonomiska tillväxten i världen. 1994 överträffade deras tillväxt på 8,2 % inte bara tillväxten i industriländerna, utan den var också tio gånger så hög som i Afrika och mer än dubbelt så hög som i Sydamerika. Prognoserna för de studerade asiatiska utvecklingsländerna, förutspår en genomsnittlig tillväxttakt på 7,6 % under 1995 och 7,4 % under 1996. Kina förutspås växa snabbast med upp till 9,8 % under 1995 och 9,0 % under 1996.

■ Som ett resultat av en hisnande ekonomisk tillväxt, blir storleken på de asiatiska ländernas ekonomier uppenbarligen något att ta i beaktande. Om de beräknas på basis av uppgifter om den reala köpkraften (real purchasing power - PPP), har omfattningen av de tio asiatiska ekonomierna redan passerat Europeiska unionen, likväl som NAFTA. Baserad på standardiserade BNP-siffror antyder undersökningen att storleken av de tio asiatiska ekonomierna kommer att överträffa både Europeiska unionen och NAFTA år 2005.

2.1.2. En hög spar- och investeringskvot som bidrar till kapitaltillväxt

■ Ingen annan region har höjt sina nivåer av sparande och investeringar så mycket som de asiatiska högtillväxtländerna. 1965 var faktiskt sparkvoten i de studerade länderna lägre än i Sydamerika, men har idag passerat denna region med 20 %-enheter. Tre av länderna: Korea, Malaysia och Thailand, har alla fördubblat sparkvoterna på 20 år. Koreas sparkvot var bland de lägsta i världen i början på 60-talet och är nu bland de högsta. Investeringsnivåerna i Asien var ungefär desamma som i Sydamerika 1965, men idag har de asiatiska länderna nått ett genomsnitt på i det närmaste 15 %-enheter högre än i Sydamerika.

■ Idag ligger sparkvoten i de flesta av de studerade asiatiska länderna på nivåer över 30 % av BNP. Singapore har högst nivå med imponerande 48 %. Prognoser om det globala sparandet förutspår att världens totala tillgångar på kapital (för att kunna möta investeringsefterfrågan) framförallt kommer att emanera från dessa asiatiska länder.

■ Utomordentligt höga investeringsnivåer på över 30 % av BNP hittar man i alla de studerade länderna utom i Taiwan (24,1 %) och Indien (22,5 %). I Thailand finner man de högsta nivåerna som låg på 43 % av BNP 1994, och som väntas överstiga 45 % under 1996. Prognoser för de två nuvarande regionala eftersläntrarna, Taiwan och Indien, visar på uppåtgående siffror för investeringarna under de kommande två åren.

■ De asiatiska utvecklingsländer som studerats utgör den enda gruppen av sådana länder där sparandet är större än investeringarna. Detta gör dem till **kapitalexportörer**. Alla dessa asiatiska länder (förutom Indien) har blivit viktiga, yttre investerare. Korea och Taiwan, precis som Japan, nettoinvesterar nu i utlandet. Idag är Kina den största källan för utländska direktinvesteringar bland utvecklingsländerna. 1992 var Kinas investeringar i utlandet fyra miljarder USD eller 44 % av alla utlandsinvesteringar från utvecklingsländerna.

■ De asiatiska länderna visar upp en enastående kapacitet att locka till sig utländska direktinvesteringar. De senaste uppgifterna om inflödet av **utländska direktinvesteringar** pekar på att över 40 miljarder USD har investerats i dessa länder under 1993. Detta innebär en ökning på 45 % från året innan, mycket beroende på den kraftiga ökningen av investeringar i Kina. Kina är den överlägset största mottagaren med 26 miljarder USD under 1993: en ökning från 1992 med 133 %.

2.1.3. Hög exporttillväxt avseende importörer av halvfabrikat

■ Ingen annan region kan visa upp en så hög **exporttillväxt** som högtillväxtländerna i Asien. Redan på 60-talet visade tre av de studerade länderna (Hong Kong, Korea och Taiwan) upp åtminstone den dubbla genomsnittliga exporttillväxttakten för utvecklingsländerna under detta årtionde. I Korea visade exporten upp en årlig genomsnittlig tillväxt på 40 % under 60-talet. Under perioden 1980-93 var exporttillväxten i sex asiatiska länder dubbelt så hög som genomsnittet i världen.

■ Idag fortsätter **exporten** att stiga i alla dessa asiatiska länder. 1994 steg Kinas export med 30,5 % och både Singapore och Malaysia hade en exporttillväxttakt på 24 %. Tillsammans står de tio länderna för 26,4 % av världsexporten.

■ Som ett direkt resultat av den kraftiga exporttillväxten i länderna, har det uppstått en ökad efterfrågan på **import av halvfabrikat**. De senaste tillgängliga uppgifterna om produktkategorierna för slutanvändning i importen visar att halvfabrikat utan tvekan utgör den största delen av den totala importen i alla de asiatiska länderna. Ökningen av importen av halvfabrikat är i överensstämmelse med år av förbättrad exporttillväxt. I Thailand har importen av halvfabrikat vuxit med i genomsnitt nästan 30 % per år under perioden 1985-92. För alla de studerade länderna förutom Hong Kong, har importtillväxten av halvfabrikat varit starkare än tillväxten av den totala importen under samma period.

■ **Importen** till dessa länder ökar för fjärde året i rad t.o.m. snabbare än exporten.

2.1.4. Hög produktivitetstillväxt avseende importörer av kapitalvaror

■ Ingen annan region har erfarit en lika snabb **produktivitetsökning** som de asiatiska högtillväxtländerna. Produktivitetstillväxten i dessa länder är högre än i de flesta utvecklings- och industriländer.

■ Som ett resultat av den starka betoningen på effektivitetssökande aktiviteter har en ökad efterfrågan på import av kapitalvaror uppkommit. I alla länder i undersökningen utom två (Korea och Indien), är tillväxten av kapitalvaror högre än för importen generellt, på så sätt att andelen av kapitalvaror av den totala importen stadigt ökar. För fyra av de asiatiska länderna (Indonesien, Malaysia, Thailand och Kina) är kapitalvaror den importgrupp som växer absolut snabbast. I Thailand är den årliga genomsnittliga tillväxten av kapitalvaror mer än 30 % under perioden 1985-92.

2.1.5. Dynamiska sektoriella skift avseende tjänsteimportörer

■ Ingen annan region kan visa upp lika dynamiska sektoriella skift som den undersökta gruppen länder. Jordbrukets andel av produktionen och sysselsättningen har minskat på samma gång som produktiviteten i denna sektor har ökat.

■ Som ett resultat av de dynamiska sektoriella skiften har många av länderna utvecklats till moderna tjänsteinriktade samhällen. I alla utom tre av länderna (Kina, Indonesien och Malaysia), utgör tjänstesektorn den största sektorn i ekonomin. I Hong Kong uppgår denna sektor till 80 % av BNP. Utvecklingen av tjänster har på ett tydligt sätt bidragit till den ekonomiska tillväxten. Den årliga genomsnittliga tillväxten för tjänstesektorn under de senaste fyra åren överstiger 5 % i alla de undersökta länderna förutom Japan. Korea visar upp en nästan dubbelt så stor tillväxt i tjänstesektorn i jämförelse med industrisektorn under de senaste tio åren.

■ Som ett resultat av den ökande orienteringen mot tjänster har den totala tjänsteimporten i länderna trefaldigats sedan 1985. Thailand har erfarit den största importtillväxten med en årlig tillväxt på nära 30 % sedan 1985. Kina har under senare tid visat upp en häpnadsväckande ökning av tjänsteimporten: en ökning med 134 % 1992.

2.1.6. Ökad inkomstjämnhet avseende importörer av konsumtionsvaror

■ Ingen annan region kan visa upp både snabb tillväxt och en ökad jämnhet i inkomsterna. Bland de undersökta länderna är det tydligt att där tillväxten varit snabbast där återfinns de största inkomstklyftorna.

■ Som ett resultat av en ökad jämnhet i inkomsterna har en asiatisk medelklass börjat växa fram. Snabbt ökande realinkomster har lett till förändringar i konsumtionsmönstret och livstilen hos många asiater. Taiwan uppvisar det tydligaste förändringsmönstret. Den privata konsumtionen av BNP har stigit från 51 % 1980 till 55,5 % 1994, med en förväntad andel på över 60 % vid slutet på århundradet. Olika prognoser visar upp en betydande tillväxt av konsumtionen för tre av länderna i undersökningen under perioden 1995-2000 (Korea 6,2 %, Kina 5,2 % och Taiwan 7,8 %). I Japan har den aggregerade konsumtionen ökat varje år sedan 1980, trots lågkonjunkturen.

■ **Importen av konsumtionsvaror växer i en makalös takt, framförallt i de mer avancerade av de undersökta länderna. I Japan, Hong Kong, Korea och Singapore tillhör gruppen konsumtionsvaror den del av importen som har den absolut snabbaste tillväxten. I Singapore ligger den årliga genomsnittliga importtillväxten av konsumtionsvaror på häpnadsväckande 39 % sedan 1985. Det är tydligt att de asiatiska konsumenterna kommer att bidra till den framtida tillväxten på världsmarknaden.**

2.2. EKONOMISK AKTIVITET I ASIENS HÖGTILLVÄXTOMRÅDEN

2.2.1. De asiatiska affärssystemen

■ **De ekonomiska aktiviteterna i Asiens högtillväxtområden är organiserade på ett mycket effektivt sätt, vilket är unikt för regionen. De asiatiska affärssystemen genomsyras av ett starkt element av personliga nätverk (vilka dock har olika utformning i de olika länderna). Företagen i dessa länder bildar fler kontakter med andra företag än vad som är fallet bland företagen i väst och de är sammankopplade till varandra i stora samarbetsnätverk. Denna dominerande karakteristika återfinns i de industriella sektorerna och återskapas ofta i de nyare ekonomiska sektorerna.**

3. EUROPEISKA UNIONENS EKONOMISKA NÄRVARO I ASIEN

3.1. EKONOMISK UTVECKLING I ASIEN OCH MÖJLIGHETER FÖR EUROPEISKA UNIONEN

3.1.1. Asiens högtillväxtmarknader och Europeiska unionen

■ **Europeiska unionens export till de tio länder som fokuserats på i undersökningen uppgick till 103 miljarder ecu under förra året, eller 19,1 % av den totala exporten. Denna andel har ökat stadigt, från 10,6 % 1985 och 15,9 % 1991. Exporten från EU till dessa länder är nu större än till USA (första gången 1993). De undersökta ländernas marknader tillhör de som exporten från EU har ökat snabbast på under 1980-talet. Exporten till de tio asiatiska länderna har ökat med mer än 20 % årligen sedan 1980.**

■ **Men den andel av Europeiska unionens export som går till de tio asiatiska länderna är låg i jämförelse med andra viktiga handelsländer. Den andel av den amerikanska exporten som går till dessa tio länder är 27,1 % (jämfört med EU:s andel på 19,1 %). Japan skickar 37,6 % av sin totala export till de andra nio länderna i gruppen. Det är tydligt att Europeiska unionen inte helt och fullt utnyttjar fördelarna med världens mest dynamiska marknader.**

3.1.2. Asiens varumarknader och Europeiska unionen

- En jämförelse av Europeiska unionens varuexport med exporten från de andra större handelsländerna visar att EU har den lägsta andelen export till sektorer med stark internationell efterfrågan. 1994 exporterade Europeiska unionen 24,1 % av dess export till sektorer under stark tillväxt. Den motsvarande andelen för både USA och Japan var 28,6 %. Utan tvekan är det så att Europeiska unionen är det handelsområde där den högsta andelen av exporten går till sektorer med svag efterfrågan. EU:s andel i dessa sektorer är 29,7 % i jämförelse med 20,5 % för USA och 17,8 % för Japan.
- Tendensen inom Europeiska unionen att exportera till sektorer med svag efterfrågan är t.o.m. starkare än normalt vad gäller exporten till de tio asiatiska länderna i undersökningen. Detta förhållande är i stark kontrast till de två andra större handelsländerna för vilka de asiatiska högtillväxtländerna tillhör en region där det går betydligt bättre om man jämför med deras genomsnittliga exportnivå.
- Av dess export till de tio asiatiska länderna, säljer Europeiska unionen 28,5 % till sektorer med svag efterfrågan. Motsvarande siffra för USA är 17,2 %, en avsevärt lägre andel än för exporten som helhet.
- Europeiska unionen säljer 24,4 % av dess export till Asien till sektorer med stark efterfrågan, vilket är ungefär samma som för den totala exporten. Den del av USA:s export som riktas mot sektorer med stark efterfrågan är högre än genomsnittet för exporten till alla regioner: 31,6 % (i jämförelse med genomsnittet på 28,6 % för den totala exporten). USA har haft synnerligen god framgång med att rikta in sin export på sektorer med stark efterfrågan i en asiatisk delregion (bestående av sju länder) där 37,4 % av landets export går till sektorer med stark efterfrågan.

3.1.3. Asiens investeringsmarknader och Europeiska unionen

- Direktinvesteringar från Europeiska union i de tio länderna uppgick till 3,2 miljarder USD 1992, eller 11,7 % av EU:s direktinvesteringar utomlands. En jämförelse med USA visar att 13,7 % av de amerikanska direktinvesteringarna under 1992 gick till dessa länder. Japan investerade 18,8 % av dess totala direktinvesteringar i de övriga nio länderna.
- Europeiska unionens ackumulerade position av direktinvesteringar i länderna är avsevärt lägre i jämförelse med USA och Japan. Bara i två länder, med vilka EU har starka historiska band (Indonesien och Malaysia), har EU en starkare position än USA.

3.2. EKONOMISK AKTIVITET I ASIENS HÖGTILLVÄXTOMRÅDEN OCH AKTÖRER INOM EUROPEISKA UNIONEN

■ **Företag från Europeiska unionen** är bara blygsamt representerade i Asien. Trots att de asiatiska högtillväxtländerna redan absorberar 25 % av världsförsäljningen i vissa sektorer så är deras andelar inte proportionerliga vad gäller försäljningen vid de europeiska företagen. De flesta europeiska företagen har bara 10 % av sin försäljning i Asien. Av de femtio europeiska företag som granskats i denna undersökning, har endast en handfull av dem uppnått försäljningssiffror som ligger i linje med regionens absorption av världsförsäljningen.

■ De stora amerikanska och japanska företagen har skapat nätverk genom vilka de har undertecknat samarbetsavtal med företag i de flesta asiatiska länderna. Huvuddelen av dessa avtal rör överföring av FoU likväl som teknologi. Under 1980-talet skedde en avsevärd utveckling av dessa arrangemang inom sektorer som elektronik, kemi, personbilar och datorer. Som en konsekvens av detta är de europeiska företagen relativt sparsamt representerade i de viktiga nätverken som bildats på de asiatiska marknaderna.

4. FRAMTIDA UTSIKTER FÖR EUROPEISKA UNIONEN I ASIEN**

4.1. MOT EN NY STRATEGI FÖR ASIEN

■ De framtida utsikterna för Europeiska unionen i Asien verkar höljda i dimma om man betraktar Europeiska unionens nuvarande asienpolitik, som inte verkar matcha regionens betydelse. Asiens ekonomiska betydelse för Europeiska unionen kan inte överdrivas. De asiatiska marknaderna växer, ökande import av varor och tjänster av stora mått är följden. Varuimporten växer snabbare än exporten för fjärde året i följd i Asien. EU har inte råd att gå miste om intäkterna som skulle följa på ökade marknadsandelar i regionen. Ett deltagande på dessa marknader är också en absolut nödvändighet för att förbättra den globala konkurrenskraften hos de europeiska företagen.

4.1.1. Lyhörddhet med avseende på handels- och affärspolicyn

■ De särskilda egenskaperna som förknippas med företagens agerande i Asien verkar efterlysa en lyhörd inställning för befintlig handels- och affärspolicyn. Här kontrasterar företagskulturen med den mer "rättframma" i andra länder. Denna kontrast mellan företagskulturerna blir uppenbar i en region där det finns ett behov av att steg för steg bygga upp trovärdighet och ett nätverk av kontakter innan man kan nå några framgångar. En mer lyhörd strategi skulle koncentreras mindre på att framtvunga de obligatoriska ökningarna av handel och investeringar och mer

** Kapitel 4 skrevs för att författaren i en separat del skulle kunna uttrycka några åsikter.

på att hjälpa företag från Europeiska unionen i deras ansträngningar att få deltaga i de asiatiska nätverken genom joint venture-projekt med lokala företag.

■ Den kanske viktigaste aspekten av en policy som skall främja ett företagsbaserat samarbete är att det nu är (beroende på den ekonomiska utveckling som har skett) av ömsesidig nytta för alla inblandade parter och följaktligen en policy som skulle kunna förespråkas av både Europeiska unionen och de asiatiska länderna. En **gemensam policy för Asien-Europamötet** kan ge möjligheter till ett företagsbaserat samarbete.

5. SLUTSATSER

■ En av de **slutsatser** man kan dra av undersökningen är att det finns ett stort behov för Europeiska unionen att anpassa dess produktionsmedel till sektorer med tillväxt likväl som att engagera sig i joint venture-projekt med asiatiska företag, för att på så sätt öka exporten till regionen.

The following publications have appeared in the External Economic Relations Series:

- No 1 (10/1989): L'Association européenne de libre-échange et le marché unique communautaire. FR
- No 2 (10/1990): Third World Debt - Analyses. All official languages.
- No W 1 (1/1992): Structural adjustment in the ACP States and the role of the Community - Achievements and Prospects. EN/FR/DE/ES
- No W 2 (3/1992): Trade between the new German Länder and the former COMECON countries in Europe - Development, Problems and Prospects. EN/FR/DE
- No W 3 (11/1993): Stimulating Economic Growth: the Recovery Programmes in the European Community, Japan and the United States. EN
- No W 4 (9/1993): Agreement on the European Economic Area - Background and Contents. EN
- No W 5 (10/1993): International dual-use technology transfer - COCOM and the EC. EN/FR
- No W 6 (12/1993): The European Community and the Association of South-East Asian Nations (ASEAN). EN
- No W 7 (1/1994): Economic Interdependence - New Policy Challenges. EN
- No W 8 (6/1994): Demography and Development, Public Hearing held by the Committee on Development and Cooperation. EN/FR
- No W 9 (11/1995): The Gulf Cooperation Council (GCC) and its relations with the European Union. EN
- No W 10 (7/1995): APEC: The Asia Pacific Cooperation Forum. EN/NL
- No W 11 (1/1996): The Fourth Lomé Convention - After the 1995 mid-term review. DE/EN/FR
- E 1 (8/1995): The World Trade Organization and the EC. EN/DE/FR/NL

